

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาจักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้น

จากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

THE PRODUCT DESIGN OF USING AND DECORATIONS WITH THE WEAVE
KNOWLEDGE FROM NIPA PALM FIBER ANGTEI COMMUNITY, THATAKIEB,
CHACHOENGSAO

จุฬารรรณ ดิเลิศ

มหาวิทยาลัยบูรพา

2564

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

59920401_4274622990

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาจักทอผสมเส้นใยกันโหม่งต้น
จากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

จุฬารรรณ ดีเลิศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

4274622990

BUU_Thesis_59920401_thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

THE PRODUCT DESIGN OF USING AND DECORATIONS WITH THE WEAVE
KNOWLEDGE FROM NIPA PALM FIBER ANGTEI COMMUNITY, THATAKIEB,
CHACHOENGSAO

JULAWAN DEELERT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER OF FINE AND APPLIED ART
IN VISUAL ART AND DESIGN
FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS
BURAPHA UNIVERSITY
2021

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

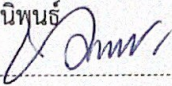

4274622990

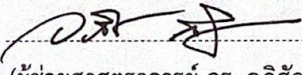
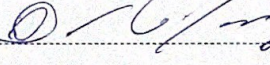
BUU_Thesis_59920401_thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ จุฬารรณ ดีเลิศ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

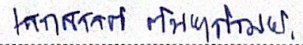
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยยศ วนิชวัฒนานุวัต)
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิศักดิ์ สินธุภาค)
 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุลิต ขาวเหลือง)

คณะศิลปกรรมศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

 คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์)

วันที่ 24 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2564

59920401: สาขาวิชา: ทัศนศิลป์และการออกแบบ; ศป.ม. (ทัศนศิลป์และการออกแบบ)

คำสำคัญ: การออกแบบ, ภูมิปัญญาทอผ้า, เส้นใยก้านโหม่งต้นจาก

จุฬารรรณ ดีเลิศ : การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้า
ทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา.

(THE PRODUCT DESIGN OF USING AND DECORATIONS WITH THE WEAVE KNOWLEDGE
FROM NIPA PALM FIBER ANGTEI COMMUNITY, THATAKIEB, CHACHOENGSAO)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ชัยยศ วณิชวัฒนาวุฒิ, ปร.ด., เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง, ศป.ด. ปี พ.ศ. 2564.

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก
ผสมกับการทอผ้าของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) ทดลองนำ
เส้นใยจากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 3) ออกแบบผลิตภัณฑ์
ของใช้และของประดับตกแต่งจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ และผู้ที่
สนใจผลิตภัณฑ์ รวมจำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย
คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้า
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ศึกษาการใช้ประโยชน์และทดลองนำเส้นใยจากก้านโหม่งของต้นจาก
ผสมกับภูมิปัญญาการทอผ้าจากชุมชนอ่างเตย จากการสำรวจและสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการและผู้จัด
จำหน่าย แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ กระบวนการเกี่ยวกับเส้นใย และลายผ้าภูมิปัญญาทอผ้า ส่วนที่ 2 การ
วิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย พบว่า มีความสนใจ
กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า มากที่สุด ร้อยละ 40 พฤติกรรมในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า มาก
ที่สุด กระเป๋าเป้ คิดเป็นร้อยละ 12 กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ คิดเป็นร้อยละ 9 กระเป๋าทรงนักเรียน คิดเป็น
ร้อยละ 8 กระเป๋าทรงจิบ คิดเป็นร้อยละ 7 กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม คิดเป็นร้อยละ 7 และความพึงพอใจ
เกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า วรรณะสีร้อน มากที่สุด สีส้มเหลือง ร้อยละ 42 วรรณะสีเย็น มากที่สุด สี
เขียว ร้อยละ 38 ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1)
ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น 2) ด้านประโยชน์ใช้สอย 3) ด้านความงาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$)

4274622990

59920401: MAJOR: VISUAL ART AND DESIGN; M.F.A. (VISUAL ART AND DESIGN)

KEYWORDS: DESIGNING, WEAVING INTELLECT, NIPA PALM FIBER

JULAWAN DEELERT : THE PRODUCT DESIGN OF USING AND DECORATIONS WITH THE WEAVE KNOWLEDGE FROM NIPA PALM FIBER ANGTEI COMMUNITY, THATAKIEB, CHACHOENGSAO. ADVISORY COMMITTEE: CHAIYODE VANICHWATTANANUWAT, Ph.D., KRIANGSAK KHIAOMANG, D.D.A. 2021.

The purposes of this research are 1) to study the using of Nipa Palm Fiber with the intellect of weaving from Angtei community, Thatakieb, Chachoengsao, 2) to test the Nipa Palm Fiber to be guidance in product's development, and 3) to design for general use and decoration process. The sample groups are the academic, traders, and product's interested with the amount of 106. The research tools are evaluation form. The research statistics are percentage, mean and standard deviation.

The result revealed that the Product design of general use and decoration from Nipa Palm Fiber with the intellect of weaving from Angtei community, Thatakieb, Chachoengsao consist of 3 parts as follow; part 1, studying the useful and test to take Nipa Palm Fiber apply with the intellect of weaving from Angtei community. From survey and interview some trader and supplier, the results are 2 types, which are fiber processing and printed of fiber. Part 2, target behavior analysis to buy Angtei's product found that the most they are interested in pattern of bag's product about 40 percentage, the backpack is 12 percentage, the hand bag is 9, the school bag is 8 percentage, the pleated bag is 7 percentage, and the tote bag is 7 percentage. The satisfaction to color are as follow; the most is warm color with orange in 42 percentage, 38 percentage of green color. Part 3, the interested person in product satisfaction analysis were 3 parts as follow; 1) endemic nature, 2) useful weave, and 3) beauty, the factor total average is high level ($\bar{x} = 4.31$).

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยยศ วนิชวัฒนานุกูล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ข้อมูลแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้เกิดความถูกต้อง สมบูรณ์ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้ประกอบการ ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ ที่ให้ความช่วยเหลือให้ข้อมูลในการทำแบบสอบถามและข้อมูลส่วนตัว ในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลและศึกษาการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา ได้ถ่ายทอดข้อมูลที่ความสุขในแบบฉบับของตนเอง ที่ช่วยเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น จึงใคร่ขอระลึกถึงและขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้

คุณค่าในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัว บิดามารดาที่คอยเป็นกำลังใจ และอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาความรู้ และให้ความเมตตาแก่ข้าพเจ้ามาโดยตลอด เป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

จุฬารัตน ดิเลศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	1
สารบัญตาราง	1
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ประวัติและความเป็นมาของจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	7
2.2 ที่มาและความสำคัญของภูมิปัญญาการทอผ้าของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	18
2.3 วัฒนธรรมชาติจากต้นจาก.....	34
2.4 การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	44
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq: 35

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
3.3 กระบวนการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจาก ภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอ ท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	65
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจาก...69	
4.2 ผลการวิเคราะห์ กระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง	71
4.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์.....	82
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	99
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	99
5.2 อภิปรายผล	105
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	111
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก	114
ภาคผนวก ก.....	115
ภาคผนวก ข	119
ภาคผนวก ค	134
ภาคผนวก ง	156
ประวัติย่อของผู้วิจัย	162

4274622990

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงกรอบความคิดที่ใช้ในการวิจัย	5
ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	9
ภาพที่ 3 น้ำตกอ่างฤๅไน หรือน้ำตกบ่อทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	10
ภาพที่ 4 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างฤๅไน จังหวัดฉะเชิงเทรา	11
ภาพที่ 5 แม่น้ำบางปะกง.....	12
ภาพที่ 6 อ่างเก็บน้ำคลองสี่ัค.....	13
ภาพที่ 7 'หมวกก๊วยเลี้ย' ผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อที่บางคล้า.....	16
ภาพที่ 8 เครื่องทองเหลือง ตำบลท่าไข่	16
ภาพที่ 9 ประเพณีบุญบั้งไฟ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	18
ภาพที่ 10 ศาลเจ้าพ่อเขาตาก จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	20
ภาพที่ 11 คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตย	25
ภาพที่ 12 รั้วไหมและเส้นไหม.....	26
ภาพที่ 13 ผ้าฝ้าย.....	27
ภาพที่ 14 ผ้าฝ้าย.....	27
ภาพที่ 15 ผ้าไหม	28
ภาพที่ 16 กระบวนการเลี้ยงไหมจนได้รังไหมของชาวบ้าน จะต้องมีการเลี้ยงไหม.....	29
ภาพที่ 17 นำรังไหมมาทำการสาวไหม	30
ภาพที่ 18 การทอผ้า ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบบ้านอ่างเตย	32
ภาพที่ 19 กี่ทอผ้า ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบบ้านอ่างเตย	32
ภาพที่ 20 ที่ตั้งของกลุ่มน้ำบางปะกง.....	35
ภาพที่ 21 พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง ปี พ.ศ.2556.....	37
ภาพที่ 22 ต้นจาก ที่ขึ้นอยู่ตามริมคลอง.....	38
ภาพที่ 23 ก้านโหม่งของต้นจาก หรือก้านดอกตัวผู้.....	42
ภาพที่ 24 การตีก้าน โหม่งของต้นจาก.....	43
ภาพที่ 25 เครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ มผช.	52

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv : 241062564 16:51:45 / seq: 35

ภาพที่ 26 ขั้นตอนการการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอ ผสมเส้นใยกัน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา	68
ภาพที่ 27 ก้าน โหม่งต้นจาก	70
ภาพที่ 28 ก้าน โหม่งของต้นจาก หรือก้านดอกตัวผู้.....	71
ภาพที่ 29 การตีก้าน โหม่งของต้นจาก	71
ภาพที่ 30 ก้าน โหม่งต้นจากที่ตีเสร็จเรียบร้อยแล้ว.....	72
ภาพที่ 31 ขั้นตอนการย้อมสีธรรมชาติ.....	75
ภาพที่ 32 การฟ้งเส้นใยให้แห้ง	75
ภาพที่ 33 แบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้าย.....	91
ภาพที่ 34 แบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้าย.....	92
ภาพที่ 35 แบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้าย.....	92
ภาพที่ 36 ต้นแบบ 3 มิติ ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยกัน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย	96
ภาพที่ 37 ต้นแบบ 3 มิติ ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยกัน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย	96
ภาพที่ 38 ต้นแบบออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยกัน โหม่งต้น จากชุมชนอ่างเตย.....	97
ภาพที่ 39 ต้นแบบออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยกัน โหม่งต้น จากชุมชนอ่างเตย.....	97
ภาพที่ 40 ต้นแบบออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยกัน โหม่งต้น จากชุมชนอ่างเตย.....	98
ภาพที่ 41 ต้นแบบออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยกัน โหม่งต้น จากชุมชนอ่างเตย.....	98

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq: 35

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสม	62
ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสม ความต้องการเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า	63
ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสม ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	63
ตารางที่ 4 ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสม ความพึงพอใจของผู้บริโภค	64
ตารางที่ 5 สรุปผลการนำเสนองานจากงานนิทรรศการมาเป็นผลิตภัณฑ์	70
ตารางที่ 6 แสดงผลการศึกษาศึกษาการปรับสภาพเส้นใยด้วยสารละลายต่าง ๆ ที่มีอัตราส่วนเท่ากัน	73
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ทอผ้า จำแนกตามเพศ	76
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ จำแนกตามอายุ	76
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ จำแนกตามพื้นที่อาศัย (สถานะ และถิ่นฐานที่อยู่ในปัจจุบัน)	77
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ จำแนกตามอาชีพ	78
ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ จำแนกตามรายได้	78
ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์	79
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกรูปแบบ	82
ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า จำแนกตามอายุ	82
ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือก	83
ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือก	83
ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือก	84

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / rev: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋่า	85
ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋่า	89
ตารางที่ 20 แสดงการเปรียบเทียบการออกแบบกระเป๋่าของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ผลิต และผู้ประกอบการ (n=6).....	93
ตารางที่ 21 แสดงความพึงพอใจของกลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบและลวดลายผลิตภัณฑ์ กระเป๋่า (n=100).....	94

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq: 35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ปรากฏครั้งแรกในรัชสมัย สมเด็จพระมหาธรรมราชา กรุงศรีอยุธยา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอด สืบต่อกันมา มากมาย อาทิ งานด้านศิลปกรรมและงานช่างท้องถิ่น ได้แก่ สถาปัตยกรรมบ้านเรือนไทยหมู่บ้าน ไร่ดำ งานจักสาน หมวกก๊วยเลี้ย งานหัตถกรรมทองเหลืองสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน เกษตรกรรม การทำมาหากิน ได้แก่ การปลูกมะม่วง การต่อเรือสองตอน หัตถกรรมพื้นบ้านหัวสำโรง ผลิตภัณฑ์ เครื่องประดับ จากเขาและกระดูกสัตว์ เครื่องประดับจากไม้และเขาสัตว์ เป็นต้น (วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิ ปัญญา จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2542) โดยภูมิปัญญา ท้องถิ่นต่าง ๆ เหล่านี้ยังคงมีการสืบทอดกันมาและดำรงรักษาไว้ ในปัจจุบันจากภูมิปัญญาต่าง ๆ เหล่านี้มีการประยุกต์ พัฒนาเพื่อนำมาสร้างรายได้สำหรับครัวเรือนและชุมชน คือ ผลิตภัณฑ์ชุมชน อาทิ กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เริ่มก่อตั้ง กลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2542 เริ่มแรกได้มีการรวมกลุ่ม มีวิทยากรผู้เข้ามาสอนจากกรมส่งเสริม อุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี มีสมาชิกเข้าฝึกอบรมจำนวน 25 คน โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด ฉะเชิงเทราสนับสนุนงบประมาณสร้างที่โดยจัดการฝึกอบรมให้และบริจาคให้กับกลุ่มจำนวน 10 ชุด นับตั้งแต่นั้นมา ผ้าที่ทอขายในปัจจุบันมีลักษณะเป็นผืน ทอด้วยมือ ยังไม่มีการตัดเป็นผ้า สำเร็จรูป อุปกรณ์ที่ใช้จะมีที่กระตุกและที่ปั่นเมือง ผ้าทอจะแบ่งเป็น 1) ผ้าไหมแบบชาย (ลาย ผ้าขาวม้า) 2) ผ้าไหมแบบหญิง 3) ผ้าฝ้ายมัดหมี่ 4) ผ้าฝ้ายพื้น 5) ผ้าขาวม้าฝ้ายสำเร็จรูป 6) ผ้าฝ้ายสี่ สกอร์ กลุ่มทอผ้าก็ได้ทำกันอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

ต้นจาก (*Nypa fruticans*) เป็นพืชจำพวกปาล์ม (Palm) มีชื่อสามัญว่า Nipa จัดอยู่ในวงศ์ย่อย (Subfamily) Nypoideae พบอยู่สกุล (Genus) เดียวคือ *Nypa* และปาล์มเพียงชนิดเดียวที่เป็นพืชใน ป่าชายเลนและมีลำต้นอยู่ใต้ดิน จัดเป็นพืชโบราณ โดยพบว่ามีซากดึกดำบรรพ์อายุ 70 ล้านปี ประกอบกับลักษณะพื้นที่ของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นพื้นที่ปากแม่น้ำ จึงทำให้มีต้นจากขึ้นบริเวณ ชายฝั่งเป็นจำนวนมาก ประชาชนจึงนำต้นจากซึ่งมีประโยชน์หลากหลาย โดยนำต้นจากมาใช้ ประโยชน์หลายด้าน เช่น ใช้ใบจากแก่ ทำฝาบ้าน มุงหลังคา มวนบุหรี และใบจากอ่อนยังสามารถ นำมาใช้ทำเป็นภาชนะที่ตักน้ำในครัวเรือนที่เรียกว่า “หมาจาก” และเสื่อบิดจากทะเลายต้นจากที่ เรียกว่า “โหม่งจาก” (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย, 2542)

4274622990

BUU-1Thesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจำนวนมากในปัจจุบันนิยมผลิตจากวัสดุเส้นใยจากพืช โดยนำวัสดุเส้นใยจากพืชไปผ่านกระบวนการถัก ทอ หรือสานเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยตามความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้งานหัตถกรรมเส้นใยพืชได้รับความนิยมสูงขึ้น และสร้างรายได้ให้ผู้ผลิตจำนวนมากในแต่ละปี สอดคล้องกับกระแสปัจจุบันที่หลายประเทศให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติมากขึ้น (จรรยาบรรณ จรรยาธรรม และประทับใจ ลิขิตา, 2555)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่บริเวณพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการนำส่วนต่าง ๆ ของต้นจากไปใช้ เช่น ใบจากนำไปห่อขนม ชื่อขนมจาก ลูกจาก นำไปทำเป็นขนมหวาน นำโหม่งของต้นจากไปใช้เป็นไส้ปดขุ่นเพียงอย่างเดียว เป็นต้น ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าต้นจากในด้านเชิงพาณิชย์ให้เป็นที่แพร่หลายแก่ชุมชนใกล้เคียง นอกจากการใช้ประโยชน์จากส่วนต่าง ๆ ของต้นจากแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเส้นใย พบว่ามีการนำเส้นใยมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น จรรยาบรรณ จรรยาธรรม และประทับใจ ลิขิตา (2555) พัฒนาเส้นใยของต้นจากเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ พบว่าส่วนของโคนก้านใบต้นจากมีเส้นใยที่สามารถนำมาแปรรูปด้วยการปั่นเป็นเส้นเชือกและ อมรรรัตน์ อนันต์วราพงษ์ และคณะ (2559) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยทะเลายต้นจากในกระบวนการทอ พบว่า เส้นใยทะเลายต้นจากสามารถทำการทอเป็นผืนผ้านำไปใช้ประโยชน์เป็นวัสดุในการสร้างผลิตภัณฑ์ งานหัตถกรรมถัก ทอ และสานได้ โดยชุมชนที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ ส่วนใหญ่ยังไม่มีกรรมนำผ้าทอ ที่ทอเป็นผืนเรียบร้อยแล้ว มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนในรูปแบบอื่น

ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ในส่วนของก้านโหม่งต้นจาก สามารถนำมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอให้มีมูลค่ามากขึ้น สามารถนำไปต่อยอดโดยนำเส้นใยก้านโหม่งต้นจากมาทอร่วมกับการทอผ้าของ ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดคุณค่านำไปสู่การสร้างรายได้แก่ชุมชนตามความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้งานหัตถกรรมเส้นใยพืชได้รับความนิยมและสร้างรายได้ให้แก่ผู้ผลิต อีกทั้งยังสามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ เป็นทางเลือกใหม่ในการนำวัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติมาจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านไหม้งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.2.2 เพื่อศึกษากระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านไหม้งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง

1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.3.1.1 วัสดุที่ใช้ในการวิจัย คือ เส้นใยก้านไหม้งต้นจาก จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยนำเส้นใยก้านไหม้งต้นจาก ผสมกับการทอผ้าฝ้ายภูมิปัญญาถักทอ ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งภูมิปัญญาถักทอ ผสมกับเส้นใยก้านไหม้งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา สร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

1.3.1.2 กระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านไหม้งต้นจาก คือ ตีเส้นใยให้เป็นเส้นและ การย้อมสีธรรมชาติ

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

1.3.2.1 กลุ่มนักวิชาการ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีประสบการณ์ทางการออกแบบ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

1.3.2.2 กลุ่มผู้ประกอบการ ที่มีประสบการณ์ทางด้านทอผ้าไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

1.3.2.3 ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ คือประชาชนเพศชายและเพศหญิงทั่วไปที่อยู่ในท้องถิ่นและกลุ่มผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง ซึ่งสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 100 คน

1.3.3 ขอบเขตด้านสถานที่

ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนทอผ้าไหมอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.3.4 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่

1. กระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก คือ ตีเส้นใยให้เป็นเส้น, การปรับสภาพเส้นใยด้วยสารละลายต่าง ๆ, การย้อมสีธรรมชาติ และ การออกแบบด้วยภูมิปัญญา ถักทอ

2. ผลกระทบของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอด้วย

เส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

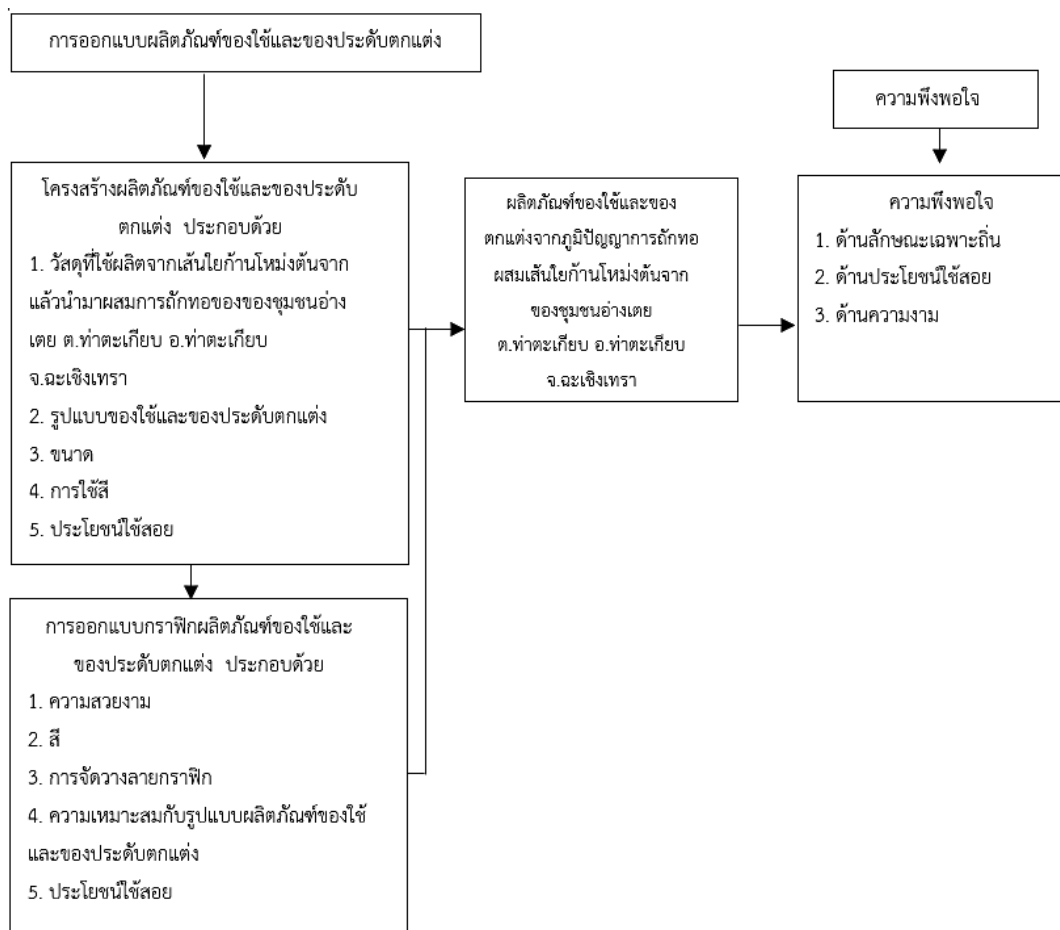
ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ที่สนใจผลกระทบของใช้และของ

ประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบล
ท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

4274622990

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบความคิดที่ใช้ในการวิจัย

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ผลิตภัณฑ์ หมายถึง ที่มีรูปร่างหรือคุณสมบัติทางกายภาพสามารถจับต้องได้ หรือคือสิ่งที่มนุษย์ผลิตขึ้น

1.5.2 ของใช้และของประดับตกแต่ง หมายถึงของใช้และของประดับตกแต่งที่ออกแบบด้วยการนำเส้นใยจากกันโหม่งจากมาผสมกับการถักทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.5.3 เส้นใย หมายถึง เส้นใยจากกันโหม่งของต้นจากโดยการใช้ไม้ตีให้เป็นเส้น

1.5.4 กันโหม่งต้นจาก หมายถึง ก้านดอก เรียกว่า ทะลาย หรือ โหม่งจาก โดย 1 ทะลาย

ประกอบด้วยผลประมาณ 50-120 ผล แหวงออกจากกลางลำต้นบริเวณ โคนก้านใบ ความยาวทั้งช่อดอกประมาณ 50-100 เซนติเมตร หรือมากกว่า โดยดอกจะออกเป็นช่อ ถูกหุ้มด้วย กาบสีส้ม ประกอบด้วยดอกเพศเมียที่เรียงอัดกันแน่นที่ปลายช่อดอก ส่วนดอกเพศผู้ที่มีขนาดเล็ก จะแตกออกบริเวณช่อดอกตัวเมีย

1.5.5 ภูมิปัญญาถักทอ หมายถึง การทอผ้าฝ้ายของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งได้มาจากประสบการณ์และสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่ คนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในวินินั้น

1.5.6 ความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ หมายถึง รูปแบบตามความเหมาะสมตาม ความต้องการมุ่งประโยชน์ใช้สอย ความสวยงาม ประณีต เหมาะสมกับราคา และมีคุณค่า บอกลงถึง แหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ได้

1.5.7 บทสรุปขององค์ความรู้ หมายถึง ความรู้ที่ได้จากการวิจัยปัญหาในชุมชนร่วมกัน โดยมีชุมชนเป็นผู้ร่วมวิจัย และตัดสินใจภายในชุมชน เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 สามารถใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้าน โหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของ ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.6.2 ได้ฐานข้อมูลด้านวัสดุ ให้กับชุมชนหรือนักออกแบบนำไปใช้ประโยชน์และพัฒนา ต่อยอด

1.6.3 ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักฐานทางเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้ และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถศึกษาได้จากวิธีชีวิตภูมิปัญญาของกรุ่น เก้าจากรุ่นสู่รุ่น ที่นำมาสร้างสรรค์เป็นลวดลาย และกรรมวิธีการผลิต โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 ประวัติและความเป็นมาของจังหวัดฉะเชิงเทรา

2.2 ที่มาและความสำคัญของภูมิปัญญาการถักทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.3 วัสดุธรรมชาติจากต้นจาก

2.4 การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

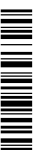
2.1 ประวัติและความเป็นมาของจังหวัดฉะเชิงเทรา

2.1.1 ประวัติและความเป็นมา

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ฉะเชิงเทรานั้นเป็น เมืองเก่าแก่ที่มีผู้คนหลายเผ่าชน เข้ามาอาศัยอยู่ปะปนกันรุ่นแล้วรุ่นเล่า จนเกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต แต่สามารถผสมผสานเข้ากันได้เป็นอย่างดี อย่างเรียบเนียนและกลืนกลายเป็นวิถีไทยที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนฉะเชิงเทรา

สำหรับชื่อ ฉะเชิงเทรา มีผู้รู้สันนิษฐานถึง ที่มาแตกต่างกันไปหลายอย่าง เช่นว่าเป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำเขมรว่า “สตรงตรง” หรือ “ฉะทริงเทรา”ซึ่งแปลว่า “คลองลึก”

โดยผู้รู้กลุ่มนี้ได้อาศัยหลักทางภูมิศาสตร์และลักษณะที่ตั้งเมืองในสมัยก่อนที่ว่า ดินแดนแถบนี้เดิมเคยอยู่ในอิทธิพลของขอมมาก่อน เป็นส่วนประกอบสำคัญในการพิจารณา ซึ่งมีเค้าความเป็นไปได้อยู่มาก เนื่องจากฉะเชิงเทราเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ริมสองฝั่งแม่น้ำบางปะกง โดยสมัยก่อนชาวบ้านหรือชาวเมืองอาจจะเรียกแม่น้ำลึก คลองลึก และเลขเรียกเมืองที่อยู่ริมแม่น้ำว่า คลองลึกตามไปด้วย

แต่อีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นที่แตกต่างออกไป คือ “ละเซิงเทรา” อาจจะเพี้ยนมาจากคำว่า “แสงเซรา” หรือ “เซงเซา” ซึ่งเป็นเมืองที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชเคยเสด็จไปได้ เนื่องจากการออกเสียงใกล้เคียงกันมาก

สำหรับชื่อเมือง “แสงเซา” “เซงเซา” หรือ “แสงเซรา” มีบันทึกไว้ในพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐฯ

ต่อมาเมืองละเซิงเทราแห่งนี้ยังมีผู้เรียกชื่อต่างออกไปอีกว่า “เมืองแปดริ้ว” ชื่อนี้มีที่มาว่าเดิมเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงมากในเรื่องเป็นแหล่งชุมนุมของปลาช่อนขนาดใหญ่

กล่าวกันว่าปลาช่อนที่นั่นเมื่อนำไปทำปลาแห้งจะต้องแระถึง 8 ริ้ว ผู้คนจึงพากันขนานนามว่าเมืองแปดริ้ว และเรียกติดปากเรื่อยมากระทั่งปัจจุบัน

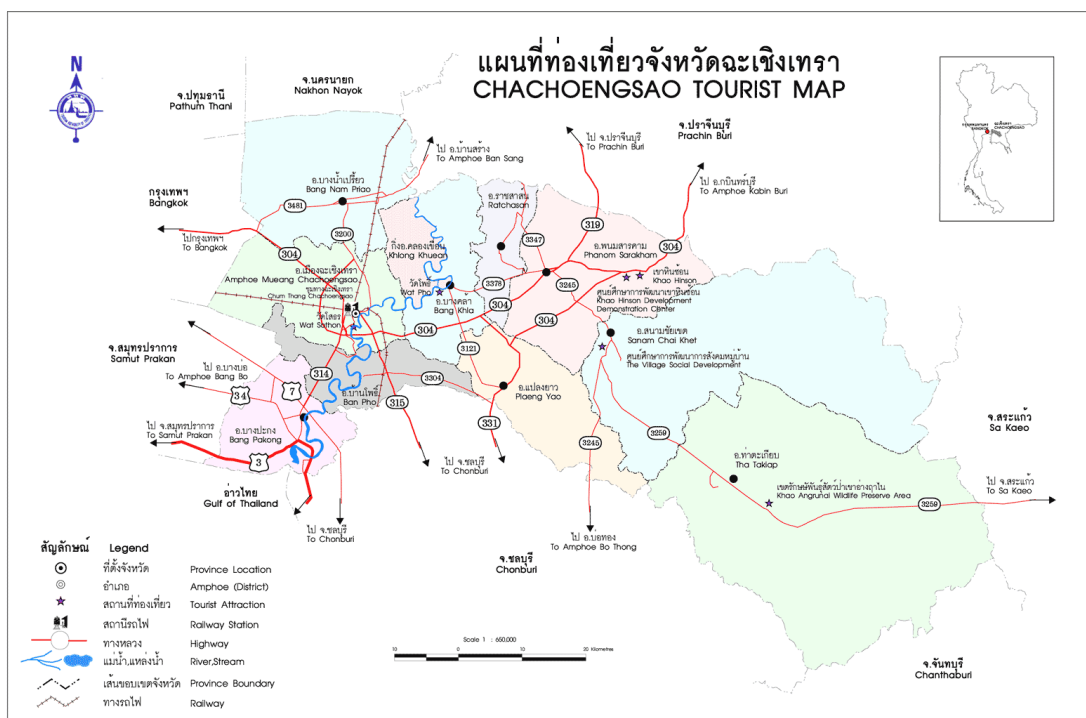
เกี่ยวกับชื่อเมืองละเซิงเทราหรือเมืองแปดริ้ว ในหนังสือชุมนุมพระนิพนธ์ภาคปกิณกะภาค 1 ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้กล่าวพาดพิงถึงที่มาของชื่อเมืองไว้เช่นกัน ดังความว่า

“...ชื่อบ้านเมืองเหล่านี้เป็นชื่อไทยบ้าง ชื่อเขมรบ้าง เป็นสองชื่อทั้งไทย ทั้งเขมรบ้าง อย่างเมืองละเซิงเทราเป็นชื่อเขมร แปดริ้วเป็นชื่อไทย...”

ไม่ว่าจะเป็นชื่อไทย หรือเขมร ละเซิงเทรา ก็ยังคงเป็นจังหวัดหนึ่งของไทยที่มีจุดเด่นทั้งทางด้านวัฒนธรรมประเพณี แหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ตลอดจนเที่ยวพร้อมด้วยศักยภาพด้านการพัฒนาเพื่อให้เป็นเมืองที่อยู่อาศัย การพาณิชย์ การเกษตร อุตสาหกรรม และศูนย์กลางบริหารราชการ (มาลี แดงดอกไม้, 2542, หน้า 9-12)

2.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ละเซิงเทรา (Chachoengsao) เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 90 กิโลเมตร มีอาณาเขตทิศเหนือติดกับจังหวัดนครนายกและจังหวัดปราจีนบุรี ทิศใต้ติดกับจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และอ่าวไทย ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดสระแก้วและจังหวัดปราจีนบุรี ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี และกรุงเทพมหานคร แบ่งการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ คืออำเภอเมืองละเซิงเทรา อำเภอบางคล้า อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอพนมสารคาม อำเภอสนามชัยเขต อำเภอแปลงยาว อำเภอราชสาส์น อำเภอท่าตะเกียบ และอำเภอคลองเขื่อน

ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

(<https://www.novabizz.com/Map/54.htm>)

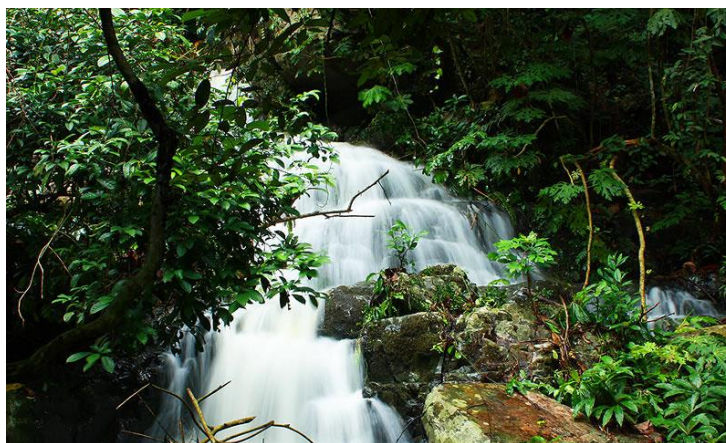
ภูมิประเทศของจังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งออกเป็น 3 เขตใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ ครอบคลุมพื้นที่ ร้อยละ 37.7 หรือ 2,042.7 ตารางกิโลเมตร ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางคล้า อำเภอรสาธิน อำเภอลองเขื่อน บางส่วนของอำเภอแปลงยาว และอำเภอพนมสารคาม ซึ่งบริเวณดังกล่าวมีแม่น้ำบางปะกงไหลผ่าน ทำให้เกิดที่ราบลุ่มเป็นบริเวณกว้าง เชื่อมกับลุ่มน้ำเจ้าพระยา เป็นเขตพื้นที่ที่มีการทำนาข้าวและนากุ้งของจังหวัดฉะเชิงเทรา

เขตที่ดอน หรือที่ราบลูกฟูก อยู่บริเวณตอนกลางก่อนไปทางตะวันตกและทางเหนือที่ติดกับจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของอำเภอสนามชัยเขต อำเภอท่าตะเกียบ บางส่วนของอำเภอพนมสารคาม และอำเภอแปลงยาว โดยครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดร้อยละ 51.1 หรือ 2,205.60 ตารางกิโลเมตร

เขตที่ราบสูงและภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 11.2 หรือ 1,174.7 ตารางกิโลเมตรมีลักษณะที่ราบสูง และภูเขาอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด มีความสูงเฉลี่ยระหว่าง 100-200 เมตร อยู่ในเขตพื้นที่ของอำเภอสนามชัยเขตและอำเภอท่าตะเกียบ

ป่าไม้ ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราในอดีตมีอยู่ถึงร้อยละ 22.29 ของพื้นที่ จังหวัด ปัจจุบันลดลงเหลือร้อยละ 16.61 จำแนกเป็นพื้นที่ป่าบก ร้อยละ 16.36 ป่าชายเลนร้อยละ 0.25 อำเภอที่มีพื้นที่ป่ามากที่สุด ได้แก่ อำเภอท่าตะเกียบ รองลงมาได้แก่ อำเภอสนามชัยเขต สำหรับพื้นที่ป่าชายเลนมีอยู่ในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ และอำเภอ เมืองฉะเชิงเทรา

พื้นที่ป่าไม้สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและป่ารอยต่อ 5 จังหวัด ประกอบไปด้วย ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแควระบบ-สียัด สวนรุกขชาติสมเด็จพระปิ่นเกล้า (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน) และเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน

ภาพที่ 3 น้ำตกอ่างฤๅไน หรือน้ำตกบ่อทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา

([http:// www.tour8riew.com/ index.php/ th/ component/ places/ place?pl_id=IDPLAC_55095bd01b44eMjAy](http://www.tour8riew.com/index.php/th/component/ places/place?pl_id=IDPLAC_55095bd01b44eMjAy))

4274622990

ภาพที่ 4 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างฤๅไน จังหวัดฉะเชิงเทรา

([http:// www.tour8rview.com/ index.php/ th/ component/ places/ place?pl_id=IDPLAC_55095bd01b44eMjAy](http://www.tour8rview.com/index.php/th/component/ places/place?pl_id=IDPLAC_55095bd01b44eMjAy))

แหล่งน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติของจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีความสำคัญและถือเป็นเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา คือแม่น้ำบางปะกง ที่มีต้นกำเนิดจากแม่น้ำหनुมาน และแม่น้ำพระปรังที่ไหลมาบรรจบกันในจังหวัดปราจีนบุรี (ช่วงที่ไหลผ่านในจังหวัดปราจีนบุรี เรียก แม่น้ำปราจีนบุรี) ไหลลงมาทางตะวันตกแล้ววกกลางทางใต้มีแม่น้ำนครนายกมาบรรจบทางฝั่งขวา เป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา ช่วงนี้จะเรียกว่า แม่น้ำบางปะกงไหลผ่านอำเภอ บางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางคล้า อำเภอกลองเขื่อน อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยระหว่างตำบลบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และตำบลหนองคำหรุ อำเภอชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีความยาว 122 กิโลเมตร

4274622990

ภาพที่ 5 วัดหลวงพ่อพุทธโสธร ด้านหลังเป็นแม่น้ำบางปะกง

([http:// www.108plus.com/ thailand-datas/ chachoengsao-2/](http://www.108plus.com/thailand-datas/chachoengsao-2/))

นอกจากนี้ในจังหวัดฉะเชิงเทรายังมีคลองต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่
 คลองท่าลาด ในจังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในอำเภอนวมสารคาม เป็นคลองธรรมชาติที่เกิด
 จากคลองสาขาชื่อ คลองสี่ัคและคลองระบม ซึ่งมีต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอสนามชัยเขต
 คลองสี่ัค เกิดจากลำห้วยเล็กในบริเวณเขาใหญ่ด้านที่ติดกับจังหวัดฉะเชิงเทราและ
 จังหวัดชลบุรี ไหลผ่านอำเภอสนามชัยเขตและไปบรรจบกับคลองระบมกลายเป็นคลองท่าลาด

4274622990

ภาพที่ 6 อ่างเก็บน้ำคลองสี่ัค

(<https://www.ceediz.com/th/travel/chachoengsao/sp/a/เขื่อนสี่ัค-ฉะเชิงเทรา.161492/>)

คลองระบม เป็นคลองเหนือคลองสี่ัคเกิดจากการรวมตัวของลำห้วยสายเล็ก ๆ หลายสายในบริเวณเขาชะระค้ำ เขาพลหมื่น เขาสมาลิง และทิวเขาอื่น ในบริเวณด้านตะวันออกของอำเภอสนามชัยเขต

คลองสายย่อย เป็นคลองที่เชื่อมกับคลองในกรุงเทพมหานคร เช่น คลองลำโรง คลองท่าไข่ คลองบางขนาก คลองหลวงแพ่ง เป็นต้น

คลองแสนแสบ หรือคลองบางขนาก เริ่มจากคลองมหานาค ผ่านเขตบางกะปิ เขตมีนบุรี และเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แล้วไปบรรจบกับคลองบางขนาก ที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว

คลองสิบเอ็ด เริ่มต้นจากคลองระหว่งตำบลดอนนิมพิลและอำเภอบางน้ำเปรี้ยวเป็นคลองธรรมชาติที่มีน้ำตลอดปี

คลองประเวศบุรีรมย์ เกิดจากแหล่งน้ำเจ้าพระยาในเขตพระโขนง ไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกงฝั่งเหนือ ที่อำเภอบ้านโพธิ์ เป็นคลองธรรมชาติที่มีน้ำตลอดปี

2.1.3 ภูมิอากาศ

จังหวัดฉะเชิงเทรามีลักษณะภูมิอากาศแบบเมืองเขตร้อน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.1 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุด เฉลี่ย 19.9 องศาเซลเซียส แบ่งออกเป็น 3 ฤดู

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ได้รับอิทธิพลจากลมตะวันออกเฉียงใต้พัดผ่าน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35-37 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 25-27 องศาเซลเซียส และมีฝนตกบ้างจากอิทธิพลของพายุฤดูร้อน

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq: 35

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน ทำให้มีฝนตกตลอดฤดูกาล ส่วนใหญ่ในบริเวณทิวเขาด้านอำเภอสนามชัยเขต และอำเภอท่าตะโกียบ บริเวณฝนตกเฉลี่ย 1,000-1,200 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านอากาศจะเย็นและแห้ง อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 10-15 องศาเซลเซียส และสูงสุดเฉลี่ย 20-25 องศาเซลเซียสในฤดูหนาวอาจมีฝนตก เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมทะเลที่ เกิดจากแนวการปะทะอากาศของลมฝ่ายตะวันออกเฉียงเหนือและลมฝ่ายตะวันตก

2.1.4 กลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชน

ชาวจีน เข้ามาตั้งรกรากครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ในตอนแรกได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในเขตเมืองฉะเชิงเทรา และเมืองปราจีนบุรี ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ชาวจีนในเมืองฉะเชิงเทราได้ย้ายมาตั้งหลักแหล่งในเขตบ้านท่าเกวียนและบ้านเกาะขนุน เมืองพนมสารคาม เพราะเป็นแหล่งชุมชนทางการค้า และการคมนาคม โดยบ้านท่าเกวียนเป็นชุมทางเกวียนที่เดินทางมาจากบ้านท่าลาด ซึ่งนำสินค้าของป่ามาลงเรือ เพื่อไปยังเมืองฉะเชิงเทรา ต่อมาในยุคหลัง ๆ ได้มีการเคลื่อนย้ายเข้าไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตอำเภอพนมสารคาม

ชาวลาว ได้อพยพมาจากเวียงจันทน์เมื่อประมาณ 200 ปีมาแล้ว ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านเมืองกาย เมืองพนมสารคาม นอกจากนี้ยังตั้งถิ่นฐานที่คลองท่าไข เมืองฉะเชิงเทรา (อำเภอเมืองฉะเชิงเทราในปัจจุบัน) และเมืองสนามไชยเขตต์ (อำเภอสนามชัยเขตต์ในปัจจุบัน) มีทั้งลาวพวน ลาวเวียง และลาวเมืองพลาน ที่เมืองสนามชัยเขตต์มีลาวเวียง ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านคอนท่านา ตำบลคูยายหมี

ชาวมอญ ส่วนใหญ่เป็นชาวมอญที่อพยพมากกว่าถูกค้อนมาเป็นเชลย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 2 โปรดเกล้าฯ ให้ไปตั้งหลักแหล่งที่เมืองนครเขื่อนขันธ์ เมืองปทุมธานี เมืองนนทบุรี บริเวณอื่น ๆ เช่นที่เมืองฉะเชิงเทรา ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ตำบลคอนนิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว และที่ตำบลพิมพา อำเภอบางปะกง ซึ่งยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้จนถึงทุกวันนี้

ชาวเขมร อยู่ในเขตบ้านดงยาง และบ้านสระสองตอน ในเขตอำเภอพนมสารคาม ในอดีตเป็นชาวเขมรที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาอยู่ในเมืองพนมสารคาม โดยให้สังกัดกรมกองตามระบบในสมัยนั้น ให้มีหน้าที่ทำงานให้แก่ทางราชการ นอกจากนี้ ยังมีชาวเขมรอยู่ที่บ้านแปลงยาว บ้านหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว บ้านดงน้อย อำเภอราชสาส์น

2.1.5 ศิลปวัฒนธรรม

งานประติมากรรม ในจังหวัดฉะเชิงเทราที่ได้รับการยกย่องว่ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้แก่ งานปูนปั้นประดับรอบอุโบสถ วัดสัมปทวนนอก ซึ่งสร้างขึ้นในปี 2479 แสดงให้เห็นถึงฝีมือของช่างที่ออกแบบได้สวยงามลงตัวและสมดุล ด้วยการประดับกระเบื้องสีช่อฟ้า ใบระกา อุโบสถเป็นรูปมังกรจีน หน้าบันเป็นภาพและลวดลายไทยที่ประดับด้วยกระเบื้องสีเช่นกัน ได้หน้าบันด้านหลังเป็นภาพปูนปั้นในตำนานจีนตอน พระถังจำจง์ไปอัญเชิญพระไตรปิฎกจากประเทศอินเดีย ได้เซิงชายโดยรอบอุโบสถเป็นภาพปูนปั้นลงสีประวัติเมืองแปดริ้ว หรือฉะเชิงเทรา ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต และเรื่องราวในพุทธประวัติ กลางซุ้มเหนือ หน้าต่างเป็นรูปปูนปั้นสิบสองนักษัตร เสา และส่วนประกอบเป็นลวดลายหินอ่อน หน้าอุโบสถเป็นภาพนารายณ์ทรงสุบรรณประดับด้วยกระเบื้องสี และลวดลายประกอบงานประติมากรรมปูนปั้นรอบอุโบสถเป็นงานปั้นนูนสูง

สถาปัตยกรรม มีจิตรกรรมที่มีความเก่าแก่อายุประมาณ 200 ปี ในอุโบสถหลังเก่าวัดโพธิ์รังมี หรือวัดเมืองกาย อำเภอพนมสารคาม ซึ่งกรมศิลปากรได้ทำการบูรณะแล้ว ด้านในเขียนภาพจิตรกรรมบนฝาผนัง 4 ด้าน โดยส่วนบนของผนังทั้งสี่ด้านเขียนภาพพระพุทธรเจ้าและพระสงฆ์เรียงตลอดแนวผนัง ตอนล่างเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในสมัยนั้น จากลักษณะของงานสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นฝีมือช่างพื้นเมือง ที่วาดขึ้นหลังสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ด้วยในภาพจะมีรูปเรือกลไฟและตึกแบบตะวันตกอยู่เป็นจำนวนมาก หลายจุดอยู่ในสภาพที่ค่อนข้างชำรุดไปไม่น้อย

หัตถกรรม งานสานไม้ไผ่ของชาวบ้านตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว เป็นเครื่องใช้ไม้สอยในการทำมาหากิน เช่น พ้อม เครื่องสีข้าวด้วยมือ สุ่มปลาออก กระจับปี่ กระจาด ฯลฯ

หมวกกุ่มและ หรือกุ่มเสี้ย อำเภอบางคล้า หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า หมวกเจ๊ก สานจากใบไผ่และใบตาล ทำกันมากในเขตตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า

ภาพที่ 7 'หมวกก้วยเลี้ยว' ผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อที่บางคล้า

(<http://www.komchadluek.net/news/lifestyle/164173>)

งานสานทองเหลืองของครอบครัวธรรมประทีป ตำบลท่าไข่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เป็น การนำเส้นทองเหลืองมาสานเป็นภาชนะ เช่น กระจาด ตะกร้า กระบุง แจกัน เพื่อเป็นของที่ระลึก และของชำร่วย

ภาพที่ 8 เครื่องทองเหลือง ตำบลท่าไข่

(http://www.biogang.net/product_view.php?uid=50858&id=129642)

งานสานก้านมะพร้าวของชาวบ้านอำเภอแปลงยาว เป็นการนำก้านมะพร้าวมาสานเป็น ตะกร้าขนาดต่าง ๆ เพื่อใช้สอย และจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม

2.1.6 วัฒนธรรม

งานประเพณีแห่หลวงพ่อพุทธโสธร จะจัดในวันขึ้น 12 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี โดยในวัน ขึ้น 12 ค่ำจะมีการอัญเชิญหลวงพ่อพุทธโสธรแห่ทางบก และในวันขึ้น 14-15 ค่ำ เป็นแห่ทางน้ำล่อง ไปตามลำน้ำบางปะกง เพื่อให้ประชาชนได้นมัสการองค์หลวงพ่อพุทธโสธร สำหรับในงานจะมีการ เล่นมหรสพ รวมถึงประเพณีแข่งเรือเรือยาว

งานสักการะพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) มีขึ้นในวันที่ 5 กรกฎาคมของ ทุกปี บริเวณหน้าอนุสาวรีย์พระยาศรีสุนทรโวหาร เพื่อเป็นรำลึกถึงคุณงามความดีของท่านในฐานะ ปราชญ์ทางภาษาไทย ผู้แต่งแบบเรียนภาษาไทยเล่มแรกด้วยเดิมท่านเป็นชาวเมืองแปดริ้ว ตำบล โสธร อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ในวันงานจะมีการทำบุญ พิธีสักการะการจัด นิทรรศการ และกิจกรรมต่าง ๆ

ประเพณีแข่งเรือยาว จัดงานในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 และแรม 1 ค่ำเดือน 12 ของทุกปี ในช่วงงานประเพณีแห่หลวงพ่อพุทธโสธร บริเวณหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร ในงานมีการแข่ง เรือหลายประเภท ได้แก่ เรือยาวเล็ก เรือยาวใหญ่ รวมถึงเรือเร็วติดเครื่องยนต์ และเรือที่มีความ เร็วสูง

ประเพณีแห่ธงตะขาบ เป็นวัฒนธรรมของชาวมัญญ์ที่เข้าตั้งรกรากอยู่บริเวณวัดพิมพา วาส อำเภอบางปะกง ประเพณีดังกล่าว จัดขึ้นในช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ ระหว่างวันที่ 12-14 เมษายนของทุกปี ในวันพิธีแห่ธงตะขาบ เมื่อถึงวัดชาวบ้านจะนำธงตะขาบ ไปผูกไว้กับต้นเสาใน ศาลาวัดเพื่อทำพิธี แล้วจะนำธงตะขาบขึ้นไปปักไว้บนเสาหงส์

ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง เป็นประเพณีถวายน้ำผึ้งแก่พระสงฆ์และสามเณรของชาวมัญญ์ที่ วัดพิมพาวาส อำเภอบางปะกง ในเดือน 9 ของทุกปี ชาวบ้านจะนำน้ำผึ้งมาใส่บาตรและใส่น้ำตาล ในจานที่วางคู่กับบาตร นอกจากนี้ ยังมีข้าวต้มมัดสำหรับจิ้มน้ำผึ้งถวายพระไปด้วย (การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย, 2556)

สำหรับการศึกษานี้ประเด็นการศึกษาอยู่ที่ประวัติและความเป็นมา ที่ตั้งและอาณาเขต ภูมิอากาศ กลุ่มชาติพันธุ์และชุมชน ศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรมของจังหวัดฉะเชิงเทราที่ได้ กล่าวมา ตามหลักฐานประวัติศาสตร์ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความเป็นมา รากเหง้า ของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการออกแบบให้สอดคล้องกัน มีความเฉพาะตามลักษณะพื้นที่ และ เพื่อให้เข้าใจลักษณะการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่ที่อยู่อาศัย แต่ละที่ย่อมมีความแตกต่างกัน ซึ่งทำ ให้ผู้คนต้องดำเนินชีวิตในลักษณะที่ต่างกันเพื่อความอยู่รอด และวัสดุที่นำมาใช้มีลักษณะแตกต่าง

กันตามแต่ละท้องที่ โดยสภาพแวดล้อมบริเวณริมแม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีต้นจากขึ้น ริมแม่น้ำทั่วไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนต่าง ๆ ของต้นจากมาเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ สร้างรายได้ให้ชุมชน

2.2 ที่มาและความสำคัญของภูมิปัญญาการทอผ้าของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.2.1 ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

เรื่อง ประเพณีบุญบั้งไฟ

ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีท้องถิ่นทางภาคอีสานที่ชาวบ้านหนองคอก ตำบล คลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ ซึ่งส่วนใหญ่อพยพถิ่นฐานภาคอีสานได้นำมาสืบทอด มีการแสดง การละเล่น ขบวนแห่เป็นประจำทุกปี จะจัดให้มีขึ้นในระหว่างเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน ซึ่งเป็น ช่วงฤดูฝน (ศึกษาธิการอำเภอท่าตะเกียบ, 2541, หน้า 8)

ภาพที่ 9 ประเพณีบุญบั้งไฟ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

([http:// developer.2fellows.com/html2f/html_e_brochure/e_thatakiap.html](http://developer.2fellows.com/html2f/html_e_brochure/e_thatakiap.html))

เรื่อง ประเพณีวิ่งควาย

ประเพณีวิ่งควาย เป็นประเพณีท้องถิ่นที่ชาวบ้านธรรมรัตน์ในและบ้านหนองคอก ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ ที่ส่วนหนึ่งอพยพมาจากชลบุรีได้นำมาเป็นประเพณีการ แข่งขันวิ่งควายมาจัดทุกปี ซึ่งสร้างความสนุกสนานให้กับชาวบ้านไม่น้อย การละเล่นแข่งขันวิ่ง

ควายจัดให้มีขึ้นระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม ของทุกปี (ศึกษาธิการอำเภอท่าตะเียบ, 2541, หน้า 8)

เรื่อง ฟ้อนภูไท

แต่เดิมชาวภูไทมีพื้นถิ่นอยู่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร ซึ่งอพยพมาจากสิบสองปันนา ประเทศจีน ปี 2425 โดยเริ่มจากชุมชนเล็ก ๆ ต่อมาขยายใหญ่ขึ้น ต่อมาเกิดกานย้ายถิ่นฐานมาจาก ตำบลหนองห้าง อำเภอคูชिनาราย จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อปี พ.ศ. 2512 เดิมมีมาที่บ้านหนองคอก 5 หลังคาเรือน เกาะกระทิง 7 หลังคาเรือน แล้วค่อย ๆ ย้ายติดตามกันมาจนเป็นชุมชนใหม่ในปัจจุบัน (นายวิชัย ศรีหาเมฆ, 2554, สัมภาษณ์)

วิธีการอนุรักษ์

1. สอนเด็กรุ่นใหม่ให้ฝึกฝน
2. จัดการแสดงที่อำเภอ และจังหวัดอื่น
3. สร้างกลุ่มภูไท
4. แต่งกายในการแสดงเป็นการแต่งกายชุดภูไท
5. ต้องการจัดทำศูนย์วัฒนธรรมของภูไทบ้านเกาะกระทิง ถนนหน้าหมู่บ้าน แต่ขาดงบประมาณจากภาครัฐ

การเผยแพร่

1. แสดงงานบุญบั้งไฟ ของจังหวัดละเซิงเทราทุกปี
2. ได้รับมอบหมายเป็นตัวแทนระดับภาคให้ไปแสดงที่เมืองทองธานี เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2554
3. ให้ความร่วมมือแบบไม่คิดค่าใช้จ่ายให้กับอำเภอท่าตะเียบอยู่เสมอ
4. จัดแสดงเผยแพร่ในจังหวัดอื่น ๆ

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ประเด็นการศึกษาในแต่ละพื้นที่ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่ออาจได้รับอิทธิพลมาจากถิ่นกำเนิดเดียวกัน แต่นำมาประยุกต์ให้เข้ากับถิ่นกำเนิดของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากภาคอีสานของประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำไปเป็นพื้นฐานความรู้ในการออกแบบของใช้และของประดับตกแต่งให้เข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ

2.2.2 ศิลปกรรมและโบราณคดีประวัติความเป็นมาศาลเจ้าพ่อเขากา

“เจ้าพ่อเขากา” เป็นทหารสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช กรุงธนบุรี ไม่ทราบถิ่นกำเนิดว่าอยู่ที่ใด ในครั้งสมัยพระเจ้าตากสินมหาราชยกทัพไปตีเมืองจันทบูร (จังหวัดจันทบุรีในปัจจุบัน) ได้ใช้เส้นทางเดินทัพผ่านอำเภอบางคล้ามาตามลำคลองท่าลาด ผ่านอำเภอพนมสารคาม

สนามชัยเขต ท่าตะเกียบ และตั้งค่ายวังท่ากระดาน บ้านท่าคาน หมู่ที่ 2 ตำบลท่าตะเกียบ เจ้าพ่อเขากาได้เกิดเจ็บป่วยขึ้นมา ในสมัยนั้นเครื่องเวชภัณฑ์ยารักษาโรคหาได้ยาก จนกระทั่งเสียชีวิตลง เพื่อนทหารได้ทำการฝังศพบริเวณวังท่ากระดาน และได้สร้างศาลเล็กไว้ใกล้กับบริเวณที่ฝังศพ ต่อมาได้แสดงอิทธิฤทธิ์ให้ชาวบ้านที่เดินทางผ่านไปมาพบเห็นอยู่เป็นประจำ ชาวบ้านท่าคาน จึงร่วมกันจัดงานเช่นไหวพพร้อมกัน ในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปีพลະได้จัดให้เป็นประเพณีสืบกัน มาทุกปี เช่น เผาข้าวหลาม เหล้า ยาสูบ บุหรี่ และหัวหมู เพื่อเป็นการสักการะ

ภาพที่ 10 ศาลเจ้าพ่อเขากา จังหวัดพะเยา

([http:// developer.2fellows.com/html2f/html_e_brochure/e_thatakiap.html](http://developer.2fellows.com/html2f/html_e_brochure/e_thatakiap.html))

ความเป็นมาในการก่อสร้างศาลเจ้าพ่อเขากา ในปี พ.ศ. 2538 กรมชลประทานได้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองสิียด ทำให้ศาลเจ้าพ่อเขากาบริเวณวังท่ากระดานได้รับผลกระทบน้ำท่วมขังจากการสร้างอ่างเก็บน้ำดังกล่าว นายพลอย ทิพย์รักษ์ (ปัจจุบัน เสียชีวิตแล้ว) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตะเกียบ ได้ทำหนังสือไปยังหัวหน้าโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำฯ เพื่อขอใช้พื้นที่ในการดำเนินการก่อสร้างศาลเจ้าพ่อเขากา โดยมีผู้ใหญ่เฉลิม มาสมหิศักดิ์ กำนันทิวา ฐชาติ กำนันมี สังฆทิพย์ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและพี่น้องประชาชนร่วมกันสมทบทุนในการดำเนินการก่อสร้าง โดยมี นายอั้งฮวด แซ่ลี เป็นผู้ริเริ่มชาญในการวางแผนการก่อสร้าง และนายคทาวุฒิ พลคาหาร เป็นผู้

ควบคุมการก่อสร้าง ใช้งบประมาณในการก่อสร้างทั้งสิ้น 1,986,526 บาท (หนึ่งล้านเก้าแสนแปดหมื่นหกพันห้าร้อยยี่สิบหกบาทถ้วน) ([http:// www.thatakieb.go.th/ index.php?options=travel&mode=detail&id=111](http://www.thatakieb.go.th/index.php?options=travel&mode=detail&id=111))

การศึกษาในครั้งนี้ประเด็น คือ อิทธิพลศิลปกรรมและโบราณคดี จากการทำสงคราม การเคลื่อนทัพไพร่พลไปตามสถานที่ต่าง ๆ ก็มีการนำพาสิ่งของเครื่องใช้ ไม่สอย เครื่องอุปโภคบริโภค สำหรับดำรงชีวิตในป่าไปด้วย ในการทำสงครามนั้นเป็นที่รู้กันดีว่า ความเชื่อและศรัทธา นั้นทำให้คนเรามีกำลังใจในการสู้รบและนำชัยชนะกลับมา จึงมีการสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นส่วนหนึ่งในการขยายศิลปกรรมและโบราณคดี ผู้วิจัยได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานความรู้ในการออกแบบของใช้และของประดับตกแต่งให้สอดคล้องกับศิลปกรรมและโบราณคดี

2.2.3 ศิลปะพื้นบ้าน

2.2.3.1 การเขียนภาพฝาผนัง การแกะสลักลวดลายและงานปูนปั้นนายทวิ มุลวงษ์ หรือ ช่างวี ชาวบ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองคอก ตำบลคลองตระเกรา อำเภอนาทะเกียบ ปัจจุบัน อายุ 40 ปี มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่อำเภอยักษ์พิสัย จังหวัดมหาสารคาม ช่างทวิ ก็เหมือนชาวอีสานทั่วไป ที่อพยพเข้ามาอยู่ในอำเภอนาทะเกียบ เมื่อ 20 กว่าปีที่แล้ว แต่จะต่างจากคนอื่น ๆ ตรงที่เขามาเกิดในครอบครัวที่ทำงานด้านศิลปะ ตั้งแต่เดิมบิดาเป็นผู้ใหญ่บ้านชอบงานสืบสานประเพณีต่าง ๆ เช่น การแกะสลักลวดลายบนไม้ กระจาดและวัสดุอื่น ๆ งานการแสดงและงานที่เลื่องชื่อทุกปี คือ กำกับการแสดงชาดก เรื่อง พระเวสสันดรชาดก ซึ่งเป็นงานประเพณีของชาวอีสาน นอกจากนั้นยังเป็นผู้ทำและเซตหนังตะลุงอีกด้วย ช่างวีจึงซึมซับงานศิลปะมาจนเต็มตัว โดยเริ่มตั้งแต่การช่วยบิดาแกะลวดลายภายหลังก็รับเขียนป้ายโฆษณาทุกรูปแบบ ตลอดจนรับแกะลายในงานต่าง ๆ ผลงานที่ทำให้ นายทวิ มุลวงษ์ มีความภูมิใจ ได้แก่ งานเขียนภาพฝาผนัง งานแกะสลักลวดลาย งานปูนปั้น งานเขียนภาพเขียนทั่วไป ผลงานของนายทวิ มุลวงษ์ ในเขตอำเภอนาทะเกียบที่สำคัญ มีดังนี้

1. ภาพเขียนพุทธประวัติที่สวยงามวิจิตรพิสดารของวัดหนองคอก วัดท่ากลอย วัดเขากระดาศ วัดท่าคาน วัดเขาน้ำแรด วัดเนินสามทหาร
2. งานปั้นที่วัดห้วยโสม สวนป่าอุบลรัตน์
3. งานปั้นพระพุทธรูปที่วัดทุ่งกบินทร์ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เป็นงานปั้นพระพุทธรูปปางลีลา สูงถึง 14 สอก งานแกะสลักลวดลายไทย เป็นอีกงานหนึ่งที่ช่างวีถนัดและภูมิใจ โดยประดับตกแต่งขวานแห่เทศกาลต่าง ๆ เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ ฯลฯ ไม่เพียงแต่ห้องที่

อำเภอท่าตะเกียบเท่านั้น แม้แต่ต่างจังหวัดยังได้แสดงฝีมือมาก โดยเฉพาะงานนมัสการหลวงพ่อโส
ธรได้เคยแสดงฝีมือตกแต่งให้กับขบวนของสถาบันราชภัฏราชนครินทร์เป็นประจำทุกปี
นับว่า นายกี มุลวงษ์ เป็นชาวบ้านอำเภอท่าตะเกียบที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในงานศิลปะ
ด้วยความที่เป็นผู้รักงานด้านศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการสภา
วัฒนธรรม อำเภอท่าตะเกียบ และนายกี มุลวงษ์ ยังรักและผูกพันกับงานด้านวัฒนธรรม มีความ
ตั้งใจที่จะสร้างสรรค์ศิลปะให้คงอยู่กับอำเภอท่าตะเกียบสืบไป (ศึกษาธิการอำเภอท่าตะเกียบ,
2541)

2.2.3.2 ปราชญ์ชาวบ้านด้านหัตถกรรม

นางประยูร อนันต์ ปราชญ์ชาวบ้านด้านหัตถกรรม

อยู่บ้านเลขที่ 312 บ้านอ่างเตย หมู่ที่ 9 ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัด

ฉะเชิงเทรา 24160 โทรศัพท์ 087-0024965 ศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มทอผ้าไหม บ้านอ่างเตย หัตถกรรม

ผสมผสานแบบพอเพียง หมู่ 9 ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

-ปี 2536 เริ่มก่อตั้งกลุ่ม มีสมาชิกรวมกลุ่มขึ้นมาครั้งแรก จำนวน 36 ราย โดยมีผู้ใหญ่

สำรวย ทรัพย์ประสาน เป็นประธานที่ปรึกษา นางสมจิต วงคง เป็นประธานกลุ่ม ปัจจุบัน
มีสมาชิก 81 ราย และมีนางประยูร อนันต์เป็นประธานกลุ่ม

-ปี 2550 -ปัจจุบัน เป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าไหมพร้อมทั้งแนวคิด

หลักการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรรมการและวิทยากรหลัก กลุ่มทอผ้าไหม อำเภอ
ท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

-ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอท่าตะเกียบ ได้จัดทำเวทีประชาคม เพื่อสำรวจ
ความต้องการของประชาชนในชุมชนเห็นว่าประชาชนที่มาร่วมต้องการมีรายได้และอาชีพเสริม
หลังจากเก็บผลผลิตทางการเกษตรแล้ว ในขณะที่เดียวกันก็ได้สอดแทรกการดำเนินชีวิตตามแนวทาง
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด ใช้แต่สิ่งของที่จำเป็น การนำ
ทรัพยากรธรรมชาติมาตัดแปลงหรือแปรรูปเป็นอย่างอื่น เช่น การปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่าง
ที่ปลูก จึงได้เปิดสอนทักษะอาชีพการทอผ้าไหมขึ้น

ในปัจจุบันส่งเสริมให้เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่รู้จัก ชุมชน และผู้สนใจ ให้มี
ความรู้เรื่องการทอผ้าไหม และการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการสร้าง
กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อหาข้อมูลของแต่ละครอบครัว ข้อมูลการใช้จ่ายรายรับและรายจ่าย
ของแต่ละครัวเรือน ข้อมูลการดำเนินชีวิต โดยจัดประชุมหมู่บ้านสร้างเวทีวิเคราะห์ข้อมูลในชุมชน

องค์ความรู้

-การทอผ้าไหมตลอดหลายต่าง ๆ

การรู้จักคุณค่าของธรรมชาติว่าธรรมชาติมีคืออะไร การที่ปลูกต้นหม่อนไว้สำหรับเลี้ยงตัวไหมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น รั้งไหมนำมาทำดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น เกษตรกรที่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งปรับเปลี่ยนปลูกพืชหมุนเวียนอายุสั้นให้ผลตอบแทนไว้กินอยู่อย่างสม่ำเสมอตลอดไป เป็นกลุ่ม “จัดกิจกรรมของกลุ่มเพื่อให้สมาชิกลดรายจ่าย” เพื่อใช้ในครัวเรือน หรือเกษตรกรรม เป็นต้น

การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเป็นแหล่งเรียนรู้และวิทยากรในลักษณะส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมแก่ประชาชนทั่วไป โดยมีคุณประยูร อนันต์ เป็นวิทยากร ให้ความรู้ตามวัตถุประสงค์

- เพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกกลุ่มงานอาชีพทั่วไปที่สนใจ
- เพื่อนำเอาภูมิปัญญาพื้นบ้านมาพัฒนาเป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน
- พัฒนารูปแบบสินค้าให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ผลิตภัณฑ์ดีเด่น

ผ้าไหมลวดลายต่าง ๆ

สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอท่าตะเกียบ

งานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น ได้แก่ ผ้าไหมที่ทอด้วยมือ โดยกลุ่มทอผ้าไทย ผ้าฝ้าย บ้านอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ นอกจากนี้ ยังมีดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ ผ้าขาวม้า ผ้าถุง พรหมเช็ดเท้าที่มีหลากหลายรูปแบบ (องค์ความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2554)

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ประเด็นการศึกษาคือ ศิลปะพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ด้านการเขียนภาพฝาผนัง การแกะสลักลวดลาย งานปูนปั้น และปราชญ์ชาวบ้านด้านหัตถกรรม มีการส่งเสริมส่งเสริมให้เพื่อนบ้าน บุคคลที่รู้จัก ชุมชน และผู้สนใจ ให้มีความรู้และการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยได้นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานความรู้ในการออกแบบของใช้และของประดับตกแต่งให้สอดคล้องกับชุมชน

2.2.2 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านอ่างเตย ศูนย์เรียนรู้ชุมชนตัวอย่าง จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.2.2.1 ประวัติความเป็นมา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านอ่างเตย หมู่ที่ 9 ตำบลท่าตะเกียบ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2551 เป็นการต่อยอดมาจากศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เกิดจากความต้องการของประชาชนในชุมชนที่ต้องการให้มีเวทีประชุมปรึกษาของหมู่บ้าน เผยแพร่แนวคิด มีแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มีการจัดเก็บองค์ความรู้ประวัติชุมชน และภูมิปัญญาของชุมชนอย่างเป็น

ระบบ มีการแสดงข้อมูลข่าวสารของชุมชนให้ได้เรียนรู้กันอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยมีนายสำราญ ทรัพย์ประสาน อดีตผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้บริหารที่ดิน จำนวน 30 ไร่ เพื่อสร้างเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนแห่งนี้ ต่อมาจึงมีหน่วยงานราชการสนับสนุนงบประมาณมาดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์ฯ ให้หลากหลายขึ้นจนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

สถานที่จัดกิจกรรมเรียนรู้ มีดำเนินการทั้งในและนอกอาคารศูนย์ฯ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน เช่น บ้านปราชญ์ชาวบ้าน ในไร่นา เพื่อสาธิตกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียน การสอน การจัดการความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์ ขนบประเพณี วัฒนธรรม การรับความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน การจัดเวทีประชาคมเพื่อการเรียนรู้และการตัดสินใจร่วมกัน การเรียนรู้ผ่าน E-learning การสาธิต การจัดนิทรรศการ การจัดประชุม สัมมนา อภิปราย ฯลฯ

ฐานการเรียนรู้

1. ฐานเรียนรู้เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง”
2. ฐานเรียนรู้เรื่อง “การทำไม้กวาด”
3. ฐานเรียนรู้เรื่อง “การทำปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด”
4. ฐานเรียนรู้เรื่อง “การปลูกไผ่ตง”
5. ฐานเรียนรู้เรื่อง “การปลูกกล้วย 1 หน่อ 2 ต้น”
6. ฐานเรียนรู้เรื่อง “การเลี้ยงกบในบ่อปลา”
7. ฐานเรียนรู้เรื่อง “การเลี้ยงสุกรและผลิตก๊าซชีวภาพ”
8. ฐานเรียนรู้เรื่อง “การทำนา 1 ไร่ 100 ถัง”
9. ฐานเรียนรู้เรื่อง “การเลี้ยงไหม”
10. ฐานเรียนรู้เรื่อง “การทอผ้าไหม”

2.2.2.2 ประวัติความเป็นมา กลุ่มทอผ้า

กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านอ่างเตย ตำบล ท่าตะเคียบ อำเภอ ท่าตะเคียบ จังหวัด ฉะเชิงเทรา เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2542 เริ่มแรกได้มีการรวมกลุ่ม มีวิทยากรผู้เข้ามาสอนจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี มีสมาชิกเข้าฝึกอบรมจำนวน 25 คน โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด ฉะเชิงเทราสนับสนุนงบประมาณสร้างที่โดยจัดการฝึกอบรมให้และบริจาคให้กับกลุ่มจำนวน 10 ชุด นับตั้งแต่นั้นมา กลุ่มทอผ้าฝ้ายก็ได้ทำกันอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 11 คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตย

สภาพของชุมชนหมู่บ้านอ่างเตยในปัจจุบัน

จำนวนครัวเรือน 326 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 1,244 คน

อาชีพ : ทำนา (120 ครัวเรือน)

ทำไร่ (80 ครัวเรือน)

ทอผ้า (40 ครัวเรือน)

ทำสวน

กลุ่มทอผ้าแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1. กลุ่มทอผ้าฝ้าย 25 ครัวเรือน
2. กลุ่มทอผ้าไหม 15 ครัวเรือน

อุปกรณ์

1. กี่กระตุก 17 เครื่อง
2. กี่ปั่นบ้าน
3. จักรเย็บผ้า 9 เครื่อง
4. เครื่องกรอด้วยมือ

Features ผ้าที่ทอขายในปัจจุบันมีลักษณะเป็นผืน ทอด้วยมือ ยังไม่มีการตัดเป็นผ้า

สำเร็จรูป อุปกรณ์ที่ใช้จะมีที่กระตุกและที่ปั่นเมือง ผ้าทอจะแบ่งเป็น 1. ผ้าไหมแบบชาย(ลาย
ผ้าขาวม้า) 2. ผ้าไหมแบบหญิง 3. ผ้าฝ้ายมัดหมี่ 4. ผ้าฝ้ายพื้น 5. ผ้าขาวม้าฝ้ายสำเร็จรูป 6. ผ้าฝ้ายสี
สกอร์

Quality ผ้าไหมและผ้าฝ้ายที่ทอนั้นจะมีความละเอียด มีการคัดเลือกก่อนนำไปขาย
ถ้าไม่ได้มาตรฐานประธานกลุ่มจะให้ชาวบ้านซื้อไว้ใช้กันเอง จะไม่ส่งออกไปขาย

- วัตถุดิบที่ใช้ → เส้นไหม จะทำเองภายในหมู่บ้าน โดยการปลูกหม่อน เลี้ยงไหมเอง
ถ้าวัตถุดิบไม่พอจะสั่งซื้อจาก จังหวัดสุรินทร์
→ ฝ้าย จะสั่งซื้อจากหัวลำโพง เขตปทุมวันทั้งหมดและนำมาย้อมสีเอง
→ สีย้อมผ้าเป็นสารเคมี ทำให้สีไม่ตก

ภาพที่ 12 รังไหมและเส้นไหม

Design ช่วงแรกชาวบ้านจะคิดลายผ้าออกมาก่อนแต่ไม่มากเป็นลายพื้น ๆ พอนานไป ลูกค้าก็เริ่มที่จะเลือกลายมาให้ทอดตามนั้น ชาวบ้านสามารถแกะลายได้ตามที่ลูกค้าสั่ง (ถ้าเป็นลายขนาดเล็ก ชาวบ้านยังไม่มีความสามารถเพียงพอ)

ภาพที่ 13 ผ้าฝ้าย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตย

ภาพที่ 14 ผ้าฝ้าย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตย

ภาพที่ 15 ผ้าไหม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตย

Brand name ชื่อตราสินค้า นั้น ทางหน่วยราชการจะให้ใช้ชื่อว่า “ผ้าบ้านอ่างเตย” แต่ชื่อตราสินค้ายังไม่ค่อยเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

Packaging มีการบรรจุหีบห่อด้วยซองพลาสติกใสและมีโลโก้เป็นดอกฝ้ายสำหรับบรรจุผ้าขาวม้าเท่านั้น ซึ่งยังไม่เห็นถึงจุดเด่นของโลโก้

Sizes ที่แน่นอน คือ ผ้าขาวม้าฝ้ายส่วนใหญ่ผลิตยาว 2 เมตร หน้ากว้าง 32 นิ้ว (แผนการตลาดผ้าทอบ้านอ่างเตย, 2545)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านอ่างเตย ศูนย์เรียนรู้ชุมชนตัวอย่าง จังหวัดฉะเชิงเทราที่ได้กล่าวมานี้ เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มีการจัดเก็บองค์ความรู้ประวัตินุชน และภูมิปัญญาของชุมชนอย่างเป็นระบบ มีการแสดงข้อมูลข่าวสารของชุมชนให้ได้เรียนรู้กันอย่างทั่วถึงของกลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านอ่างเตย ผู้วิจัยได้คำนึงถึง การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านชนิดของผ้าทอ คุณภาพ วัตถุดิบและการออกแบบลวดลายท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการออกแบบของใช้และของประดับตกแต่ง

2.2.2.3 กรรมวิธีการทำผ้าไหมไทย

ขั้นตอนการทอเป็นฝืนผ้า จะมีวิธีทอและสอคือลวดลายตามแต่ภูมิภาคแตกต่างกันไป ซึ่งมีชื่อเรียกเฉพาะ เช่น ฝ้ามัดหมี่ฝ้ายจก ฝ้ายจิด ฝ้ายแพรวา ฝ้ายกดอก เป็นต้น

การเลี้ยงไหม

วงจรชีวิตของไหมหรือหนอนไหมใช้เวลาประมาณ 45 -52 วัน หนอนไหมจะกินใบหม่อนหลังจากฟักออกจากไข่ประมาณวันที่ 10 จากนั้นจะหยุดกินอาหารและลอกคราบ ระยะนี้เรียกว่า “ไหมนอน “ต่อจากนั้นจะกินนอนและลอกคราบประมาณ 4 ครั้งเรียกว่า “ไหมตื่น “ ลำตัว

จะมีสีขาวเหลืองใสหัดสั้น และหยุดกินอาหาร ระยะนี้เรียกว่า “ หนอนสุก “ ช่วงนี้ผู้เลี้ยงไหมต้อง รับประทานหนอนไหมสุกออกจากกองใบหม่อน และเตรียม “ จ่อ “ คืออุปกรณ์ที่จะให้ตัวไหมเกาะเพื่อ ชักใยห่อหุ้มตัวหนอนจะเริ่มพันใยได้ประมาณ 6-7 วัน ก็จะสามารเก็บรังไหมออกจากจ่อได้ เส้น ใยของหนอนเกิดจากการขับของเหลวชนิดหนึ่ง มีสาร โปรรงแสงเป็นองค์ประกอบ ใยไหมที่เห็นแต่ ละเส้นจะประกอบด้วยเส้นใยเล็ก ๆ สองเส้นรวมกัน สามารถฉีกแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้รังไหมแต่ ละรังจะให้สายไหมที่มีขนาดแตกต่างกัน ชั้นนอกสุดของรังจะมีความละเอียดพอสมควร ชั้นกลางจะเป็นเส้นหยาบและชั้นในสุดจะเป็นเส้นไหมที่ละเอียดที่สุด ซึ่งหนอนไหมแต่ละตัวจะชัก ใยยาวไม่เท่ากัน อาจสาวได้ยาวตั้งแต่ 350 -1,200 หนอนไหมจะเจาะรังออกมาเป็นผีเสื้อเมื่ออยู่ในรัง ครบ 10 วัน ซึ่งผู้เลี้ยงจะคัดไหมที่สมบูรณ์ไว้ทำพันธุ์ ส่วนที่เหลือนำไปสาวไหมก่อนที่ผีเสื้อจะเจาะ รังออกมา ซึ่งเส้นจะขาดและทำเส้นไหม

ภาพที่ 16 กระบวนการเลี้ยงไหมจนได้รังไหมของชาวบ้าน จะต้องมีโรงเลี้ยงไหม

([http:// www.isangate.com/ new/ 32-art-culture/ knowledge/ 507-mai-thai-isan.html](http://www.isangate.com/new/32-art-culture/knowledge/507-mai-thai-isan.html))

การสาวไหม

เมื่อได้รับไหมสดจะต้องนำไปอบให้แห้ง จากนั้นนำไหมที่อบแห้งไปต้มในน้ำที่สะอาดที่มี คุณสมบัติเป็นกลาง รังไหมจะเริ่มฟองตัวออก ใช้ปลายไม้เกี่ยวเส้นใยออกมารวมกันหลาย ๆ เส้น การสาวต้องเริ่มต้นจากขุอรอบนอกและเส้นใยภายในรวมกัน เรียกว่า “ไหมสาว” หรือ “ไหมเปลือก” ครั้นสาวถึงเส้นใยภายในแล้ว เอารังไหมที่มีเส้นภายในแยกไปสาวต่างหากเรียกว่า “เส้นไหมน้อย”

หรือ “ไหมหนึ่ง” ผู้สาวไหมต้องมีความชำนาญและทักษะจึงจะได้เส้นไหมที่มีคุณภาพดี เมื่อเต็มรังไหมลงไปอีก รังไหมใหม่สามารถรวมเส้นกับรังไหมเก่าได้ โดยไม่ทำให้เส้นไหมขาด

ภาพที่ 17 นารังไหมมาทำการสาวไหม

(<http://www.isangate.com/new/32-art-culture/knowledge/507-mai-thai-isan.html>)

การตีเกลียว

การตีเกลียวไหมจะช่วยทำให้ผ้าที่จะทอมีความหนา หลังจากเอาไหมสองไหมสามออกใช้ไม้คียบลักษณะคล้ายไม้พาย มีร่องกลางสำหรับคียบ เกลียวรังไหมกดให้เส้นไหมตีเกลียวแน่นดูเล็ก ต้องระมัดระวังและต้องอาศัยความชำนาญ และมีเทคนิคในการทำให้รังที่ตีมเกาะกันเป็นเส้นตามขนาดที่ต้องการ ทำให้เส้นไหมพันหรือไขว้กันหลาย ๆ รอบ แล้วพักไว้ในกระบุง

ต่อจากนั้นจะนำมารอเข้า “กง” แล้วนำไปหมุนเข้า “อ๊ก” เพื่อตรวจหาปุ่มปม หรือตัดแต่งเส้นไหมที่ไม่เท่ากันออก จึงเอาเข้าเครื่องปั่นเพื่อให้เส้นไหมแน่นขึ้น ก่อนที่จะหมุนเข้ากงอีกครั้ง เพื่อรวมเป็นใจ ซึ่งหนึ่งใจจะต้องหมุนกง 80 รอบ เรียกว่า “ไหมดิบ”

เส้นไหมดิบที่ได้จะต้องทำการชุบให้อ่อนตัว โดยนำไปชุบน้ำสบู่อ่อน ๆ ประมาณ 15-20 นาที แล้วนำไปสไลด์และสิ่งลมให้แห้ง โดยหมั่นกระตุกให้เส้นไหมแยกตัวเพื่อนำไปเข้าระวิงได้

จากนั้นก็รอกเส้นไหมเข้าหลอด ๆ ละเส้น แล้วดึงปลายไหมแต่ละหลอดเข้าไปรวมกัน ม้วนเข้าหลอดควบคุมตามขนาดที่ต้องการ จากนั้นก็นำไปตีเกลียวประมาณ 330 รอบ ต่อความยาว 1 เมตร จากนั้นก็นำไหมไปนึ่งหรือลวก เพื่อป้องกันมิให้เกลียวเส้นไหมหมุนกลับ หลังจากนั้นก็จะชุบน้ำเย็นแล้วกรอเข้าระวิง เรียกว่า “ทำเข็ด” ซึ่งจะทำให้เกลียวอยู่ตัว

การย้อมสี

การย้อมสีไหมจะต้องนำไหมดิบมาฟอกเพื่อไม่ให้มีไขมันเกาะ โดยจะใช้ด่างจากขี้เถ้าไปฟอกไหม เรียกว่า “การดองไหม” จะทำให้เส้นไหมขาวนวลขึ้น แล้วจึงนำไปย้อม ในสมัยก่อนนิยมใช้สีจากธรรมชาติ เช่น สีแดงจากครั่ง, ผลและใบคำแสด, รากยอป่า, มะไฟป่า หรือรากของต้นเข็ม สีเหลืองจากแก่นของต้นเข้ สีจำปาหรือสีส้มจากดอกคำแสดหรือดอกกรรณิการ์ สีน้ำเงินจากต้นคราม สีเขียวจากเปลือกไม้มะहुด สีเขียวมะกอกจากแก่นไม้ขมิ้น เปลือกนพทรพีและเปลือกต้น

ตะแบก สีไพลจากใบสัปปะรดอ่อนกับน้ำมะนาว สีน้ำตาลจะตื้นหมาก สีม่วงจากต้นหว้า สีดำจากมะเกลือ, รากต้นชะพลูและสมอ แต่ปัจจุบันการย้อมด้วยสีธรรมชาติเริ่มหายไป เนื่องจากมีสีวิทยาศาสตร์เข้ามาแทนที่ ที่หาซื้อง่ายตามร้านขายเส้นไหมหรือผ้าไหม เมื่อละลายน้ำจะแตกตัว ย้อมง่าย สีสดใส ราคาอ่อนข้างถูก ทนต่อการซักค่อนข้างดี

การย้อมด้วยสีธรรมชาติมีข้อดี คือ สีไม่ฉูดฉาด สีอ่อนเย็นตากว่าสีสังเคราะห์ จึงทำให้สีของผ้ายังคงสัมผัสกับรูปแบบของผ้าพื้นเมือง สีธรรมชาติจะติดสีได้ดีในเส้นไหมและฝ้าย วิธีย้อมคือ การนำเส้นเอน้ำจากพืชที่ให้สีนั้น ๆ ต้มให้เดือด จากนั้นนำไหมชุบน้ำให้เปียกบิดพอหมาด กระตุกให้เส้นไหมเรียงเส้นจึงแช่ในน้ำย้อมสี นำไปผึ่งให้แห้ง จะได้ไหมสีตามต้องการ

การทอผ้า

ขั้น ตอนสุดท้ายก่อนที่จะออกมาเป็นผ้าผืนงาม การทอผ้าไหมจะประกอบไปด้วยเส้นด้าย 2 ชุด คือ “เส้นด้ายยืน” จะวิ่งไปตามความยาวผ้าอยู่ติดในเครื่องทอ หรือแกนม้วนด้ายยืน อีกชนิดหนึ่งคือ “เส้นด้ายพุ่ง” จะถูกกรอเข้ากระสวย เพื่อให้กระสวยเป็นตัวนำเส้นด้ายพุ่งสอดขัดเส้นด้ายยืนเป็นมุมฉาก ทอสลับกั้นไปตลอดความยาวของผืนผ้า การสอดด้ายพุ่งแต่ละเส้นต้องสอดให้สุดถึงริมแต่ละด้าน แล้วจึงวกกลับมา จะทำให้เกิดริมผ้าเป็นเส้นตรงทั้งสองด้าน ส่วนลวดลายของผ้า นั้น ขึ้นอยู่กับการวางลายผ้าของแต่ละท้องถิ่น ([http:// www.arda.or.th/ kasetinfo/ silk/ index. php?option=com_content&view=article&id=119&Itemid=98](http://www.arda.or.th/kasetinfo/silk/index.php?option=com_content&view=article&id=119&Itemid=98))

ขั้นตอนในการทอผ้า

สืบเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าในตะกอกแต่ละชุดและพันหวี ดึงปลายเส้น ด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ กรอด้ายเข้ากระสวยเพื่อใช้เป็นด้ายพุ่ง

เริ่มการทอ โดยกดเครื่องแยกหมู่ตะกอก เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 จะถูกแยก ออกและเกิดช่องว่างสอดกระสวยด้ายพุ่งผ่าน สลับตะกอกชุดที่ 1 ยกตะกอกชุดที่ 2 สอดกระสวย ด้ายพุ่งกลับ ทำสลับกั้นไปเรื่อย ๆ

การกระทบพันหวี (ฟืม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับก็จะกระทบ พันหวีเพื่อให้ด้ายพุ่งแนบติดกัน ได้เนื้อผ้าที่แน่นหนา

1. การเก็บหรือม้วนผ้า เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้วก็จะม้วนเก็บใน แกนม้วนผ้าโดยผ่อนแกนด้ายยืนให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนใหม่ ให้พอเหมาะ

ภาพที่ 18 การทอผ้า ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบบ้านอ่างเตย
([https:// www.facebook.com/ ThatakiapCity.Chachoengsao/](https://www.facebook.com/ThatakiapCity.Chachoengsao/))

ภาพที่ 19 กี่ทอผ้า ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบบ้านอ่างเตย
([https:// www.facebook.com/ ThatakiapCity.Chachoengsao/](https://www.facebook.com/ThatakiapCity.Chachoengsao/))

การทอผ้าพื้น

เป็นการใช้หลักการทอผ้าเบื้องต้น ที่นำเอาด้ายเส้นยืนและด้ายเส้นพุ่งมาขัดกัน เพื่อให้
เกิดเป็น ผืนผ้า โดยด้ายเส้นพุ่งและเส้นยืนอาจเป็นด้ายสี เดียวกัน หรือต่างสีกัน หรือนำเอาเส้นด้ายที่
เป็นดินเงินหรือ ดิ้นทองมาทอควบด้าย เพื่อให้ผ้ามีความมันระยับ สวยงามยิ่งขึ้น

เทคนิคพิเศษที่ใช้ในการทอผ้า

การขีด

ขีด หมายถึง กรรมวิธีในการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่าง ๆ ขึ้นมา โดยวิธีการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษในระหว่างการ ทอ เพื่อให้เกิดลวดลายที่โดดเด่นกว่าสีพื้น วิธีการทำคือ ใช้ไม้เขี่ยหรือสะกิด เพื่อช้อนเส้นด้ายยืนขึ้น แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งไปตามแนวที่ถูกจัดช้อน จังหวะการสอดเส้นด้ายพุ่งนี้เอง ที่ทำให้เกิดเป็นลวดลายต่าง ๆ

การจก

เป็นเทคนิคการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่าง ๆ โดยเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษสอดขึ้นลง วิธีการคือใช้ขนเม่น ไม้ หรือนิ้ว สอดเส้นด้ายยืนขึ้น แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งพิเศษเข้าไป ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นลวดลายเป็นช่วง ๆ สามารถทำสลับสีลวดลายได้หลากหลาย ซึ่งจะแตกต่างจากการขีดตรงที่ขีดที่เป็นการใช้เส้นด้ายพุ่งพิเศษเพียงสี เดียว การทอผ้าวิธีจกใช้เวลานานมากมักทำเป็นผืนผ้าหน้าแคบ ใช้ต่อกับตัวจีน เรียกว่า “ จีนตีนจก “

การทอมัดหมี่

ผ้ามัดหมี่มีกรรมวิธีการทอผ้าที่ใช้เทคนิคการมัดและการย้อม เริ่มจากนำเส้นด้ายหรือไหมมา ย้อมสี แล้วมัดบริเวณที่ ต้องการเก็บไว้ เมื่อนำไปย้อมสี อื่นจะได้ไม่ติดสี เพียงซึมเข้ามาบางส่วน โดยย้อมเรียงลำดับจากสี อ่อนไปหาสี เข้มจนครบ ตามลวดลายที่กำหนด หลังจากนั้นจึงนำด้ายกรอเข้าหลอดตามลำดับ แล้วนำไปทอจะเกิดลวดลายบนผืนผ้าที่มีลักษณะคลาดเคลื่อน เหลื่อมล้ำ อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมัดหมี่ การทอผ้าชนิดนี้จึงต้องอาศัยความชำนาญในการมัด ย้อมและทอเป็นอย่างมาก ผ้ามัดหมี่มีอยู่หลายชนิด ได้แก่

1. มัดหมี่เส้นพุ่ง
2. มัดหมี่เส้นยืน
3. มัดหมี่เส้นพุ่งและเส้นยืน

การทอฝ้ายยก

เป็นกรรมวิธีการทอให้เกิดลวดลายโดยการยกตะกอแยกด้ายเส้นยืน และในบางครั้ง การยกตะกอจะมีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งจำนวน 2 เส้น หรือมากกว่านั้นเข้าไปในผืนผ้า ลวดลายที่ทอจะเป็นลายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม และความเชื่อทางศาสนา ซึ่งได้แก่ ลายปราสาท ลายธรรมาสัน ลายสัตว์ ลายพืช ลายจากสิ่งของเครื่องใช้ และลายเรขาคณิต (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2561)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า กรรมวิธีการทอผ้าไหมไทย ผู้วิจัยได้นำกรรมวิธี ขั้นตอนการทอผ้าไหมมาประยุกต์ใช้โดยนำวัสดุอื่นที่ผ่านวิธีการคล้ายกันกับการทอผ้าไหม

ด้วยกรรมวิธีการผลิตที่พิถีพิถันละเอียดอ่อนมาก นับแต่การเลือกหม่อนซึ่งเป็นพืชยืนต้น ลำต้นเป็นทรงพุ่ม เพื่อใช้เป็นอาหารให้แก่หนอนไหม ที่กินแล้วลอกคราบเป็นไหมออกมา จากนั้นจึงนำไปอบแห้ง แต้มน้ำที่สะอาดเพื่อให้รังไหมพองตัว แล้วสาวเส้นไหมนี้เก็บรักษาด้วยวิธีการดั้งเดิมแต่โบราณ ทั้งอุปกรณ์และขั้นตอนแล้วนำมาทอให้เป็นผืนผ้าที่มีความสวยงาม ได้คุณภาพที่ดีที่สุดเป็นธรรมชาติอย่างแท้จริง

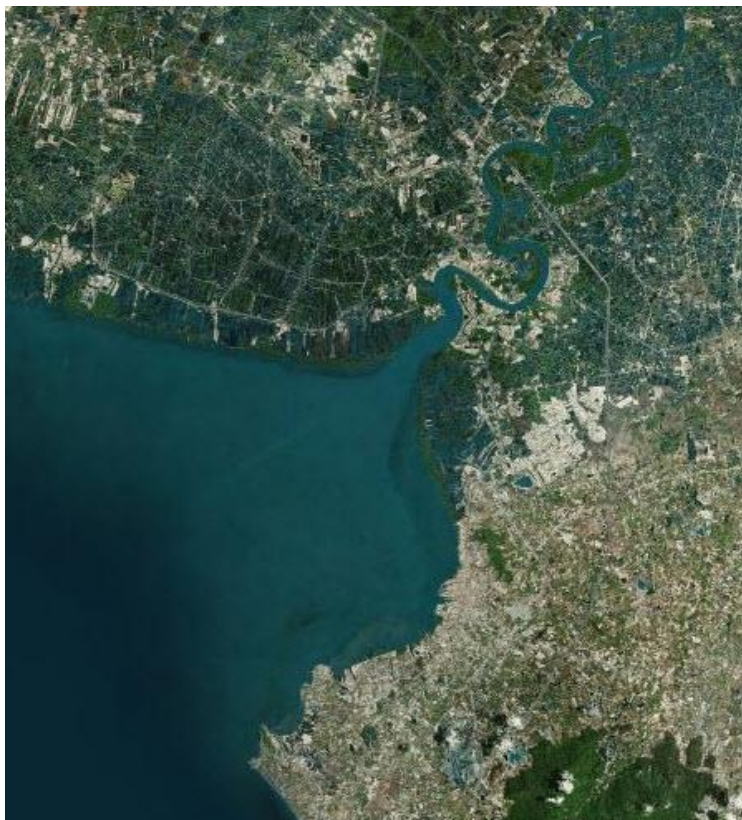
2.3 วัสดุธรรมชาติจากต้นจาก

พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในเขตลุ่มน้ำบางปะกง มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 7,978 ตารางกิโลเมตร

แบ่งออกเป็น 4 ลุ่มน้ำย่อย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ทางเหนือมีเทือกเขาสูงซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำนครนายก ส่วนทางตอนใต้และทางตะวันออกเฉียงใต้ของลุ่มน้ำมีเทือกเขาซึ่งแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดจันทบุรี โดยแม่น้ำนครนายกไหลมาบรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรี ที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา สภาพปัญหาเกิดอุทกภัยและภัยแล้งในลุ่มน้ำบางปะกงจากการผันแปรของปริมาณน้ำฝน ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งในช่วงที่ฝนทิ้งช่วง ขณะที่เมื่อมีฝนตกหนักก็ทำให้เกิดน้ำไหลหลากท่วมพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่การเกษตร

4274622990

ภาพที่ 20 ที่ตั้งของกลุ่มน้ำบางปะกง

([https:// km.dmcr.go.th/ th/ c_218/ s_221](https://km.dmcr.go.th/th/c_218/s_221))

พรรณพืช

ป่าชายเลนและพรรณไม้น้ำในระบบนิเวศน้ำกร่อยแม่น้ำบางปะกง มีความสำคัญในแง่ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งอาหาร และแหล่งวางไข่อนุบาลของปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ สภาพป่าชายเลนบริเวณส่วนนี้ส่วนใหญ่เป็นป่าชายเลนแนวแคบ ๆ ริมฝั่งแม่น้ำซึ่งมีต้นจาก ลำพู เป็นกลุ่มเด่นขึ้นตลอดแนว นอกจากนี้ยังพบปอทะเล ตะบูนขาว หงอนไก่ทะเล และตาคุ่มทะเล พรรณไม้ที่พบเป็นตัวแทนป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำ ได้แก่ ต้นจาก แสมขาว แสมดำ โกงกางใบเล็ก ปอทะเล และมี ตะบูนขาว โกงกางใบใหญ่ และลำพูขึ้นปะปน นอกจากนี้ยังพบพรรณไม้น้ำรวม 35 และสาหร่าย 2 ชนิด พรรณไม้น้ำที่พบมากได้ตลอดทั้งปี คือ กลุ่มพืชลอยน้ำ เช่น ผักตบชวา ผักปลาบ จอกหูหนู และผักบุง เป็นต้น ([https:// km.dmcr.go.th/ th/ c_218/ s_221](https:// km.dmcr.go.th/th/c_218/s_221))

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

นิเวศชายฝั่งทะเล

1. สถานภาพป่าชายเลนบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง

พื้นที่ป่าชายเลนที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำบางปะกง ส่วนใหญ่ขึ้นกระจายอยู่บริเวณปากแม่น้ำ และริมตลิ่งแม่น้ำบางปะกง ตั้งแต่ปากแม่น้ำไปจนถึงเขตอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2530 ได้แบ่งเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าชายเลน จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 39 ตารางกิโลเมตร หรือ 24,375 ไร่ จำแนกออกเป็นป่าชายเลนในเขตนุรักษ์ 0.7 ตารางกิโลเมตร หรือ 438 ไร่ และเขตเศรษฐกิจ 28.22 ตารางกิโลเมตร หรือ 17,638 ไร่ อย่างไรก็ตาม จากรายงานสถิติป่าไม้ของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2552 พบว่าพื้นที่ป่าชายเลนของจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีพื้นที่ลดลงเป็นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ.2522 ป่าชายเลนมีพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด 23.2 ตารางกิโลเมตร หรือ 14,500 ไร่ แล้วเหลือเพียง 3.7 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,313 ไร่ ในปี พ.ศ. 2534 เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำนาเกลือ การขยายตัวของชุมชน การทำนาเกลือ และการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ผลจากการลดลงของป่าชายเลนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ทำให้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2534 ให้ระงับการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน โดยเด็ดขาด พร้อมทั้งระงับการพิจารณาการขออนุญาตในพื้นที่ป่าชายเลนของทางราชการ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ให้ยกเลิกสัมปทานทำไม้ในเขตป่าชายเลนทั้งหมด

ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว มีผลทำให้พื้นที่ป่าชายเลนในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราและชลบุรี มีการฟื้นตัวและมีพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ โดยภายหลังจากปี พ.ศ.2539 พบว่ามีพื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้นเป็น 4.8 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,000 ไร่ และเป็นพื้นที่ 11.7 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,313 ไร่ ในปี พ.ศ.2552 ส่วนจังหวัดชลบุรี มีพื้นที่อยู่ติดกันตามแนวลุ่มน้ำบางปะกง มีพื้นที่ป่าชายเลนลดลงเช่นกัน คือ ลดลงจาก 33.1 ตารางกิโลเมตร หรือ 20,688 ไร่ ในปี พ.ศ.2522 เหลือเพียง 0.9 ตารางกิโลเมตร หรือ 563 ไร่ ในปี พ.ศ.2536 และเพิ่มขึ้นเป็น 10.4 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,500 ไร่ ในปี พ.ศ.2543 และลดลงเหลือ 8.9 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,563 ไร่ ในปี พ.ศ.2552

2. สถานภาพป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง

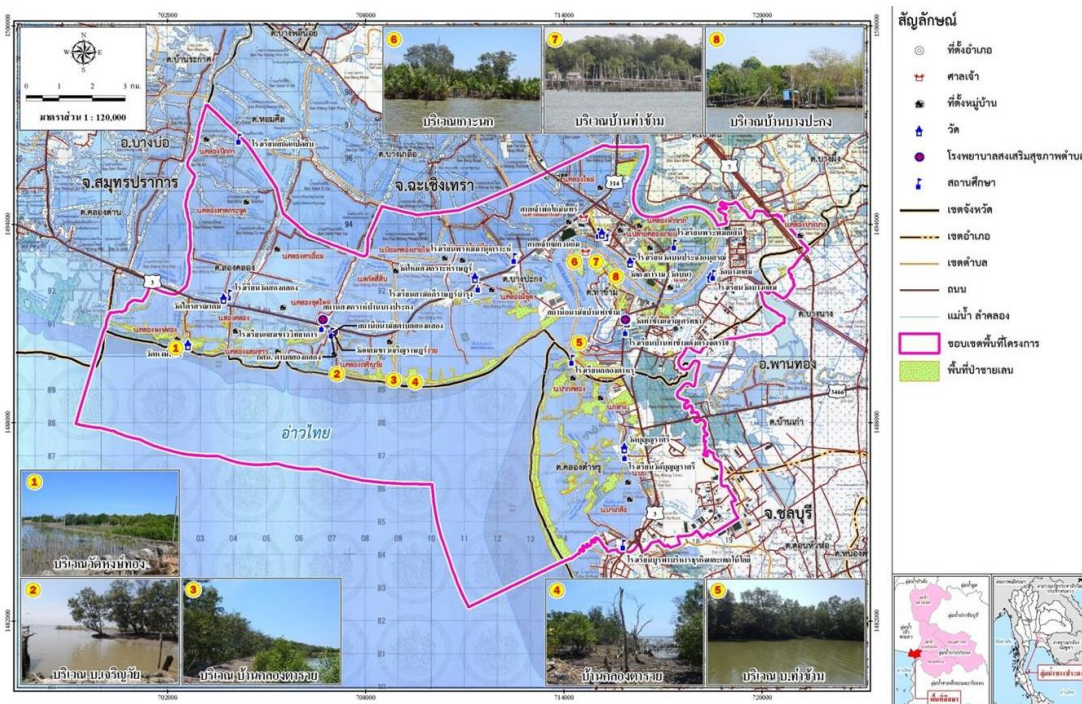
ในส่วนของ การเปลี่ยนแปลงป่าชายเลนบริเวณพื้นที่ศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2556 พบว่า มีป่าชายเลนเพิ่มขึ้น 120 ไร่ โดยบริเวณตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้นจากเดิมในปี พ.ศ. 2550 มีพื้นที่ป่าชายเลน 540.97 ไร่ แต่ในปี พ.ศ. 2556 มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นเป็น 2,346.27 ไร่ คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงทางบวกร้อยละ 28.59 ส่วนตำบลท่าข้าม และตำบลบางปะกง พบว่าพื้นที่ป่าชายเลนลดลง คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงทางลบ

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq : 35

ร้อยละ 15.64 และ 18.93 ตามลำดับ ([http:// www.onep.go.th/ bangpakongriver/ index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=61](http://www.onep.go.th/bangpakongriver/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=61))

ภาพที่ 21 พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง ปี พ.ศ. 2556 ([http:// www.onep.go.th/ bangpakongriver/ index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=61](http://www.onep.go.th/bangpakongriver/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=61))

จาก เป็นพืชจำพวกปาล์ม โดยมีการจัดอยู่ที่ในวงศ์ย่อย Nypoideae ซึ่งมีสกุลเดียว และเป็นปาล์มเพียงชนิดเดียวที่เป็นพืชในป่าชายเลน และมีลำต้นอยู่ใต้ดิน นับเป็นพืชเก่าแก่มาชนิดหนึ่ง ที่มีซากดึกดำบรรพ์อายุถึง 70 ล้านปี จากพบได้ทั่วไปในเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในบริเวณน้ำจืด และน้ำกร่อย ที่มีน้ำเค็มขึ้นถึง มักจะขึ้นเป็นดงขนาดใหญ่ เรียกว่า ป่าจาก หรือ ดงจาก จากสามารถเติบโตได้ดีในดินโคลน ตามป่าชายเลน หรือบริเวณริมคลองที่มีไม่ให้ร่มเงา ปะปนอยู่ด้วย มักอยู่ในช่วงที่มีน้ำจืดและน้ำกร่อยปนกัน แต่บนบกที่น้ำท่วมถึงก็พบจากได้บ้างเช่นกัน หากดินไม่แห้งแล้งนานจนเกินไป มีคุณสมบัติกันยูงได้

2.3.1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

จากเป็นพืชที่มีลำต้นอยู่ใต้ดิน ต้นตั้งตรง ใบแทงขึ้นจากกอ ช่อดอกแทงเป็นวงออกมาจาก

กาบใย ส่วนที่เราเห็นของจาก คือส่วนใบและช่อดอกเท่านั้น ที่โคนใบมีกะเปาะอากาศ ช่วยพยุงให้ใบชูขึ้นเหมือนชูชีพ ส่วนกาบใบนี้บางครั้งเรียก “พอนใบ” ส่วนช่อดอกที่แทงออกมา เรียก “นกกจาก” ใบที่โผล่ขึ้นมานั้น อาจชูขึ้นไปสูงได้ถึง 9 เมตร โดยไม่มีส่วนของลำต้นให้เห็นเลย ดอกของปาล์มเป็นลักษณะช่อ สีเหลืองแสด กลม ดอกตัวเมียที่ปลาย ดอกตัวผู้อยู่ตรง โคนช่อดอก ส่วนผลนั้นมีเปลือกแข็ง กระจุกเป็นทะลายหลายผล เปลือกสีน้ำตาล เรียกว่า “โหม่งจาก” ข้างในมีเนื้อเมล็ดสีขาว มีปริมาณเนื้อไม่มากนัก รับประทานได้รสชาติคล้ายลูกตาลสด เมื่อสุกเต็มที่ผลจะแยกจากกลุ่ม ลอยน้ำ สามารถแพร่พันธุ์ไปได้ไกล ๆ บางครั้งก็แตกหน่อขณะยังลอยน้ำ

ภาพที่ 22 ต้นจาก ที่ขึ้นอยู่ตามริมคลอง จังหวัดระยอง

2.3.2 การปลูกจาก

เนื่องจากความรู้เรื่องการปลูก อัตราการเจริญเติบโตและการจัดการเกี่ยวกับจากยังมีน้อย นอกจากเคยมีผู้ศึกษาเรื่องการเพาะกล้าจากโดยใช้แผ่นพลาสติกรองพื้น โคลน เนื่องจากจำนวนรากของจากมากและขนาดใหญ่ เมื่อถอนไปปลูกอาจทำให้รากขาดได้ วิธีนี้ประสบความสำเร็จ 75 เปอร์เซ็นต์ หากเพาะผลจากในเรือนเพาะชำ ต้องให้กล้าจากมีความสูงขนาดหนึ่งก่อนแล้วจึงค่อยย้ายปลูกในแปลง ในประเทศบังคลาเทศ เรือนเพาะชำอยู่ใต้น้ำ โดยให้น้ำกร่อยท่วมถึงอย่างน้อยวันละ 4 ชั่วโมง สำหรับศัตรูของจากอ่อนคือ ปูและหนู แต่พอดันจากแก่ไม่ค่อยมีศัตรูมารบกวน ในบางประเทศมีปัญหาจากลิงและหมูเข้ากัดกิน ทำลายด้วย เช่น ที่เกาะเบอร์เนียว ในประเทศมาเลเซีย นิยมปลูกกล้าจากที่มีความสูงประมาณ 50 ซม. มีความหนาแน่น 75 ต้นต่อไร่ ศัตรูสำคัญ คือ ปูและ

หนู จึงปลูกในกระบอกไม้ไผ่ก่อน เมื่ออายุ 5-6 ปี ต้นจากจะโตเต็มที่ การปลูกจากที่จะให้ผลดีนั้น พื้นที่ควรเป็นที่ลุ่มมีน้ำขึ้น-ลงได้บ้าง ดินควรเป็น โคลนตมมาก แต่หากน้ำขังตลอดเวลาก็มีปัญหาเช่นกัน

2.3.3 นิเวศวิทยาของต้นจาก

ต้นจากเจริญเติบโตได้ดีในบริเวณชายฝั่งที่มีน้ำกร่อย แดดจ้า บริเวณเขตร้อนทั่วไป ปัจจุบันมีการกระจายพันธุ์ตั้งแต่ประเทศศรีลังกา พม่า ปากแม่น้ำคงคา คาบสมุทรมลายู อินโดนีเซีย ปาปัวนิวกินี หมู่เกาะโซโลมอน ฟิลิปปินส์ และอาจไปทางเหนือถึงหมู่เกาะรีวกีวในประเทศญี่ปุ่นที่มีต้นจากขึ้นบางประปราย หรือไปจนถึงทางใต้รัฐควีนส์แลนด์ ตอนเหนือของประเทศออสเตรเลีย ต้นจากจะไม่ขึ้นในที่น้ำเค็มจัดจนเกินไป จากรายงานการวิจัยที่มีผู้เสนอว่าที่จากสูญพันธุ์ไปจากบางพื้นที่ในยุคโบราณ เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่ทำให้น้ำเค็มและมึลดินลมนรุนแรงขึ้น จึงพบเห็นจากบริเวณปากน้ำหรือปากอ่าวมากกว่าบริเวณชายทะเลที่มีน้ำเค็มตลอดปี และความสามารถของป่าจากไม่เพียงรักษาตลิ่งไม่ให้พังทลายเท่านั้น แต่หากยังช่วยให้แผ่นดินงอกได้อีกด้วย ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เมื่อพิจารณาถึงนิยามของพืชป่าชายเลนที่เจริญเติบโตบริเวณน้ำขึ้น-น้ำลงแล้ว ต้นจากน่าจะจัดเป็นเพียงพืชร่วมของป่าชายเลน เพราะอาจพบต้นจากเจริญเติบโตได้แม้ในที่ลุ่มห่างจากชายฝั่งหลายกิโลเมตร ที่ซึ่งน้ำทะเลเคยท่วมมาก่อน

2.3.4 การใช้ประโยชน์

จากเป็นพืชที่คนไทยรู้จักมานาน และใช้ประโยชน์ของจากได้เป็นอย่างดี ตั้งแต่ใบจนถึงผล ใบจากมีลักษณะคล้ายใบมะพร้าว แต่มีความเหนียว และกว้างกว่า ทำให้สามารถใช้นามาเย็บเป็นตับ เรียกว่า “ตับจาก” แล้วนำไปมุงหลังคา กันแดดกันฝนได้เป็นอย่างดี แม้ว่าจะใช้งานไปนาน ใบจากกรอบ เปลี่ยนจากสีเขียวเข้ม เป็นสีเหลือง สีนํ้าตาล กระทั่งเกือบเป็นสีดำ แต่ก็ยังคงกันฝนและแดดได้ จนกว่าจะแห้งกรอบและฟูไป ใช้ทำหมวกที่เรียก “เปี้ยว” พอนจากใช้ทำเชื้อเพลิง ใบจากอ่อนตากแห้งใช้มวนยาสูบ ห่อขนมต้ม ทำที่ตักน้ำเรียก “หมาจาก” ตอกบิด เสวียนหม้อ ใช้ห่อขนมจาก ซึ่งเป็นขนมที่ทำจากแป้ง น้ำตาล และมะพร้าว ผสมกันจนเหลวได้ที่ แล้วนำห่อด้วยใบจาก ปิ้งบนไฟ จนมีกลิ่นหอม แม้อาจมีการใช้ใบมะพร้าวมาห่อ แต่ก็ไม่อร่อยเท่าใช้ใบจาก ใบจากใช้ต้มนํ้าดื่มแก้อาการท้องร่วงได้ ในหมู่เกาะ โรติและซาอูใช้ใบจากเป็นอาหารหมูเพื่อให้เนื้อหมูมีรสหวาน

ช่อดอกนำมาทำแกงหรือกินกับนํ้าพริก ก้านช่อดอกปาดเอานํ้าหวานมาทำเป็นนํ้าตาลได้ เรียกว่า “โสม” หรือนำไปหมักเป็นเหล้าและนํ้าส้มสายชู กลีบดอกนั้นนำไปเป็นส่วนผสมของชาสมุนไพร ได้ผลจากที่สุกแล้ว จะมีเนื้อในเมล็ดเป็นเยื่อสีขาว ใส นุ่ม มีรสหวาน นิยมรับประทานเป็น

ของหวาน เรียกลูกจาก ผลอ่อนที่แตกหน่อ จะมีจาวอยู่ข้างใน นำมารับประทานได้เช่นเดียวกับจาวตาล หรือจาวมะพร้าว

การทำน้ำส้มสายชู

ในการทำน้ำส้มสายชู นั้นจะมีขั้นตอนทุกอย่างคล้ายกับการทำน้ำตาล แต่ไม่ต้องนำน้ำหวานขึ้นเตาเพื่อเคี่ยว เพียงแต่หมักไว้ในไหประมาณ 10 วัน ก็จะเกิดกรดน้ำส้มเพื่อใช้มาบริโภค หากต้องการเก็บไว้นานเป็นปี มักจะเติมเกลือและกระเทียมลงไปด้วย แต่ถ้าไม่ได้กระเทียมและเกลือก็จะเก็บไว้ได้เพียง 6 เดือนเท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่ควรศึกษา ในกรณีของน้ำตาลสด พืชตระกูลปาล์มอื่น ๆ เช่น ตาลโตนด ก็สามารถที่จะนำหมักเป็นน้ำส้มสายชูได้ เช่นเดียวกับน้ำตาลจากขั้นตอนในการผลิตมีความคล้ายคลึงกับการทำน้ำตาลจากในช่วงแรก แต่การทำน้ำส้มจะไม่ใส่เปลือกเคี้ยวในกระบอกกรองรับน้ำหวาน และไม่ต้องต้มเคี่ยว เพียงแต่หมักในไห 10 วัน ก็จะเกิดรสเปรี้ยว ผู้ที่ทำน้ำส้มสายชูนั้น มักจะทำรวมกันกับอาชีพอื่น สามารถผลิตน้ำส้มได้วันละ 15-20 ลิตร โดยขายส่งในราคาลิตรละ 5 บาท ทำให้มีรายได้วันละ 75-100 บาท ถ้าหากขายปลีกจะขายเป็นขวด หรือลิตรละ 8 บาท รายได้จะเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 120-160 บาท ทำให้มีรายได้ต่อเดือน 2,250-3,000 บาท

การใช้ใบจากมวนบุหรี

การตัดยอดจากเพื่อนำมาทำใบจากมวนบุหรี มักเป็นผู้ที่อาศัยใกล้ชายฝั่งทะเลซึ่งประกอบอาชีพการทำประมงไปด้วย การตัดยอดจากจึงใช้เรือเป็นพาหนะ เนื่องจากอยู่ใกล้ชายทะเลมีน้ำท่วมขัง โดยสามารถตัดยอดจากได้วันละ 150-180 ยอดต่อวัน จะขายส่งให้กับพ่อค้าในตลาดอำเภอปากพนัง หรือตากให้แห้งทำใบจากเอง ปัจจุบันขายได้ราคายอดละ 1 บาท และหลังจากการตัดยอดแล้วอีกประมาณ 3 เดือน จึงจะตัดยอดใหม่ได้จึงทำให้มีรายได้ประมาณ 150-180 บาทต่อวัน หรือ 4,500-5,400 บาทต่อเดือน

การเย็บจาก มุงหลังคาและกันฝ้าผนัง

ในการเย็บจากมุงหลังคาและทำฝ้าผนัง จะใช้ใบจากเก่ามาทำ โดยตัดใบที่ต้องการแล้วปล่อยให้เหลือใบไว้เลี้ยงกอ 3-4 ใบ ในการเย็บจากนิยมใช้ใบดัดยาว 1 เมตร โดยใช้ใบย่อยของใบจาก 2 ใบ ซ้อนให้ทับกันแล้วเย็บร้อยให้ติดกัน ใบจาก 1 ใบ ทำได้ประมาณ 4 ดับ ใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ได้แก่ เชือกค้ำหรือเถาหวายลิง ซึ่งพบได้ทั่วไปในป่าจากเป็นเชือกเย็บร้อย สำหรับไม้ดัดนั้นก็ได้จากก้านใบหรือ “ทางจาก” ตากแห้ง ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมประเภทนี้ ไม่จำเป็นต้องหาวัสดุจากภายนอกเลย จากมุงหลังคาส่วนมากจะมีความคงทนอยู่ได้นานถึง 7-8 ปี แต่ถ้าหากเย็บจากโดยใช้ใบ 3 ใบ ซ้อนทับกัน จะอยู่ได้นานไม่น้อยกว่า 10 ปี ในปัจจุบันตลาดมีความต้องการจากมุงหลังคา เพื่อใช้ในธุรกิจร้านอาหารหรือทำโรงเรียนในนาุ้ง เนื่องจากทำให้ไม่ร้อนอบอ้าว จึงมีการ

ประกอบอาชีพนี้มากเพราะสามารถทำได้ทุกฤดู การเห็บจากสามารถทำได้ตลอดทั้งปี โดยตัดใบแถมาเห็บ ขนาดของตับจากจะมี 2 ขนาดคือ ขนาด 1 เมตร และขนาด 1.20 เมตร แต่ที่นิยมคือ ขนาด 1 เมตรเรียกว่า “จาก 2 สอก” ผู้ที่ประกอบอาชีพนี้สามารถเห็บจากได้ 80-160 ตับต่อคนต่อวัน เมื่อคิดเป็นรายได้ราคาตับละ 1.50 บาท (พ.ศ. 2540) จะมีรายได้ประมาณ 120-150 บาทต่อคนต่อวัน หรือ 3,600-4,500 บาทต่อคนต่อเดือน เมื่อรวมทั้งปีจะมีรายได้ประมาณปีละ 43,200-54,000 บาทต่อคน ซึ่งเป็นรายได้ที่ดีและสูง เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเช่นกัน

การทำน้ำตาลจาก

ในกรณีของการทำน้ำตาลในอำเภอปากพนัง ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษานั้นจะมีช่วงของการผลิตช่วงละ 3-4 เดือน ซึ่งในรอบปีสามารถเข้าไปปาดน้ำตาลได้ 8 เดือน มีระยะการเตรียมการอยู่ 2 เดือน ซึ่งในรอบปีสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ปีละ 10 เดือน โดยจะหยุด 2 เดือน คือ เดือนพฤศจิกายนและ ธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงดังกล่าวเป็นช่วงฤดูฝน มีน้ำท่วมขังในพื้นที่ป่าจาก จึงไม่สะดวกในการเข้าไปใช้พื้นที่ แต่บางรายใช้เรือและใช้ถุงพลาสติกหุ้มปากกระบอกรัดกันฝน จึงปาดน้ำตาลได้ตลอดปี เมื่อถึงเดือนมกราคมซึ่งเป็นช่วงที่ฝนหยุดตก ปริมาณน้ำในป่าจากลดลงจนเกือบแห้ง เกษตรกรก็จะเริ่มเข้าไปใช้ประโยชน์ในฤดูของการผลิตแรก

การใช้ส่วนต่าง ๆ มาประกอบอาหาร

ผลอ่อนอายุประมาณ 4 เดือนของจาก สามารถนำมาหั่นเป็นชิ้นบาง ๆ เพื่อทำเป็นผักคองหรือเป็นผักแกง ส่วนผลจากอายุประมาณ 5-7 เดือนนั้น เนื้อในผลจาก (Endosperm) สามารถรับประทานได้โดยทำขนมหวานน้ำเชื่อม ลักษณะคล้ายลูกชิดแต่มีขนาดใหญ่กว่า นอกจากนี้ช่อดอกอ่อนอายุประมาณ 1 เดือน สามารถนำมาหั่น ทำเป็นผักจิ้มน้ำพริกโดยการลวกหรือรับประทานสด และสามารถนำเป็นผักคองกับน้ำส้มที่ทำจากต้นจากใช้รับประทานเป็นผักคองขนมจีน ซึ่งเป็นที่นิยมของประชาชนในท้องถิ่น

การผลิตแอลกอฮอล์และทำสุรา

การทำแอลกอฮอล์จากน้ำตาลจากได้เริ่มขึ้นในประเทศฟิลิปปินส์ ในปี พ.ศ. 2454 และในประเทศมาเลเซีย อีก 10 ปีต่อมา โดยเฉพาะในยุคน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาแพง การใช้แอลกอฮอล์ผสมกับน้ำมันปิโตรเลียมในสัดส่วน 1: 4 สามารถกระทำได้ดีโดยไม่ต้องปรับเปลี่ยน สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง การผลิตแอลกอฮอล์ในประเทศมาเลเซียได้ผลผลิตประมาณ 2,450 ลิตรต่อไร่ต่อปี โดยมีพื้นที่การปาดปีละ 340 วัน ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์ได้ผลผลิตระหว่าง 1,037-1,636 ลิตรต่อไร่ต่อปี แต่ถ้ามีการปรับปรุงประสิทธิภาพ อาจผลิตได้ถึง 2,900 ลิตรต่อไร่ สำหรับในรัฐซาราวักของมาเลเซียในปี พ.ศ. 2503 ผลิตแอลกอฮอล์ได้ 341,505 ลิตร แต่พอถึงปี พ.ศ. 2523 ผลิตได้เพียง 8,406 ลิตร ทั้งนี้เพราะจำนวนเกษตรกรที่ทำน้ำตาลจากลดลง (Chai, 1982) ที่อำเภอ

ปากพั้งนั้น การทำแอลกอฮอล์ 10 ลิตร ต้องใช้น้ำตาลจาก 1 ปีบ ซึ่งผู้ราคาขายเป็นน้ำตาลไม่ได้ นอกจากทำเป็นสุราที่ราคาดีกว่า (นพรัตน์ บำรุงรักษ์, 2544)

การแยกเส้นใยโดยการตีก้านโหม่งต้นจาก

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม พบว่าในสมัยก่อนบ้านที่อาศัยอยู่ริมน้ำ โดยเฉพาะที่อยู่ติดกับป่าจากหรือไม้ชายเลนริมน้ำ จะรู้จักเป็นอย่างดีว่าขุมมักจะชุม ยิ่งถ้าเข้าไปในป่าจากขุมจะยิ่งชุมมากเป็นพิเศษ คนที่อยู่ริมน้ำในสมัยก่อน จึงได้มีการใช้วัสดุธรรมชาติที่หาได้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ ดังเช่น แส้ปิดขุมที่ทำจากโหม่งจาก เพราะสมัยก่อนไม่มีมุ้งลวดและไฟฟ้า เวลานั้นกินข้าวหรือทำงานบนชานบ้าน ขุมมักจะกั้ดมาตอมให้รำคาญ แส้ปิดขุมจึงเป็นสิ่งที่ติดมือไว้ได้ขุม ข้อมูลดังกล่าว จึงได้มีแนวคิดนำเส้นใยจากก้านโหม่งจากมาใช้เป็นวัสดุ ด้วยกรรมวิธีดังต่อไปนี้

1. เลือกต้นจากที่มีโหม่งจาก อายุตั้งแต่ 3 เดือน (ตั้งแต่ออกดอก) ไปจนถึงโหม่งเกือบแก่ ในการนำมาใช้ทำให้เป็นเส้นใย โดยทั่วไปจะมีความยาวประมาณไม่เกิน 1 เมตร

ภาพที่ 23 ก้าน โหม่งของต้นจาก หรือก้านดอกตัวผู้

2. ลอกเปลือกและตัดทะลายออก
3. หาไม้ที่จับถนัดมือและมีน้ำหนัก ดีโคน โหม่งไปหาปลายจนได้ความยาวที่พอใจ

ภาพที่ 24 การตีก้าน โหม่งของต้นจาก

1. ใช้หวีสางเส้นที่หนาหรือพันกันให้เป็นเส้นที่สวยงาม ก่อนนำไปฟาดกับแผ่นกระดาน เพื่อเอาเศษผงออก
2. จากนั้นนำไปทำความสะอาดด้วยแปรงทองเหลืองในน้ำ แล้วนำไปผึ่งลมให้แห้ง
3. ย้อมสีตามที่ต้องการ
4. เส้นใยแห้งนำไปแปรรูปโดยการถักพันตีเกลียวเป็นเส้นเชือก แบบ 2 เส้น หรือ 3 เส้น ก็จะได้เส้นเป็นเชือกสำหรับใช้งาน

ผลการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ต้นจากเป็นพืชในป่าชายเลน หรือพื้นที่ที่เป็นคลอง มีน้ำท่วมถึง ต้นจากมีคุณประโยชน์มากมาย นำมาใช้ได้เกือบทุกส่วนของต้น จากประโยชน์ข้างต้น ทำให้มีแนวความคิดนำส่วนของโหม่งจากหรือก้านดอกของต้นจาก ที่คนสมัยก่อนใช้ทำเส้ปัดยุง ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ในส่วนของก้าน โหม่งของต้นจาก สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุได้ สามารถนำมาต่อยอดการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจาก ภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้น ใยก้าน โหม่งต้นจาก

2.4 การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน สร้างสรรค์นวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา ออกแบบ ค้นคว้า พัฒนารูปแบบ วิธีการผลิต ให้เป็นประโยชน์และเป็นที่รู้จัก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เป็นที่ต้องการของตลาดสากล เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมชุมชนภายในประเทศให้มีศักยภาพและอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.1 นวัตกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

เรวัต สุขฤทธิกาญจน์ กล่าวว่า นวัตกรรม (Innovation) คำว่า นวัตกรรมมีรากศัพท์มาจากคำว่า “innovation” ในภาษาละตินซึ่งแปลว่า “ทำสิ่งใหม่ขึ้นมา” (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2547) โทมัส ฮิวส์ (Hughes, 1987) ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า “เป็นการนำเอาวิธีการใหม่มาปฏิบัติหลังจากที่ได้ผ่านการทดลองและได้รับการ พัฒนาเป็นลำดับแล้วและมีความแตกต่างจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติมา” และอีกนิยามหนึ่งของ มอร์ตัน (Morton, 1971) กล่าวว่า “นวัตกรรมไม่ใช่การจัดหรือล้มล้างสิ่งเก่าให้หมดไปแต่เป็นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนาเพื่อความอยู่รอดของระบบ” ความหมายโดยรวมของการสร้างนวัตกรรมก็คือ การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) จากวิธีการเดิม และผ่านการทดลองทำซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญและคิดว่าเป็นผลงานที่สร้างความแปลกใหม่พอสมควร ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม (Crafts product) ความหมายของผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ผู้ออกแบบและผู้ผลิตเป็นคนเดียวกัน และได้สัมผัสกับผลิตภัณฑ์นั้นตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ มักสอดคล้องอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวเข้าไปในผลงานที่ทำด้วย เช่น สิ่งประดิษฐ์ที่เป็นฝีมือของชาวบ้าน (Handmade) จุดประสงค์ดั้งเดิมทำขึ้นเพื่อความจำเป็นในการดำรงชีวิต เสน่ห์ของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้อยู่ที่ความไม่เหมือนกันในรายละเอียดของผลงานแต่ละชิ้น เป็นงานประดิษฐ์ที่ละเอียดอ่อน เครื่องจักรทำได้ยาก

องค์ประกอบของการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

1. แสดงคุณค่าของธรรมชาติหรืองานหัตถกรรมอันมีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น อย่างเช่น ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคที่มีวัสดุเป็นจุดเด่นไม่เหมือนกัน ภาคเหนือมีกระดาษสา ภาคใต้มีย่านลิเภา เป็นต้น
2. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น ผลิตได้จริง โดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านใช้สอยดีเหมาะกับสภาพท้องถิ่น
3. ราคาที่ซื้อได้ ไม่แพง โดยการตัดสินใจน้อย ชอบแล้วซื้อได้เลย ไม่คิดมาก มีหลายราคาให้เลือกตามความเหมาะสม
4. มีความสวยงามและน่าสนใจ รูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา โดยยังสื่อถึงเอกลักษณ์ประจำถิ่นอยู่

5. สะดวกต่อการพกพาขณะเดินทาง ซื่อเป็นของฝาก ขนาดพอเหมาะ บรรจุหีบห่อที่
ขนส่งได้สะดวก

นวัตกรรมในการออกแบบ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (Crafts Product Design Innovation)
การจะสร้างนวัตกรรมในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมนั้น จะต้องแสดงให้เห็นถึง
การออกแบบและการผลิตที่มีการผสมผสานระหว่างขนบธรรมเนียมแบบดั้งเดิมและแบบร่วมสมัย
การประดิษฐ์และสร้างสรรค์วัสดุ รูปแบบและกระบวนการผลิตที่สร้างความแตกต่างและเป็น
เอกลักษณ์เฉพาะของตัวผลิตภัณฑ์เองและในผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การออกแบบ (Design) ส่วนใหญ่จะใช้หลักการ ทัวไปที่เป็นพื้นฐานการออกแบบ

1.1 ความงาม (Artistic & Aesthetic Value) ขนาดและสัดส่วน เหมาะสมกับประเภท
ของผลิตภัณฑ์ เหมาะสมกับการใช้งาน เช่น ของที่ระลึกก็ควรจะทำกรัด พกพาได้ง่าย เพื่อเป็นของ
ฝาก เป็นต้น รูปร่าง รูปทรง สร้างความแตกต่างและมีแนวคิดในการออกแบบได้ชัดเจนและมี
เอกลักษณ์เฉพาะตัว โครงสร้าง (Structure) ความแข็งแรงของโครงสร้างซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบที่
ออกแบบไว้ สี สัน (Color) สีของวัสดุแบบเดิม สีธรรมชาติ หรือการผสมผสานระหว่างวัสดุหลากหลาย
(Pattern) เกิดขึ้นมาจากพื้นผิวของวัสดุ หรือการสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่และ ยังมีรายละเอียดย่อยอีก
มากทีเดียวที่ไม่ได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ ขึ้นอยู่กับว่าความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จะเป็นประเภทใด

1.2 ประโยชน์ใช้สอย (Function value) ใช้งานได้ง่าย สะดวก เหมาะสมกับราคา
ประโยชน์มากกว่าหนึ่งก็จะยิ่งได้เปรียบคู่แข่ง เพราะเป็นทางเลือกให้ลูกค้า ฯลฯ

2. กระบวนการผลิต (Production process)

2.1 สร้างสรรค์จากวัสดุเดิมโดย การเปลี่ยนแปลงกรรมวิธีการผลิตเทคนิควิธีการเพื่อ
สร้างความแตกต่างในรูปลักษณะใหม่

2.2 การผสมผสานระหว่างวัสดุต่างชนิด วัสดุเดิม รูปแบบเดิม กับวัสดุอื่นแตกต่างทั้ง
วัสดุเดิม กับวัสดุใหม่ (วัชรินทร์ จรุงสุนทร, 2548)

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ประเด็นการศึกษาอยู่ที่ การสร้างนวัตกรรมในการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ไม่ใช่สิ่งที่ไกลตัวสำหรับผู้ผลิตจนเกินไป ทุกกลุ่มทุกชุมชนสามารถสร้าง
นวัตกรรมได้ เพียงแค่สร้างความแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่และการสร้างสรรค์ที่ผสมผสานระหว่างการ
ออกแบบและกรรมวิธีการผลิต แต่ต้องคำนึงถึงที่มาของผลิตภัณฑ์อันแสดงถึงเอกลักษณ์ประจำถิ่น
การต่อยอดภูมิปัญญาเดิมที่มีอยู่ในท้องถิ่น คือการนำแก่น โหม่งของต้นจากวัสดุพื้นถิ่นที่มีอยู่
มากมายในจังหวัดฉะเชิงเทรา สร้างนวัตกรรมให้กับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก็น่าจะประสบผลสำเร็จ

2.4.2 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์

จากหลักการและแนวคิด เส้นและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ อ้างอิงแนวคิดของ รัฐไท พรเจริญ กล่าวไว้ว่า

1. หน้าที่ใช้สอย หน้าที่ใช้สอยถือเป็นหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกที่ต้องคำนึงผลิตภัณฑ์ทุกชนิด ต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกสบาย ผลิตภัณฑ์นั้นถือว่ามิใช่ประโยชน์ใช้สอยดี
2. ความปลอดภัย สิ่งที่อำนวยความสะดวกได้มาก ย่อมจะมีโทษ ผลิตภัณฑ์ที่ให้ความสะดวกต่าง ๆ มักจะเกิดจากเครื่องจักรกลและเครื่องใช้ไฟฟ้า การออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้ ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ต้องแสดงเครื่องหมายไว้ให้ชัดเจนหรือมีคำอธิบายไว้ ผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ต้องคำนึงถึงวัสดุที่เป็นพิษเวลาเด็กเอาเข้าปากกัดหรืออม จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้เป็นสำคัญ มีการออกแบบบางอย่าง ต้องใช้เทคนิคที่เรียกว่าแบบธรรมดา แต่คาดไม่ถึงช่วยในการให้ความปลอดภัย
3. ความแข็งแรงผลิตภัณฑ์ต้องมีความแข็งแรง หรือ โครงสร้างเป็นความเหมาะสมใช้คุณสมบัติของวัสดุและจำนวน หรือปริมาณของโครงสร้าง ในกรณีที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่จะต้องมีการรับน้ำหนัก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ต้องเข้าใจหลักโครงสร้างและการรับน้ำหนัก ความแข็งแรงของโครงสร้างหรือตัวผลิตภัณฑ์ นอกจากเลือกใช้ประเภทของวัสดุ โครงสร้างที่เหมาะสมแล้วยังต้องคำนึงถึงความประหยัดควบคู่กันไปด้วย
4. ความสะดวกสบายในการใช้ นักออกแบบต้องศึกษาวิชากายวิภาคเชิงกลเกี่ยวกับสัดส่วน ขนาด และขีดจำกัดที่เหมาะสมสำหรับอวัยวะส่วนต่าง ๆ ในร่างกายของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งจะประกอบด้วยความรู้ทางด้านขนาดสัดส่วนมนุษย์ (Anthropometry) ด้านสรีรศาสตร์ (Physiology) จะทำให้ทราบขีดจำกัด ความสามารถของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ในร่างกายของมนุษย์ เพื่อใช้ประกอบการออกแบบ หรือศึกษาด้านจิตวิทยา (Psychology) ซึ่งความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ จะทำให้นักออกแบบ ออกแบบและกำหนดขนาด (Dimensions) ส่วนโค้ง ส่วนเว้า ส่วนตรง ส่วนแฉก ของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้อย่างพอเหมาะกับร่างกายหรืออวัยวะของมนุษย์ที่ใช้ ก็จะเกิดความสะดวกสบายในการใช้การไม่เมื่อยมือหรือเกิดการล้าในขณะที่ใช้ไปนาน ๆ ผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาวิชาดังกล่าว ก็จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ใช้ต้องใช้อวัยวะร่างกายไปสัมผัสเป็นเวลานาน
5. ความสวยงาม ผลิตภัณฑ์ในยุคปัจจุบันความสวยงามนับว่ามีความสำคัญ ความสวยงามจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์บางอย่างความสวยงามก็คือ หน้าที่ใช้สอยนั่นเอง เช่น ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ของโชว์ตกแต่งต่าง ๆ ซึ่งผู้ใช้เกิดความประทับใจในความ

สวยงามของผลิตภัณฑ์ ความสวยงามจะเกิดมาจากสิ่งสองสิ่งด้วยกันคือ รูปร่าง (Form) และสี (Color) การกำหนดรูปร่างและสี มนงานออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่เหมือนกับการกำหนด รูปร่าง สี ความสำคัญของรูปร่างและสีที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ นักออกแบบจึงจำเป็นต้องศึกษาวิชา ทฤษฎีหรือหลักการออกแบบและวิชาทฤษฎีสี ซึ่งเป็นวิชาทางด้านของศิลปะแล้วนำมาประยุกต์ ผสานใช้กับศิลปะทางด้านอุตสาหกรรมให้เกิดความกลมกลืน

6. ราคาพอสมควร ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมา ต้องมีข้อมูลทางผู้บริโภคร และการตลาดที่ได้ ค้นคว้าและสำรวจแล้ว ผลิตภัณฑ์จะต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ว่าเป็นคนกลุ่มใด อาชีพ ฐานะ มีความต้องการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ กำหนดแบบผลิตภัณฑ์ ประมาณราคาขายให้ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่จะซื้อ ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับผู้ซื้อเท่านั้น ก้อยู่ที่การ เลือกใช้ชนิดหรือเกรดของวัสดุ

7. การซ่อมแซมง่าย หลักการนี้คงจะใช้กับผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกล เครื่องยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ที่มีกลไกภายในซับซ้อน ะไหล่บางชิ้นย่อมต้องมีการเสื่อมสภาพไปตามอายุ การใช้งานหรือการไ้ใช้งานในทางที่ผิด นักออกแบบย่อยที่จะต้องศึกษาถึงตำแหน่งในการจัดวาง กลไกแต่ละชิ้นตลอดจนถอดสกรู เพื่อที่จะได้ออกแบบส่วนของฝาครอบบริเวณต่าง ๆ ให้สะดวก ในการถอดซ่อมแซมหรือเปลี่ยนอะไหล่่ง่าย

8. วัสดุและวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผลิตด้วยวัสดุสังเคราะห์ อาจมีกรรมวิธี การเลือกใช้วัสดุและวิธีผลิตได้หลาย ต้องศึกษาเรื่องวัสดุและวิธีผลิต

9. การขนส่ง ต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง การขนส่งสะดวกหรือไม่ ระยะใกล้หรือ ระยะไกลกินเนื้อที่ในการขนส่งมากน้อยเพียงใด การขนส่งทางบนทางน้ำหรือทางอากาศต้องทำ การบรรจุหีบห่ออย่างไร ถึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เกิดการเสียหายชำรุด ขนาดของผู้คอนเทนเนอร์ บรรทุกสินค้าหรือเนื้อที่ที่ใช้ในการขนส่งมีขนาด กว้าง ยาว สูง เท่าไหร่ เป็นต้น หรือในกรณีที่ ผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบมีขนาดใหญ่โตยาวมาก เช่น เตียง หรือพัดลมแบบตั้งพื้น คือ ออกแบบ ให้มีชิ้นส่วน สามารถถอดประกอบได้ง่าย สะดวก เพื่อให้หีบห่อมีขนาดเล็กที่สุดสามารถบรรจุได้ ในลังที่เป็นขนาดมาตรฐาน เพื่อการประหยัดค่าขนส่ง เมื่อผู้ซื้อซื้อ ไปก็สามารถที่จะขนส่งได้ด้วย ตนเองนำกลับไปบ้านก็สามารถประกอบชิ้นส่วนให้เข้ารูปเป็นผลิตภัณฑ์ ได้โดยสะดวกด้วยตนเอง

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ประเด็นการศึกษา หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้กล่าวมา ทั้ง 9 ข้อนี้ เป็นหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องคำนึงถึง ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ไว้ทั่วทุกกลุ่ม ทุกประเภทในผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดนั้นอาจจะไม่ต้องคำนึงถึงหลักการดังกล่าวครบทุกข้อ ขึ้นอยู่กับ ความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงหน้าที่ใช้สอย ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ความงาม

ในเรื่องของวัสดุและกรรมวิธีการผลิต ในการผลิตไม่ได้ผลิตเป็นแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แต่จะเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สอดคล้องกัน คือกรรมวิธีการผลิตเป็นแบบธรรมชาติทั้งหมด

2.4.3 รูปทรงที่มีอิทธิพลต่อรูปลักษณะงานออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏอยู่ทั่วไป เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ทั้งสิ้น มีทั้งที่ออกแบบสร้างขึ้นใหม่ แตกต่างจากของเดิม หรือปรับปรุงตกแต่งของเดิม โดยมนุษย์ได้รับอิทธิพลจากรูปทรง 2 แหล่ง คือ

1. รูปทรงจากธรรมชาติ (Natural form)

เนื่องจากธรรมชาติมีความสำคัญและอยู่รายล้อมมนุษย์ ทั้งรูปทรงที่เป็นสิ่งมีชีวิต เช่น พืช สัตว์ต่าง ๆ และรูปทรงที่ไม่มีชีวิต เช่น กรวด หิน ดิน ทราย หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น คลื่น ลม แสงแดด ฝนตก พายุ ฯลฯ โดยมนุษย์ได้รับบันดาลใจจากสิ่งเหล่านี้ในแง่มุมที่แตกต่างกัน เช่น ความเป็นระเบียบและความสวยงาม (Beauty) ของดอกไม้ป่า ความลงตัวอย่างมีแบบแผน (Order) ในรูปหกเหลี่ยมของรังผึ้ง ความสุนทรีย์ของลวดลาย (Pattern) ในดอกทานตะวัน เป็นต้น แล้วถ่ายทอดความคิดออกมาในรูปของผลิตภัณฑ์ ที่สามารถตอบสนองคุณประโยชน์ทางการใช้สอยแก่มนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2. รูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manmade form)

รูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น มีอิทธิพลต่องานออกแบบผลิตภัณฑ์ ในอันที่จะก่อให้เกิดความแตกต่างกันของแต่ละกลุ่มชน เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ มักเป็นรูปทรงเรขาคณิต ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป รูปทรงดังกล่าวแบ่งตามวิธีการผลิตได้ 2 ประเภท คือ ประเภทที่สร้างขึ้นด้วยมือหรือเครื่องมือพื้นฐาน (Hand tools) มีลักษณะการใช้งานเฉพาะตามจุดประสงค์ของผู้ออกแบบ ผลิตได้จำนวนน้อย รูปทรงมีลักษณะเฉพาะตัวไม่ซ้ำกัน มีการตกแต่งประดับประดาที่แสดงให้เห็นถึงความชำนาญทางทักษะของช่างฝีมือ กับประเภทที่สร้างขึ้นด้วยเครื่องจักร (Machine tools) มีรูปทรงที่เหมือน ๆ กัน โดยผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก จากแม่พิมพ์เดียวกัน ใช้วัสดุอย่างเดียวกัน มีทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปสามารถใช้ประโยชน์โดยตรงและเป็นชิ้นส่วน

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ประเด็นการศึกษา การออกแบบเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยได้รับอิทธิพลมาจากธรรมชาติ ที่เห็นได้ทั่วไป หรือรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งรูปทรงที่มีอิทธิพลต่อรูปลักษณะงานออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงหน้าที่ใช้สอย ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ความงาม ความเป็นไปได้ของรูปทรงที่นำมาใช้และวัสดุในการผลิตที่สอดคล้องกัน

2.4.4 รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Style) มีอยู่มากมาย มีการเกิดขึ้นและพัฒนาต่อเนื่อง สม่่าเสมอ บ้างก็อยู่ในกระนิยม บ้างก็คลายความนิยม บ้างก็หวนคืนสู่ความนิยมซ้ำตามความสนใจของสังคมในเวลานั้น บนความหลากหลายในวิถีทางการออกแบบทำให้ผลงานที่เกิดจากแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกันนั้นถูกสร้างสรรค์และคลี่คลายสืบทอดต่อ ๆ กันมาตามลำดับ แต่ไม่ว่าจะเลือกใช้รูปแบบใดก็ล้วนแต่สร้างเงื่อนไขในการผลิตงานออกแบบที่น่าสนใจได้ทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น

1. รูปแบบมาก่อนประโยชน์ใช้สอย (Function follows form)

เป็นวิถีทางการออกแบบที่นิยมความงามของรูปทรงเป็นหลัก โดยยึดแนวคิดที่ว่าความงามต้องมาก่อนประโยชน์ใช้สอยเสมอ และมักถูกนำมาใช้อธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติการเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เน้นความเป็นหลัก จุดประสงค์สำคัญเพื่อยกระดับคุณค่าผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น เพื่อนำไปสู่การเพิ่มราคาสินค้า ดังนั้น การจะเป็นนักออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ได้ดีตามแนวคิดนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการซึมซับความงามจากศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่มีคุณภาพไว้มาก ๆ จะเป็นทางออกหนึ่งที่จะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ความงามที่แฝงอยู่ในผลิตภัณฑ์ได้ดีขึ้นแต่ทั้งนี้ก็ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับกฎเกณฑ์ใด ๆ ขอให้ยึดหยุ่นตามความรู้สึก

2. ประโยชน์ใช้สอยมาก่อนรูปแบบ (Form follows function)

เป็นวิถีทางการออกแบบของหลุยส์ สุลลิแวน (Louis Sullivan) ที่นิยมประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก (Functionalism) ปรัชญาที่ว่าประโยชน์ใช้สอยต้องมาก่อนความงามเสมอ และถูกนำมาใช้อธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติการเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจำนวนมาก โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบมีสอดคล้องกับการทำงานของเครื่องจักร การประหยัดวัสดุ ความสะดวกในการใช้งาน การคงคลัง และการขนส่ง เป็นต้น แนวคิดกล่าวตรงกันข้ามกับปรัชญาที่มองความงามของรูปทรงมาก่อนสิ่งใด

3. การตลาดมาก่อนออกแบบ (Design follow marketing)

วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์จะมีรูปแบบเหมือนพีรามิดแล้วพยายามยกระดับตัวเองนั้นไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพและเอกลักษณ์เฉพาะตัว การยกระดับตัวเองนั้นมักจะทำให้ราคาสูงขึ้นด้วย ดังนั้นเมื่อผลิตภัณฑ์ใด ๆ ไต่ระดับขึ้นสู่ยอดพีรามิด จำเป็นที่ธุรกิจนั้นจะต้องละทิ้งฐานซึ่งเป็นตลาดล่างไป แต่จะได้ลูกค้าชั้นดีที่มีความมั่นคงและจ่ายเงินดี ฐานชั้นล่างที่ถูกทิ้งไปก็จะมีผู้อื่นเข้ามายึดครองแทน กรณีตัวอย่างเช่น นาฬิกาสวิสซึ่งใช้เวลาหลายสิบปีเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จนได้ภาพจนว่าเป็นนาฬิกาที่ดีที่สุดในโลก แต่ต้องสูญเสียฐานการตลาดระดับล่างให้กับนาฬิกาญี่ปุ่นที่จะเข้ามายึดตลาดล่างด้วยลูกเล่นการใช้สอยพิเศษ เช่น เป็นเครื่องคิดเลข เป็นปฏิทิน ฯลฯ ในที่สุดเมื่อภาวะเศรษฐกิจโลกตกต่ำ ผู้ผลิตนาฬิกาสวิสทั้งหลายจึงตระหนักว่าการถูกนาฬิกาญี่ปุ่นเข้ายึดตลาดล่าง

ไปนั้นก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้มหาศาล และสูญเสียภาพพจน์ของผู้ผลิตนาฬิกาชั้นนำของโลก
ไปทีละน้อยด้วย

4. อารมณ์ความรู้สึกมาก่อนรูปแบบ (Form follows emotion)

เมื่อเทคโนโลยีมาถึงจุดที่สามารถตอบสนองในด้านการตอบสนองต่อประโยชน์ใช้สอย
และรูปแบบได้มาก รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่บรรจ หรือวัสดุสังเคราะห์ที่ตอบสนองการใช้สอยประเภท
ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น จนทำให้ปรัชญาการออกแบบปรับเปลี่ยน
มาเป็น อารมณ์ความรู้สึกมาก่อนรูปแบบด้วยความเชื่อว่าผู้บริโภคในปัจจุบันมิได้เพียงต้องการ
สินค้า ภาพลักษณ์ หรือสิ่งแวดล้อม แต่ต้องการคุณค่าของความรู้สึก ประสพการณ์และ
ลักษณะเฉพาะบางอย่าง อารมณ์หรือความรู้สึกคือสิ่งสำคัญในชีวิตของคนเราทั่วไป เพราะเป็นตัว
สะท้อนสิ่งที่เรารู้สึก สิ่งที่เรากระทำและสิ่งที่เราคิด ผ่านตา หู จมูก ลิ้น หรือผิวสัมผัส มนุษย์ไม่
สามารถหลีกเลี่ยงการเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกได้

ผลิตภัณฑ์ที่มีอารมณ์และความรู้สึกแฝงเร้นอยู่ในตัว (Emotional Product) สามารถ
ดึงดูดจิตใจของผู้สัมผัสงาน และก่อให้เกิดเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความคิดต่อเรื่องที่หลากหลายได้
ลักษณะสำคัญของ การออกแบบที่เน้นอารมณ์ความรู้สึก จะคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

- การออกแบบที่คำนึงถึงรูปลักษณ์ที่สวยงาม (Visceral design) เกิดความถูกตาถูกใจ
เมื่อผู้บริโภคได้พบเห็นเป็นครั้งแรก รูปลักษณ์ก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองแบบฉับพลัน ที่ส่งผ่าน
การรับรู้เกิดความรู้สึกตัดสินใจ ปลอดภัย อันตราย สวยเก๋ลึกลับ ชอบหรือไม่ชอบ นับเป็นจุดเริ่มต้นของ
งานเกิดความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ โดยในบางครั้งการใช้สอยอาจไม่สะดวกนัก แต่คนบางกลุ่มก็
พร้อมที่จะประนีประนอมเพื่อที่จะอยู่ร่วมหรือใช้สอยสิ่งของเหล่านั้น ได้อย่างพึงพอใจ

- การออกแบบที่คำนึงถึงพฤติกรรมการใช้สอย (Behavioral design) การมีประโยชน์
ใช้สอยได้จริง และก่อให้เกิดความพึงพอใจเมื่อได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นผ่านประสาทสัมผัสทั้งการ
มองเห็นและการสัมผัส ซึ่งพฤติกรรมการใช้สอยนั้นเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายหลังการใช้สอย
การคิดวิเคราะห์แบบสมเหตุสมผลจะเข้ามามีอิทธิพลต่อความรู้สึกมากขึ้นนอกเหนือไปจากการรับรู้
รูปลักษณ์เมื่อแรกเห็น โดยความรู้สึกที่ดีนั้นสามารถเกิดได้จากความรู้สึกว่าสามารถควบคุมได้
เข้าใจได้ ใช้งานง่าย สะดวก และเหมาะสม เพราะการใช้งานที่เหมาะสมจะนำไปสู่ความถนัดและ
ความชำนาญได้เร็ว ทำให้ผู้ใช้รู้สึกผ่อนคลายและพึงพอใจในการใช้สอยผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ดังนั้น
ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายหลังการใช้สอยจึงเป็นตัวส่งเสริมหรือยับยั้งความรู้สึกประทับใจที่เกิดขึ้นเมื่อ
แรกเห็นได้

- การออกแบบที่คำนึงถึงปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้ใช่ (Reflection design) คือเมื่อผู้
ได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นแล้วจะเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันหรือพึงพอใจใน

ประสบการณ์หรือภาพลักษณ์จากผลิตภัณฑ์นั้น และยังสามารถสื่อให้ผู้ใช้ทราบได้ถึงเอกลักษณ์หรือรสนิยมของผู้เป็นเจ้าของ ซึ่งภาพลักษณ์เป็นความรู้สึกที่ไม่ได้เกิดจากการมองเห็นหรือใช้สอยสิ่งของโดยตรง แต่เกิดจากความคิดย้อนกลับว่าสิ่งของที่เลือกใช้สอยเหล่านั้น ส่งภาพสะท้อนหรือแสดงภาพลักษณ์ของผู้ที่ใช้ต่อคนภายนอก

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ประเด็นการศึกษาอยู่ที่ รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ก่อนการตัดสินใจซื้อแต่ละคนก็มีหลากหลายเหตุผลในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ใช้สอย รูปแบบการตลาดอารมณ์ความรู้สึก ผู้วิจัยได้คำนึงถึงรูปแบบในการสร้างเงื่อนไขการตัดสินใจซื้อ เป็นแนวทางในการออกแบบของใช้และของประดับตกแต่ง

2.4.5 องค์ประกอบของการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความสวยงามแตกต่างไปจากผลิตภัณฑ์จากกระดาดที่มีรูปแบบเดิม ๆ ให้เกิดขึ้น และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิม ที่มีอยู่ในท้องตลาดให้สวยงามแตกต่างไปจากเดิม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้เป็นสินค้า เพื่อจำหน่ายที่ให้ความสวยงามน่าสนใจมากยิ่งขึ้น งานออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จึงเป็นการสร้างสรรค์ ที่เกิดจากความคิดจินตนาการ โดยที่มาของความคลาใจให้เกิดจินตนาการ ได้นั้นนักออกแบบอาจได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ผลงานจากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว และอยู่ในขอบเขตกรอบความงามตามทฤษฎีที่กำหนดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการออกแบบสร้างสรรค์งานแต่ละชนิด (วาสนา เจริญวิเชียรฉาย, 2551)

1. แสดงคุณค่าของธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เหนือ อีสานใต้ และภาคกลาง ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น มีวัสดุ มีขนาดการผลิตที่แตกต่างกัน
2. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง โดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น มีคุณค่า ต้องใช้ความสามารถเฉพาะ
3. ด้านความสวยงาม และน่าสนใจ รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น รูปทรงลวดลาย สีสันความเป็นธรรมชาติ
4. มีประโยชน์ในการใช้งานง่าย เหมาะสมกับราคา และสื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์
5. ราคา เมื่อเทียบกับราคาโดยทั่วไปแล้วมักจะคิดว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องราคาถูก ซึ่งได้เสนอแนวทางไว้ดังนี้
6. การอนุรักษ์ เพื่อองค์ความรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเหมาะสม โดยการจัดองค์ความรู้ในชุมชนให้เป็นระบบที่ชุมชนเป็นเจ้าของถ่ายทอดและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา และผสมผสานภูมิปัญญากับเทคโนโลยีใหม่ เกิดความรู้ใหม่ นำไปใช้ใน

การดำรงชีวิต พัฒนาศักยภาพในชุมชน และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (อุดมศักดิ์ สาริบุตร, 2555, หน้า 20-21)

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ประเด็นการศึกษา คือหลักการผู้วิจัยได้นำแนวคิดมาออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนทอผ้าอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้วัสดุจากพื้นถิ่นที่มีจำนวนมากอย่างเช่น ต้นจาก และกรรมวิธีการผลิตจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน สามารถใช้เครื่องทุ่นแรงได้และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น มีคุณค่า สวยงามและสื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ได้

2.4.6 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) คือ ข้อกำหนดด้านคุณภาพที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่เชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และสอดคล้องกับนโยบาย OTOP

ภาพที่ 25 เครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ มผช.

([https:// www.tisi.go.th/ website/ service/ marks](https://www.tisi.go.th/website/service/marks))

ประโยชน์ที่ได้รับจาก มผช.

1. ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน มีความเข้าใจ และมีความรู้ในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ
2. สินค้าที่ผลิตมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
3. สินค้าเป็นที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ต้องการของตลาด
4. สามารถนำผลิตภัณฑ์เข้าคัดสรร OTOP Product Champion (ระดับดาว)
5. ได้รับการสนับสนุนเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลิตภัณฑ์ผ้า/ งานประดิษฐ์จากผ้า/ เสื้อผ้า ที่มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนลักษณะทั่วไป

1. ต้องอยู่สภาพเรียบร้อยตลอดชิ้นงาน ประณีต สวยงาม ไม่เปราะเปื้อน
2. ต้องไม่ปรากฏข้อบกพร่องให้เห็นเด่นชัด ผ้าเป็นรูหรือขาด รอยต่อและริม ผ้าหลุดลุ่ย

มีปลายเส้นด้ายโผล่ออกมา

-ส่วนข้อบกพร่องอื่น ๆ อันเกิดจากกรรมวิธีการทำด้วยมือต้องมีน้อยที่สุดและเป็นที่ยอมรับได้

3. รูปทรงและสัดส่วน ต้องไม่บิดเบี้ยว เกรนผ้าถูกต้อง สมส่วน ไม่ย่นตึง หรือรี้งการเย็บ

1. สีของด้ายต้องใช้สีเดียวกับกับสีของผ้าหรือใช้สีให้กลมกลืนมากที่สุด และเป็นที่ยอมรับได้ ขนาดของเส้นด้ายต้องเหมาะสมกับเนื้อผ้า

2. ฝักรหรือฝัเข็ม ต้องไม่ถี่หรือห่างเกินไปและไม่ข้ามกระโดด
3. ริมตะเข็บด้านในต้องไม่หลุดลุ่ย ตะเข็บต้องไม่มีรอยแยกหรือขาด
4. การสอย ต้องประณีต ไม่ปรากฏเส้นด้านบนผ้าด้านถูกต้องอย่างชัดเจน
5. การต่อลวดลายของผ้า เช่น ผ้ายืด ผ้ายืดทางต้องตรงกัน (ยกเว้นกรณีเป็นลักษณะเฉพาะของชิ้นงาน)

ลักษณะเฉพาะของชิ้นงาน)

ซับใน (ถ้ามี) สีของซับในต้องเป็นสีเดียวกันหรือกลมกลืนกับผ้าตัวนอก และไม่ตึงรี้งจนเสียรูปทรง

วัสดุเกาะเกี่ยว ต้องอยู่ในสภาพดี แข็งแรง ทนทาน เหมาะสมกับแบบและเนื้อผ้ากรณีเป็นโลหะต้องไม่เป็นสนิม

การตกแต่งด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี) ต้องประณีตเรียบร้อย สวยงาม แข็งแรง ติดแน่นคงทน และเหมาะสมกับชิ้นงาน

สี มีสีตกอยู่ในน้ำได้เพียงเล็กน้อย

ขนาด ต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ที่ฉลาก โดยมีเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน ได้ไม่เกินบวกลบ 1 นิ้ว หรือ 2.5 เซนติเมตร

การใช้งาน ต้องสามารถใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ หรือถ้าเป็นเสื้อผ้าต้องสวมใส่ได้อย่างเหมาะสม

การบรรจุ (การบรรจุภัณฑ์) หากมีการบรรจุให้บรรจุในหีบห่อที่สะอาด แห่งเรียบร้อย และสามารถป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

เครื่องหมายและฉลาก ที่ฉลากหรือหีบห่อผลิตภัณฑ์ทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีตัวเลข อักษรหรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่ายและชัดเจน

1. ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น กล่องทิงซูผ้าบาติก ตู๊กตาไหม เสื้อสตรี
2. ขนาด
3. เดือนปีที่ทำ
4. ข้อเสนอแนะในการใช้ และการดูแลรักษา
5. ชื่อผู้ผลิต หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้า ที่จดทะเบียน

ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

(การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมชุมชน, 2561)

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ประเด็นการศึกษาอยู่ที่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อกำหนด แนวทางในการผลิต ผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ มีมาตรฐาน สร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค ผู้วิจัยได้นำ มาตรฐานนี้มาใช้ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จรรยาบรรณ จรรยาธรรม และ ประทับใจ สึกษา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเส้นใย ของต้นจากเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์ของต้นจาก และเพื่อศึกษา ทดลองพัฒนากระบวนการผลิต งานหัตถกรรมจากเส้นใยจากเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และประเมินผลความเหมาะสมของ ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช ด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า ส่วนของต้นจากที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แก่ส่วนของใบ ก้านใบ โคนก้านใบ ก้านช่อดอก ก้านช่อผล ดอก และ ผล ส่วนของโคนก้านใบต้นจากมีเส้นใยที่ สามารถนำมาแปรรูปด้วยการปั่นเป็นเส้นเชือกและนำไปใช้ ประโยชน์เป็นวัสดุในงานหัตถกรรม ถัก ทอ และสานได้ ในการพัฒนาคุณภาพของเส้นใยจากได้ทดลองนำเส้นใยจากไปผสมเส้น ใยพืช อื่น ได้แก่ ป่านศรนารายณ์ ผักตบชวา กก และกล้วย ในอัตราส่วนที่ต่างกันแล้วนำไปทดสอบค่าการ รับแรงดึงสูงสุด พบว่า เส้นใยจากผสมกับเส้นใยป่านศรนารายณ์อัตราส่วน 50:50 มีค่าการรับแรงดึง สูงสุด เส้นใยจากผสมเส้นใยกล้วยอัตราส่วน 75:25 และเส้นใยจากผสมเส้นใยกกอัตราส่วน 75:25 มีค่าการรับแรงดึงสูงรองลงมาตามลำดับ ซึ่งเหมาะสมนำไปใช้ทำผลิตภัณฑ์ที่รับ น้ำหนักมากได้ การนำเส้นใยมาพัฒนาขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ทำได้ 3 วิธี คือ การขึ้นรูปทรงอิสระ การทอเป็นแผ่น และการขึ้น รูปทรงด้วยแบบพิมพ์หรือโครง การประเมินความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเส้น ใย

จากใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านประโยชน์และ ความเหมาะสมในการใช้งาน ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะ ต่อการใช้งาน ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม มีความเป็นไปได้ในการผลิต มีความพึงพอใจกับผลิตภัณฑ์ จากเส้นใยจาก และมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยประเมินจากผลิตภัณฑ์เส้นใย จาก 12 ชนิด พบว่าผลิตภัณฑ์จากเส้นใยจากทั้ง 12 ชนิด มีความเหมาะสมในระดับมากในทุกด้าน

อมรรตน์ อนันต์วรพงษ์, พีรพงษ์ หนูแดง, รุ่งนภา สาดสาร, ณรงค์ศักดิ์ ครอบเพชร และ ณัฐวิทย์ คงศรีชาย (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยทะเลลายต้นจากในกระบวนการ ทอการพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยทะเลลายต้นจากในกระบวนการทอ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณสมบัติ ทางกายภาพของเส้นใยทะเลลายต้นจาก พัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยทะเลลายต้นจากในกระบวนการทอ และประเมินความ พึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เส้นใยทะเลลายต้นจาก นำเส้นใยทะเลลายต้น จากที่ไม่ผ่านการย้อมสีจำนวน 20 เส้นมาทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพ พบว่ามีค่าแรงดึงสูงสุด และความเค้นสูงสุดเฉลี่ย+ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 11.78+2.07 และ 20.45+4.95 นิวตัน/ ตารางมิลลิเมตร ตามลำดับ ผลจากการทดสอบ ซึ่งให้เห็นว่าเส้นใยทะเลลายต้นจากมีความแข็งแรง และเหนียวสามารถที่จะนำมาทอเป็นผืนผ้าได้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยทะเลลายต้นจากใน กระบวนการทอ นำเส้นใยทะเลลายต้นจากมาทำการทอเป็น ผืนผ้ามีลวดลาย 3 รูปแบบ ได้แก่ ลายพื้น หรือลายขัดธรรมดา ลายลูกฟูก และลายตาราง ประเมินเพื่อหา ลวดลายที่เหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการผลิตและการออกแบบ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญได้เลือกลายลูกฟูก เนื่องจากมีความ เหมาะสมที่จะนำมาใช้สร้างเป็นผลิตภัณฑ์และควรมีกระบวนการยืดอายุการใช้งานเส้นใย ต้นจาก เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่วัสดุ เส้นใยทะเลลายต้นจากที่ทอเป็นลายลูกฟูกมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์โคมไฟ ต้นแบบ 3 รูปแบบ ได้แก่ โคมไฟ ตั้งพื้น โคมไฟตั้ง โต๊ะตกแต่ง และโคมไฟตั้ง โต๊ะทำงาน ประเมิน ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์กลุ่ม ตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์ เส้นใยทะเลลายต้นจาก จำนวน 50 คน ในพื้นที่สวนจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านรูปแบบ ผู้บริโภคต้องการ โคมไฟชนิดตั้งพื้นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$) ด้านการให้แสงสว่าง ต้องการเน้นแสงที่ ส่องออกได้หลายทางมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) ด้านการใช้ประโยชน์ต้องการความปลอดภัย ในการใช้ งานมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) ด้านการใช้งาน ต้องการใช้น้ำหนักมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) ด้านราคา ต้องการ ราคา 800-1,000 บาท มากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) ด้านลักษณะรูปทรง ต้องการรูปทรงที่ไม่สูงเกิน 30 ซม. มากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) ด้านการใช้สีต้องการเคลือบสีธรรมชาติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$) และ ด้านวัสดุโครงสร้าง ต้องการวัสดุ สแตนเลสมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$)

สมศักดิ์ ทองแก้ว พิชัย สดภิบาล และ อุดมศักดิ์ สาริบุตร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัย ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และรูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน พร้อม กับ การศึกษาข้อมูลการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญา

4274622990

BUU-1Thesis 59920401 thesis / rev: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมี วิธีการดำเนินการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสำรวจ สัมภาษณ์
 ลงพื้นที่ในแต่ละชุมชน การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ ดั้งเดิม และผลิตภัณฑ์ที่มีใน
 ปัจจุบันรวมถึงความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำการศึกษาใน 8 อำเภอ ผลการศึกษา
 ได้ ผลิตภัณฑ์ 5 กลุ่ม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์หมวกก๊วยเลี้ย ผลิตภัณฑ์
 เสื่อกก และผลิตภัณฑ์เขาสัตว์ แกะสลัก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ประจำถิ่น เป็นภูมิปัญญา
 ท้องถิ่นดั้งเดิม และปัจจุบันยังคงมีการผลิตและจำหน่ายอยู่ ผลการศึกษาจากกลุ่มผลิตภัณฑ์ทั้ง
 5 กลุ่ม และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 98 ตัวอย่าง พบว่ากลุ่ม ผลิตภัณฑ์จักสาน มีผลการ
 ประเมินอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.71) ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานเป็นผลิตภัณฑ์ที่
 ต้องประยุกต์และ พัฒนานำเอาวิธีการผลิตของชุมชน โดยยึดแนวทางดั้งเดิมของชุมชน ผลิตภัณฑ์
 ต้องมีวัสดุภายในชุมชนและมีความต้องการของ นักท่องเที่ยวหรือกลุ่มผู้บริโภค ในขั้นตอนผลการ
 ประยุกต์และพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสาน จากการสัมภาษณ์และสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญ ประชาชนพื้นถิ่น
 นักวิชาการผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานเป็นของตกแต่งบ้าน ประเภท โคมไฟฟ้า
 มี ผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 5 ผลิตภัณฑ์กระบวนการ วิธีการผลิตยังคงใช้แนวทางของภูมิปัญญา
 ท้องถิ่น ยังคงมีเอกลักษณ์และ ผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม วัตถุดิบในชุมชน มีผลการประเมินผลิตภัณฑ์
 ต้นแบบอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก (Mean = 4.21)

4274622990

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา สำหรับงานออกแบบเป็นการมุ่งเน้นศึกษาเอกสารและรวบรวมแนวคิด เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 กระบวนการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

3.4 การเก็บรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์และทดลองนำเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจาก ผสมกับภูมิปัญญาการทอผ้าจากชุมชนอ่างเตย จากการสำรวจและสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษากระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในออกแบบออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง

ประชากร ได้แก่

1. การทดลองนำเส้นใยจากก้านโหม่งของต้นจาก จากกลุ่มชาวบ้าน ตำบลคลองบ้านโพธิ์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีกระบวนการทำเส้นใย ให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก โดยการตีเป็นเส้น

2. ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ที่มีประสบการณ์การทอผ้า ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภотаตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. กลุ่มชาวบ้าน ตำบลคลองบ้านโพธิ์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 1 คน ครัวเรือน

2. ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภотаตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง โดยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิต ชุมชนอ่างเตย จำนวน 1 คน กลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 2 คน ที่มีประสบการณ์การทอผ้าไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

ประชากร ได้แก่

ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ที่มีประสบการณ์การทอผ้า ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภотаตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา และ ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง จำนวน 100 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.2.1.1 แบบสำรวจเป็นเครื่องมือที่ใช้ สำรวจความต้องการกลุ่มผู้บริโภคต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภотаตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใย ก้านโหม่งต้นจาก ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภотаตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 4 ประเภท ประเภทที่ 1 กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับ ประเภทที่ 2 กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภท

กระเป่า ประเภทที่ 3 ผลิตรัณฑ์ประเภทของประดับตกแต่ง และ ประเภทที่ 4 ผลิตรัณฑ์ประเภทเฟอร์นิเจอร์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาและออกแบบผลิตรัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกัน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบ โดยนำไปสำรวจผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยว

3.2.1.2 แบบสำรวจเป็นเครื่องมือที่ใช้ สำรวจความต้องการกลุ่มผู้บริโภคต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตรัณฑ์กระเป่าของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลิตรัณฑ์กระเป่า จากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกัน โหม่งต้นจาก ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา รูปแบบทั้งหมด 20 รูปแบบ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาและออกแบบผลิตรัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกัน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบ โดยนำไปสำรวจผู้บริโภคทั่วไป

3.2.1.3 แบบประเมินผู้ทรงคุณวุฒิการออกแบบผลิตรัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยกัน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จะทำการประเมินการออกแบบผลิตรัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยกัน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบ (Index of Item Object Congruent : IOC) จาก ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ

1. รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
3. รศ.ดร.รัฐไท พรเจริญ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โดยแบบประเมิน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบประเมินผลการออกแบบผลิตรัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยกัน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา แบบประเมินมีมาตราส่วน โดยกำหนดน้ำหนักประมาณค่าความเหมาะสม 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ การศึกษาการออกผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยกัน โหม่งคั่นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

3.2.1.4 แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้สนใจ ใช้ประเมินความพึงพอใจตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ โดยแบบประเมินแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินการศึกษาการออกผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยกัน โหม่งคั่นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยกำหนดน้ำหนักประมาณค่าความเหมาะสม 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมมาก

3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ การศึกษาการออกผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยกัน โหม่งคั่นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

3.2.2 การสร้างเครื่องมือ

3.2.2.1 แบบสำรวจมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทอผ้า และรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า เพื่อนำมาสรุปเป็นประเด็นในการสำรวจ

2. กำหนดรูปแบบคำถามที่จะใช้ในการสำรวจ เพื่อให้ได้คำตอบที่มีความชัดเจนกระชับ และตรงตามที่ต้องการ

3. กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการไปสำรวจตามประเด็นที่ต้องการศึกษา ตามวัตถุประสงค์

3.2.2.2 แบบประเมินผลการออกผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยกัน โหม่งคั่นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 กำหนดข้อคำถาม ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านความงาม

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ การศึกษาการออกผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

3.2.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้สนใจ มีขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับ การออกผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ การออกผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1 หมายถึง แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์

-1 หมายถึง แน่ใจในคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์

จากนั้น นำคะแนนผลการพิจารณาคำนวณจากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง คะแนนการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

3.2.3.1 การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยอาศัยคุณยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

(Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด (Index of Item Objective Congruent : IOC) มีผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ดังนี้

1. รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 2. รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 3. รศ.ดร.รัฐไท พรเจริญ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - 1 หมายถึง แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์
 - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์
 - 1 หมายถึง แน่ใจในคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์
- จากนั้น นำคะแนนผลการพิจารณามาคำนวณจากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง คะแนนการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสมความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวมคะแนน	IOC	สรุปผล
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
1	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
2	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
3	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
4	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
5	1	0	1	2	0.67	มีความเที่ยงตรง
6	1	0	1	2	0.67	มีความเที่ยงตรง

(ข้อคำถามสามารถดูได้จาก ภาคผนวก ข)

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสม ความต้องการเกี่ยวกับ
พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า

ข้อที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวมคะแนน	IOC	สรุปผล
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
1	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
2	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
3	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
4	1	1	0	2	0.67	มีความเที่ยงตรง

(ข้อคำถามสามารถดูได้จาก ภาคผนวก ข)

ตารางที่ 3 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสม ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ
และผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวมคะแนน	IOC	สรุปผล
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น						
1	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
2	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
3	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
4	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
ด้านประโยชน์ใช้สอย						
1	1	0	1	2	0.67	มีความเที่ยงตรง
2	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
3	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
4	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
ด้านความงาม						
1	0	1	1	2	0.67	มีความเที่ยงตรง
2	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวมคะแนน	IOC	สรุปผล
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
3	0	1	1	2	0.67	มีความเที่ยงตรง
4	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
5	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง

(ข้อคำถามสามารถดูได้จาก ภาคผนวก ข)

ตารางที่ 4 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสม ความพึงพอใจของ
ผู้บริหาร

ข้อที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวมคะแนน	IOC	สรุปผล
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น						
1	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
2	0	1	1	2	0.67	มีความเที่ยงตรง
3	1	0	1	2	0.67	มีความเที่ยงตรง
4	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
ด้านประโยชน์ใช้สอย						
1	0	1	1	2	0.67	มีความเที่ยงตรง
2	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
3	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
4	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
ด้านความงาม						
1	0	1	1	2	0.67	มีความเที่ยงตรง
2	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง
3	1	1	1	2	1.00	มีความเที่ยงตรง
4	1	1	0	2	0.67	มีความเที่ยงตรง
5	1	1	1	3	1.00	มีความเที่ยงตรง

(ข้อคำถามสามารถดูได้จาก ภาคผนวก ข)

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

3.2.3.2 ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปเสนอต่อ อาจารย์ที่ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3.3 กระบวนการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจาก ภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอ ท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.3.1 ศึกษาข้อมูลตำรา เอกสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของใช้และรูปแบบกระเป๋าจากภูมิ ปัญญาทอผ้าจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

3.3.2 ศึกษาข้อมูลตำรา เอกสารเกี่ยวกับการทดลองนำเส้นใยจากก้านโหม่งจากมาใช้ จาก กลุ่มชาวบ้าน ตำบลคลองบ้านโพธิ์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีกระบวนการทำเส้นใย ให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งจาก โดยการตีเป็นเส้น

3.3.3 ศึกษาข้อมูลตำรา เอกสารเกี่ยวกับการปรับสภาพเส้น ใยด้วยสารละลายชนิดต่าง ๆ และการใช้สีย้อมจากธรรมชาติ

3.3.4 การศึกษาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญา ทอผ้าผสมเส้น ใยก้าน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยออกแบบร่างให้มีความหลากหลาย แต่ครอบคลุมประเด็นตามแนวคิดหลักการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง ในด้านความงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย โดย คำนึงถึงลวดลายจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาให้มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา และคำนึงถึงด้านกรรมวิธีการผลิต

3.3.5 นำเสนอแบบประเมินผลงานด้านการออกแบบ ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและ ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ

3.3.6 ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

3.3.7 ทำการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้า ผสมเส้นใยก้าน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / rev: 24062564 16:51:45 / seq: 35

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากส่วนต่าง ๆ ของต้นจากเพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ ศึกษาคุณสมบัติของวัสดุจากต้นจาก เพื่อหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาออกแบบ และทดลองการนำเส้นใยออกมาจากก้านโหม่งของต้นจาก มีองค์ประกอบแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ กระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก โดยตีเส้นใยให้เป็นเส้น และการย้อมสีธรรมชาติ โดยทำการสำรวจและสัมภาษณ์ข้อมูลในการวิจัยจากผู้ผลิต ผู้ประกอบการ เป็น 2 ลักษณะคือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ขอความร่วมมือจาก 1) นางสาวนงนุช วงคง ตัวแทนคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) กลุ่มผู้ประกอบการ และผลิตผ้าทอบ้านอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา 3) กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ใน จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ขอความร่วมมือในการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง

1) หอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา

2) หอสมุดกลางจังหวัดฉะเชิงเทรา

3.4.2 เก็บข้อมูลโดยการบันทึกภาพและรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย

3.4.3 การเก็บแบบสอบถาม

1. ขอความอนุเคราะห์ศึกษาข้อมูลในหน่วยราชการต่าง ๆ

2. นำแบบสอบถามแบบออนไลน์ไปให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวม

3.4.4 การเก็บแบบประเมินผลงานการออกแบบ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ

3.5.1.1 ความถี่และค่าร้อยละ

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

3.5.2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

3.5.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.5.3.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

3.5.3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

4274622990

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการรวบรวมเอกสารจากการสำรวจกลุ่มผู้ผลิตและสถานประกอบการ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ แบบความพึงพอใจของกลุ่มผู้ที่มีต่อผลิตภัณฑ์การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาทอผ้าผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา นำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในออกแบบออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง

ขั้นตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจาก

จากการศึกษาข้อมูล จากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ผลิต พบว่า ยังไม่มีการนำเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจากไปใช้ในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น โดยก้านโหม่งต้นจากมีลักษณะเป็นก้านดอก เรียกว่า ทะลาย หรือ โหม่งจาก โดย 1 ทะลาย ประกอบด้วยผลประมาณ 50-120 ผล แทงออกจากกลางลำต้นบริเวณ โคนก้านใบ ความยาวทั้งช่อดอกประมาณ 50-100 เซนติเมตร ส่วนใหญ่จะมีการนำเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจากนำมาใช้เป็นเส้นปัดฝุ่น ปัดแมลง ตีฝุ่น ไล่อุง ไล่มแมลง

ภาพที่ 27 ก้านโหม่งต้นจาก

(<https://www.lazada.co.th/products/nypa-palm-20-i1560796261.html>)

ตารางที่ 5 สรุปผลการนำเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจากมาทำเป็นผลิตภัณฑ์

ข้อมูลผลิตภัณฑ์	ลักษณะของผลิตภัณฑ์	ประโยชน์การใช้งาน
แส้ปิดยุง ปัดแมลง ตียุงไต้ยุง ไล่แมลง 	เป็นส่วนของก้านต้นโหม่ง จาก อายุตั้งแต่ 3 เดือน (ตั้งแต่ ออกดอก) ไปจนถึงโหม่ง เกือบแก่ มีลักษณะเป็นพู่ มี ความยาวประมาณ 50-100 ซม. และมีด้ามจับ	แส้ปิดยุง ปัดแมลง ตียุง ไล่ยุง ไล่แมลง

ผลิตภัณฑ์เส้นใยจากก้านโหม่งต้นจาก ที่ได้ข้อมูลจากกลุ่มชาวบ้าน ตำบลคลองบ้านโพธิ์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นข้อมูลที่มีการใช้ประโยชน์แส้ปิดยุง ปัดแมลง ตียุง ไล่ยุง ไล่แมลง โดยเป็นส่วนหนึ่งของก้านต้นโหม่งจาก อายุตั้งแต่ 3 เดือน (ตั้งแต่ออกดอก) ไปจนถึงโหม่ง เกือบแก่ มีลักษณะเป็นพู่ มีความยาวประมาณ 50-100 ซม. และมีด้ามจับ

4.2 ผลการวิเคราะห์ กระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง

4.2.1 กระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้น จากการทดลองเป็นการตีก้านโหม่งต้นจาก ให้เป็นเส้น พบว่าการตีก้านโหม่งต้นจากจะทำให้เป็นเส้นได้ง่ายขึ้น เมื่อตัดก้านแล้วทำการตีหลังตัดทันที โดยมีวิธีการดังนี้

1. เลือกต้นจาก ที่มีโหม่งจาก อายุตั้งแต่ 3 เดือน (ตั้งแต่ออกดอก) ไปจนถึงโหม่งเกือบแก่ ในการนำมาใช้ทำให้เป็นเส้นใย โดยทั่วไปจะมีความยาวประมาณไม่เกิน 1 เมตร

ภาพที่ 28 ก้านโหม่งของต้นจาก หรือก้านดอกตัวผู้

2. ลอกเปลือก ตัดทะลายนอก และตีจากโคนไปหาปลายจนได้ความยาวที่เหมาะสม

ภาพที่ 29 การตีก้านโหม่งของต้นจาก

3. ใช้หวีสางเส้นที่หนาหรือพันกันให้เป็นเส้นที่สวยงาม ก่อนนำไปฟาดกับแผ่นกระดาน เพื่อเอาเศษผงออก

4. นำไปทำความสะอาดด้วยแปรงทองเหลืองในน้ำ แล้วนำไปผึ่งลมให้แห้ง และเก็บให้เรียบร้อย

ภาพที่ 30 ก้าน โหมงต้นจากที่ตีเสร็จเรียบร้อยแล้ว

(https://web.facebook.com/bangpakongriver/posts/647254368781842?_rdc=1&_rdr)

4.2.2 การปรับสภาพเส้นใยด้วยสารละลาย

จากการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการปรับสภาพเส้นใยด้วยสารละลายต่าง ๆ คือ น้ำ, โซเดียมไฮดรอกไซด์ (โซดาไฟ), ไฮเตอร์ และไฮโครเจนเปอร์ออกไซด์ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการศึกษการปรับสภาพเส้นใยด้วยสารละลายต่าง ๆ ที่มีอัตราส่วนเท่ากัน

อัตราส่วนสารละลาย (สารละลาย : เส้นใย)	ลักษณะของเส้นใยไหม่งจาก ขณะแช่	ลักษณะของเส้นใยไหม่งจาก หลังแช่
1. น้ำ (300 ml : 20 g)		
	มีสีน้ำตาลเข้ม ลักษณะมีความแข็งและ เหนียว สภาพของเส้นใย เป็นขุยมาก	สีของเส้นใยมีสีน้ำตาลเข้ม ลักษณะเส้นใยแห้ง สภาพของเส้นใยเป็นขุยมาก
2. โซเดียมไฮดรอกไซด์ (โซดาไฟ) (300 ml : 20 g)		
	มีสีน้ำตาลเข้ม ลักษณะมีความแข็งและ เหนียว สภาพของเส้นใย เป็นขุยมาก	สีเส้นใยมีสีน้ำตาลเข้มจื้นกว่า ปกติ ลักษณะเส้นใยแห้งกรอบ สภาพของเส้นใยเป็นขุยมาก

4274622990

ตารางที่ 6 (ต่อ)

อัตราส่วนสารละลาย (สารละลาย : เส้นใย)	ลักษณะของเส้นใยไหม่งจาก ขณะแช่	ลักษณะของเส้นใยไหม่งจาก หลังแช่
3. ไฮเตอร์ (300 ml : 20 g)	 มีสีน้ำตาลเข้ม ลักษณะมีความแข็งและ เหนียว สภาพของเส้นใยเป็นขุยมาก	 สีเส้นใยมีสีน้ำตาลอ่อนเกือบจะ ขาว ลักษณะเส้นใยแข็งและเหนียว สภาพของเส้นใยเป็นขุยเล็กน้อย
4. ไฮโดรเจนเปอร์ ออกไซด์ (300 ml : 20 g)	 มีสีน้ำตาลเข้ม ลักษณะมีความแข็งและ เหนียว สภาพของเส้นใยเป็นขุยมาก	 สีเส้นใยมีสีน้ำตาลอ่อน ลักษณะเส้นใยแข็งและเหนียว สภาพของเส้นใยเป็นขุย

จากตารางที่ 6 การปรับสภาพเส้นใยด้วยสารละลายต่าง ๆ มีอัตราส่วน (สารละลาย 30 มิลลิลิตร ต่อ เส้นใยก้านไหม่งต้นจาก 20 กรัม) เพื่อฟอกเส้นใยให้เป็นสีอ่อนดีที่สุด คือ เส้นใยที่มีการปรับสภาพด้วยสารละลายไฮเตอร์ สามารถฟอกสีเส้นใยให้มีสีที่อ่อนลงจากเดิม โดยมีสีน้ำตาลอ่อนจนจะเป็นสีขาว เส้นใยลักษณะแข็งและเหนียว และมีสภาพที่เป็นขุยเล็กน้อย รองลงมาคือ ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ สามารถฟอกสีเส้นใยให้มีสีที่อ่อนลงจากเดิมเล็กน้อย โดยมีสีน้ำตาลอ่อน เส้นใยลักษณะแข็งและเหนียว และมีสภาพที่เป็นขุย และ โซเดียมไฮดรอกไซด์ (โซดาไฟ) สามารถฟอกสีเส้นใยให้มีสีที่เข้ม โดยมีสีน้ำตาลเข้มกว่าปกติ เส้นใยลักษณะแห้งกรอบ และมีสภาพที่เป็นขุยมาก

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq : 35

4.2.3 การย้อมสีเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก

จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีต่อสีของเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก พบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อสีเส้นใยก้านโหม่งต้นจากมากที่สุด คือ สีส้มเหลือง ผู้วิจัยจึงได้ทดลองใช้การย้อมสีเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก ดังนี้

1. นำเส้นใยที่ผ่านการปรับสภาพด้วยสารละลายไฮเตอร์ โดยใช้สีย้อมธรรมชาติจากขมิ้นสดมาคั้นน้ำแล้วนำไปต้มกับน้ำผสมสารส้มและเกลือ เพื่อให้สีเข้มขึ้นและช่วยให้สีติดดีขึ้น ที่มีอัตราส่วน (น้ำ 3,000 มิลลิลิตร: ขมิ้นสด 1 กิโลกรัม: สารส้ม 15 มิลลิกรัม: เกลือ 15 มิลลิกรัม) ใช้ไฟอ่อนเวลา 1 ชั่วโมง

เส้นใยที่ผ่านการปรับสภาพ ขมิ้นสดมาคั้นน้ำแล้วนำไปต้ม ต้มใช้ไฟอ่อนเวลา 1 ชั่วโมง ด้วยสารละลายไฮเตอร์ กับน้ำผสมสารส้มและเกลือ

ภาพที่ 31 ขั้นตอนการย้อมสีธรรมชาติ

2. นำมาล้างด้วยสารทำความสะอาด แล้วนำไปผึ่งให้แห้ง แล้วจะทำให้ได้เส้นใยก้านโหม่งที่มีสีเหลือง

ภาพที่ 32 การผึ่งเส้นใยให้แห้ง

4.2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามประเภทผลิตภัณฑ์ทอผ้า เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบแบบสอบถาม ก่อนการออกแบบ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ทอผ้า จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	40	40
หญิง	60	60

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และเป็นเพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	4	4
21-30 ปี	40	40
31-40 ปี	44	44
41-50 ปี	12	12
51 ปีขึ้นไป	-	-

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ลำดับรองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อายุ 41-

50 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และลำดับสุดท้ายอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ จำแนกตามพื้นที่อาศัย (สถานะ และถิ่นฐานที่อยู่ในปัจจุบัน)

พื้นที่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักท่องเที่ยวจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	30	30
อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (คนในท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา)	32	32
นักท่องเที่ยวจากภาคใต้	4	4
นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯและปริมณฑล	18	18
นักท่องเที่ยวจากภาคเหนือ	-	-
นักท่องเที่ยวจากภาคกลาง	2	2
นักท่องเที่ยวจากภาคตะวันออก	10	10
นักท่องเที่ยวจากภาคตะวันตก	-	-
อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา(คนต่างถิ่น)	4	4

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (คนในท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา) จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมามีนักท่องเที่ยวจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30 นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 นักท่องเที่ยวจากภาคตะวันออก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 นักท่องเที่ยวจากภาคใต้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (คนต่างถิ่น) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ลำดับสุดท้ายมีนักท่องเที่ยวจากภาคกลาง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภท
ผลิตภัณฑ์ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียน/ นักศึกษา	16	16
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	28	28
พนักงานบริษัทเอกชน	24	24
แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	2	2
เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว	16	16
อื่น ๆ	14	14

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมาอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24 นักเรียน/ นักศึกษา และเจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 อาชีพอื่น ๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 และลำดับสุดท้ายแม่บ้าน/ พ่อบ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภท
ผลิตภัณฑ์ จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	12
10,001-15,000 บาท	16	16
15,001-20,000 บาท	22	22
20,001-25,000 บาท	18	18
25,001-30,000 บาท	6	6
30,000 บาท ขึ้นไป	26	26

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ 30,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมารายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ

22 รายได้ 20,001-25,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และสุดท้าย รายได้ 25,001-30,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์

	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	ท่านรู้จักหรือทราบข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอ หรือไม่		
			
	รู้จัก	80	80
	ไม่รู้จัก	20	20
2	ท่านเคยเลือกซื้อหรือได้รับผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทราหรือไม่		
	เคย	16	16
	ไม่เคย	84	84
3	ท่านสนใจผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกันโหม่ง ดันจาก ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทใดมากที่สุด		
	ประเภทที่ 1 กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับประเภทที่ 2	10	10
	กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า	40	40
	ประเภทที่ 3 ผลิตภัณฑ์ประเภทของประดับตกแต่ง	28	28
	ประเภทที่ 4 ผลิตภัณฑ์ประเภทเฟอร์นิเจอร์	20	20
	อื่น ๆ ทุกประเภท	2	2

ตารางที่ 12 (ต่อ)

	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4	จากคำถามข้างต้น หากท่านจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ท่านเลือกจะเลือกซื้อสินค้าจากเหตุผลอะไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม	33	31
	ความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย	26	24
	ความแข็งแรงทนทาน	12	11
	คุณภาพและราคา	30	28
	การดูแลรักษา	6	6
5	การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ที่ท่านเลือกซื้อจะมีราคาต่อ 1 ชิ้น เป็นเงินประมาณเท่าไรหรือต่ำกว่า 300 บาท	10	10
	301-1,000 บาท	64	64
	1,001-1,500 บาท	4	4
	1,501-2,000 บาท	2	2
	2,001-2,500 บาท	2	2
	3,000 บาทขึ้นไป	2	2
	ไม่สนใจในเรื่องราคา สามารถตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ได้เลยเมื่อเจอผลิตภัณฑ์ที่ถูกใจ	16	16
6	ท่านมีความคาดหวังอย่างไรบ้างกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	คุ้มค่าด้านประโยชน์ใช้สอย เหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบัน	39	49
	มีความประณีตสวยงาม แสดงถึงช่างฝีมือท้องถิ่น	23	29
	แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ	18	22

จากตารางที่ 12 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ข้อ 1. ท่านรู้จักหรือทราบข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอ หรือไม่ มากที่สุด รู้จัก จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมา ไม่รู้จัก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ข้อ 2. ท่านเคยเลือกซื้อหรือได้รับผลิตภัณฑ์ผ้าทอของ

ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทราหรือไม่ มากที่สุดไม่เคยซื้อ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 84 รองลงมา เคยซื้อ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ข้อ 3. ท่านสนใจผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกันโหม่งต้นจาก ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทใดมากที่สุด มากที่สุดประเภทที่ 2 กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาประเภทที่ 3 ผลิตภัณฑ์ประเภทของประดับตกแต่ง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28 ประเภทที่ 4 ผลิตภัณฑ์ประเภทเฟอร์นิเจอร์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ประเภทที่ 1 กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และอื่น ๆ ทุกประเภท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ข้อ 4. จากคำถามข้างต้น หากท่านจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ท่านเลือกจะเลือกซื้อสินค้าจากเหตุผลอะไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) มากที่สุดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมา คุณภาพและราคา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ความแข็งแรงทนทาน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และสุดท้ายการดูแลรักษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ข้อ 5. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ที่ท่านเลือกซื้อจะมีราคาต่อ 1 ชิ้น เป็นเงินประมาณเท่าไร มากที่สุด ราคา 301-1,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 64 รองลงมา ไม่สนใจในเรื่องราคา สามารถตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ได้เลยเมื่อเจอผลิตภัณฑ์ที่ถูกใจ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ราคาต่ำกว่า 300 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ราคา 1,001-1,500 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และสุดท้าย ราคา 1,501-2,000 บาท, ราคา 2,001-2,500 บาท, ราคา 3,000 บาทขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ข้อ 6. ท่านมีความคาดหวังอย่างไรบ้างกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) มากที่สุดคุ่มค่าด้านประโยชน์ใช้สอย เหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบัน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมา มีความประณีตสวยงาม แสดงถึงช่างฝีมือท้องถิ่น จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 29 และสุดท้ายแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 22

สรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60, ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 44 ประชากรอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (คนในท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา) ร้อยละ 32, ประกอบอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 28 มีรายได้ 30,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 26, รู้จักหรือทราบข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอ ร้อยละ 80, เคยเลือกซื้อหรือได้รับผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ร้อยละ 16, ไม่เคยซื้อ ร้อยละ 84, สนใจผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกันโหม่งต้นจาก ชุมชนอ่างเตย กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า ร้อยละ 40, เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากเหตุผลอะไร (รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่

สวยงาม) ร้อยละ 31, เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีราคาต่อ 1 ชิ้น ราคา 301-1,000 บาท ร้อยละ 64, ความคาดหวังต่อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มค่าด้านประโยชน์ใช้สอย ร้อยละ 49

4.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า เป็นกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋า จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	38	38
หญิง	62	62

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38 และเป็นเพศชาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 62

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋า จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	6	6
21-30 ปี	38	38
31-40 ปี	40	40
41-50 ปี	14	14
51 ปี ขึ้นไป	2	2

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ลำดับรองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38 อายุ 41-50 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และลำดับสุดท้ายอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋่า จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียน/ นักศึกษา	10	10
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	34	34
พนักงานบริษัทเอกชน	26	26
แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	-	-
เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว	14	14
อื่น ๆ	16	16

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่อาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26 เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 นักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และสุดท้ายอาชีพอื่น ๆ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋่า จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	12
10,001-15,000 บาท	16	16
15,001-20,000 บาท	22	22
20,001 บาท ขึ้นไป	26	26

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่าผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่มีรายได้ 20,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมารายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22 รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และสุดท้ายรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋า จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ม.6 (ปวช.) หรือต่ำกว่า	4	4
อนุปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	18	18
ปริญญาตรี	62	62
สูงกว่าปริญญาตรี ขึ้นไป	16	16

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่าผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมาอนุปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 สูงกว่าปริญญาตรี ขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และสุดท้าย ม.6 (ปวช.) หรือต่ำกว่า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	Wristlet Bag : มีสายคล้องข้อมือ 	18	9
2	Clutch Bag : ไม่มีสายคล้อง 	4	2
3	Envelope : คล้ายซองจดหมาย 	8	4
4	Saddle Bag : กระเป๋าคล้ายตัว U 	10	5
5	Bucket Bag กระเป๋าทรงจิบ 	14	7

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq : 35

ตารางที่ 18 (ต่อ)

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6	Trapeze Bag กระเป๋าสองทรง 	7	3
7	Frame Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม 	11	5
8	Bowler Bag กระเป๋าใส่ลูกโบว์ลิ่ง 	6	3
9	Baguette Bag กระเป๋าทรงขนมปัง 	6	3
10	Duffel Bag กระเป๋าใบใหญ่ มีหูหิ้ว และสายสะพาย 	9	4
11	Satchel Bag กระเป๋านักเรียน 	15	8

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ตารางที่ 18 (ต่อ)

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
12	Hobo Bag กระเป๋ายูบตรงกลาง 	4	2
13	Crossbody กระเป๋าสะพายข้าง 	12	6
14	Backpack Bag กระเป๋าเป้ 	23	12
15	Weekend Bag กระเป๋าใส่ของใบใหญ่ 	7	3
16	Tote Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม / ถุงผ้า 	13	7
17	Foldover Bag กระเป๋าพับตรงกลาง 	4	2

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ตารางที่ 18 (ต่อ)

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18	Minaudiere Bag กระเป๋าถือออกงาน 	6	3
19	Messenger Bag กระเป๋าแมสเซนเจอร์ 	11	6
20	Barrel Bag กระเป๋ากีฬา 	12	6

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋ามากที่สุด Backpack Bag กระเป๋าเป้ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12 รองลงมา Wristlet Bag กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9 Satchel Bag กระเป๋าทรงนักเรียน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8 Bucket Bag กระเป๋าทรงจิบ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7 Tote Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ ถุงผ้า จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7 Crossbody กระเป๋าสะพายข้าง และ Barrel Bag กระเป๋ากีฬา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6 Frame Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม และ Messenger Bag กระเป๋าแมสเซนเจอร์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6 Saddle Bag กระเป๋าค้ำยตัว U จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5 Duffel Bag กระเป๋าใบใหญ่ มีหูหิ้ว และสายสะพาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4 Envelope คล้ายซองจดหมาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4 Trapeze Bag กระเป๋าสองทรง และ Weekend Bag กระเป๋าใส่ของใบใหญ่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3 Bowler Bag กระเป๋าใส่ลูกบอล, Baguette Bag กระเป๋าทรงขนมปัง และ Minaudiere Bag กระเป๋าถือออกงาน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3 Clutch Bag ไม่มีสายคล้อง, Hobo Bag กระเป๋าขุบตรงกลาง และ Foldover Bag กระเป๋าพับตรงกลางจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ท่านมีความชื่นชอบ วรรณะสีใด		
	สีวรรณะร้อน (หากท่านเลือกข้อนี้ ให้ทำข้อ 2 ต่อ)	68	68
	สีวรรณะเย็น (หากท่านเลือกข้อนี้ ให้ทำข้อ 3 ต่อ)	32	32
2	ท่านชอบสีใดในวรรณะร้อน		
	ม่วง	13	13
	ม่วงแดง	5	5
	แดง	4	4
	แดงส้ม	3	3
	ส้ม	15	15
	ส้มเหลือง	42	42
	เหลือง	18	18
3	ท่านชอบสีใดในวรรณะเย็น		
	สีเหลือง	15	15
	เหลืองเขียว	14	14
	เขียว	38	38
	เขียวน้ำเงิน	10	10
	น้ำเงิน	6	6
	น้ำเงินม่วง	4	4
ม่วง	13	13	

จากตารางที่ 19 ข้อมูลความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋ ข้อ 1. ท่านมีความชื่นชอบ วรรณะสีใด มากที่สุด วรรณะร้อน จำนวน 68 คนคิดเป็นร้อยละ 68 รองลงมาวรรณะสีเย็น จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32 ข้อ 2. ท่านชอบสีใดในวรรณะร้อน มากที่สุด สีส้มเหลือง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมาสีเหลือง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 รองลงมาสีส้ม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 รองลงมาสีม่วง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13 รองลงมาสีม่วงแดง

4274622990

BUU-1Thesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5 รองลงมาสีแดง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และสุดท้าย สีแดงส้ม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ข้อ 3. ท่านชอบสีใดในวาระเขียน มากที่สุด สีเขียว จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาสีเหลือง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 รองลงมาสีเหลืองเขียว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 รองลงมาสีม่วง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13 รองลงมาสีเขียว น้ำเงิน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 รองลงมาสีน้ำเงิน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และ สุดท้ายสีน้ำเงินม่วง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4

สรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า กลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 38, ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 40, ประกอบอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 34, มีรายได้ 20,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 26, การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62, รูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋า มากที่สุด กระเป๋าเป้ ร้อยละ 12 รองลงมา กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ ร้อยละ 9 กระเป๋าทรงนักเรียน ร้อยละ 8 กระเป๋าทรงจیب ร้อยละ 7 กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ ถุงผ้า ร้อยละ 7 ตามลำดับ และ ความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า ขึ้นชอบมากที่สุด วาระร้อน ร้อยละ 68, สีใน วาระร้อนชอบมากที่สุด สีส้มเหลือง ร้อยละ 42, สีในวาระเย็น มากที่สุด สีเขียว ร้อยละ 38

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสม กับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด ฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากการทำแบบสอบถาม โดยใช้หัวข้อ ความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ พฤติกรรมการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ และความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า ในการสอบถาม ได้ผลลัพธ์ว่า ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต้องการให้นำผ้าทอที่ทอผสมกับเส้นใยกันโหม่งจาก ออกแบบเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า มีคาดหวังกับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีประโยชน์ใช้สอย มีความประณีตสวยงาม แสดงถึงช่างฝีมือท้องถิ่น ที่มีการทอผ้าอย่างละเอียด และแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มีการจัดวางลายให้อยู่ในองค์ประกอบแบบเดิม เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชนอ่างเตย คือ ลวดลายผ้าฝ้ายเป็นลายผ้าขาวม้า โดยเส้นฝ้ายจะเป็นเส้นยืน ส่วนเส้นใยจากกันโหม่งต้นจากจะเป็นเส้นพุ่งที่มีสีส้มเหลือง สลับกับเส้นฝ้าย ลายผ้าขาวม้าเป็นที่นิยมในการทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยราคาถูก จุดเด่นของผ้าทอของชุมชนคือ มีการทอละเอียด ประณีตสวยงาม ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า มี 5 ประเภท คือ 1. กระเป๋าเป้ 2. กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ

3. กระเป๋าทรงนักเรียน 4. กระเป๋าทรงจิบ 5. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ ถุงผ้า และ มีรูปแบบการใช้สีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า เป็นสีวรรณะร้อน สีส้มเหลือง,สีวรรณะเย็น สีเขียว ที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสีข้างเคียง คือกลุ่มของสีจำนวนสามหรือสี่สีที่ติดกันภายในวงล้อสี โดยที่ชุดสีนี้จะมีความกลมกลืนเป็นโทนเดียวกัน ทั้งนี้การเลือกใช้สีประเภทนี้จะต้องใช้ส่วนการผสมที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยใช้หลักการของสัดส่วน 60-30-10 เพื่อความเหมาะสม

โดยผลสรุปนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า ที่ใช้เส้นใย ก้าน โหม่งต้นจาก ทอผสมเป็นลวดลายผ้าขาวม้าในรูปแบบกระเป๋า เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ โดยมีการออกแบบร่าง 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อใช้ในการสอบถามผู้เชี่ยวชาญถึงความเหมาะสมในการออกแบบ ได้ทำการร่างต้นแบบของผลิตภัณฑ์กระเป๋า จำนวน 3 รูปแบบ รูปแบบละ 5 ชุด จากร่างต้นแบบของผลิตภัณฑ์กระเป๋าทั้งหมด

ภาพที่ 33 แบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา แบบที่ 1

ภาพที่ 34 แบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้านโหม่ง
ต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา แบบที่ 2

ภาพที่ 35 แบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้านโหม่ง
ต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา แบบที่ 3

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้าย
ผสมกับเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ จำนวน 6 ท่าน ดังนี้

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการออกแบบกระเป๋าของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ผลิต และผู้ประกอบการ (n = 6)

รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3		ระดับความพึงพอใจ
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น							
1. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง	4.50	0.55	4.67	0.52	4.50	0.55	มากที่สุด
2. มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม	4.17	0.41	4.33	0.52	4.33	0.52	มาก
3. ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ	4.33	0.52	4.50	0.55	4.33	0.52	มาก
4. ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว	3.83	0.75	4.67	0.52	4.33	0.82	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย							
1. ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.67	0.52	4.50	0.55	4.50	0.55	มากที่สุด
2. ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน	4.17	0.41	4.67	0.52	4.67	0.52	มาก
3. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย	4.50	0.55	4.33	0.52	4.33	0.52	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย	4.00	0.63	4.33	0.52	4.50	0.55	มาก
ด้านความงาม							
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม	4.33	0.52	4.50	0.55	4.17	0.75	มาก
2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม	4.17	0.41	4.50	0.55	4.33	0.82	มาก
3. การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ	4.50	0.55	4.33	0.52	4.50	0.55	มาก
4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ	4.33	0.52	4.33	0.52	4.17	0.75	มาก
5. ความประณีตของชิ้นงาน	4.00	0.63	4.67	0.52	4.33	0.52	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.55	4.49	0.50	4.38	0.59	มาก

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบกระเป๋าของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ผลิต และผู้ประกอบการ ทั้ง 3 รูปแบบ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน พบว่า รูปแบบที่ 2 มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา รูปแบบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.38$) และรูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.27$) ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญ ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ได้เลือกรูปแบบที่ 2 ในระดับมาก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินความพึงพอใจของผู้ที่สนใจ การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า จากภูมิปัญญาถักทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 21 ความพึงพอใจของกลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบและลวดลายผลิตภัณฑ์กระเป๋า (n = 100)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น			
1. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง	4.50	0.54	มาก
2. มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม	4.27	0.69	มาก
3. ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สีสันที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ	4.24	0.70	มาก
4. ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว	4.35	0.63	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย			
1. ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.44	0.64	มาก
2. ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน	4.26	0.54	มาก
3. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย	4.30	0.61	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย	4.12	0.69	มาก
ด้านความงาม			
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม	4.43	0.66	มาก
2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม	4.03	0.76	มาก
3. การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ	4.00	0.60	มาก
4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ	4.51	0.59	มากที่สุด
5. ความประณีตของชิ้นงาน	4.53	0.58	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	0.66	มาก

จากตารางที่ 21 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของกลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ ที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋า ดังนี้

ด้านลักษณะเฉพาะอื่น พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋า ทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วัสดุ และกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง ($\bar{X} = 4.50$) ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว ($\bar{X} = 4.35$) มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.27$) ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

ด้านประโยชน์ใช้สอย พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋า ทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.44$) ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.30$) ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.26$) ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

ด้านความงาม พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความประณีตของชิ้นงาน ($\bar{X} = 4.53$) ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.51$) ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม ($\bar{X} = 4.43$) วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.03$) การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ 1. กระเป๋าเป้ 2. กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ 3. กระเป๋าทรงนักเรียน 4. กระเป๋าทรงจิบ 5. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ กว้าง ทั้ง 5 ประเภท โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$) (S.D.= 0.66)

ภาพที่ 36 ต้นแบบ 3 มิติ ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้าน
โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย

ภาพที่ 37 ต้นแบบ 3 มิติ ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้าน
โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย

ภาพที่ 38 ต้นแบบออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้าน โหม่งต้น
จากชุมชนอ่างเตย

ภาพที่ 39 ต้นแบบออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้าน โหม่งต้น
จากชุมชนอ่างเตย

ภาพที่ 40 ต้นแบบออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้านโหม่งต้น
จากชุมชนอ่างเตย

ภาพที่ 41 ต้นแบบออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้านโหม่งต้น
จากชุมชนอ่างเตย

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจาก ภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากเส้นใยกันโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาข้อมูล จากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ผลิต พบว่า ยังไม่มีการนำเส้นใยจากกันโหม่งต้นจากไปใช้ในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น โดยกันโหม่งต้นจาก มีลักษณะเป็นก้านดอก เรียกว่า ทะลาย หรือ โหม่งจาก โดย 1 ทะลายประกอบด้วยผลประมาณ 50-120 ผล แหงออกจากกลางลำต้นบริเวณ โคนก้านใบ ความยาวทั้งช่อดอกประมาณ 50-100 เซนติเมตร ส่วนใหญ่จะมีการนำเส้นใยจากกันโหม่งต้นจากนำมาใช้เป็นเส้ปัดขูด ปัดแมลง ตีขูด ไล่ยุง ไล่แมลง

ผลิตภัณฑ์เส้นใยจากกันโหม่งจาก ที่ได้ข้อมูลจากกลุ่มชาวบ้าน ตำบลคลองบ้านโพธิ์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นข้อมูลที่มีการใช้ประโยชน์เส้ปัดขูด ปัดแมลง ตีขูด ไล่ยุง ไล่แมลง โดยเป็นส่วนของกันต้นโหม่งจาก อายุตั้งแต่ 3 เดือน (ตั้งแต่ออกดอก) ไปจนถึง โหม่งเกือบแก่ มีลักษณะเป็นพู่ มีความยาวประมาณ 50-100 ซม. และมีด้ามจับ

5.1.2 สรุปผลกระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากกันโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทาง ในออกแบบออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง

5.1.2.1 กระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้น

จากการทดลองเป็นการตีกันโหม่งต้นจาก ให้เป็นเส้น พบว่าการตีกันโหม่งต้นจาก จะทำให้เป็นเส้นได้ง่ายขึ้น เมื่อตัดก้านแล้วทำการตีหลังตัดทันที โดยมีวิธีการดังนี้

1. เลือกต้นจาก ที่มีโหม่งจาก อายุตั้งแต่ 3 เดือน (ตั้งแต่ออกดอก) ไปจนถึงโหม่งเกือบแก่ ในการนำมาใช้ทำให้เป็นเส้นใย โดยทั่วไปจะมีความยาวประมาณไม่เกิน 1 เมตร
2. ลอกเปลือก ตัดทะลายออก และตีจากโคนไปหาปลายจนได้ความยาวที่เหมาะสม

3. ใช้หวีสางเส้นที่หนาหรือพันกันให้เป็นเส้นที่สวยงาม ก่อนนำไปพาดกับแผ่นกระดาษ เพื่อเอาเศษผงออก

4. นำไปทำความสะอาดด้วยแปรงทองเหลืองในน้ำ แล้วนำไปผึ่งลมให้แห้ง และเก็บให้เรียบร้อย

5.1.2.2 การปรับสภาพเส้นใยด้วยสารละลาย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการปรับสภาพเส้นใยด้วยสารละลายต่าง ๆ คือ น้ำ, โซเดียมไฮดรอกไซด์ (โซดาไฟ), ไฮเตอร์ และไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ มีอัตราส่วน (สารละลาย 30 มิลลิลิตร ต่อเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก 20 กรัม) เพื่อฟอกเส้นใยให้เป็นสีอ่อนดีที่สุด คือ เส้นใยที่มีการปรับสภาพด้วยสารละลายไฮเตอร์ สามารถฟอกสีเส้นใยให้มีสีที่อ่อนลงจากเดิม โดยมีสีน้ำตาลอ่อนจนจะเป็นสีขาว เส้นใยลักษณะแข็งและเหนียว และมีสภาพที่เป็นขุยเล็กน้อย รองลงมาคือ ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ สามารถฟอกสีเส้นใยให้มีสีที่อ่อนลงจากเดิมเล็กน้อย โดยมีสีน้ำตาลอ่อน เส้นใยลักษณะแข็งและเหนียว และมีสภาพที่เป็นขุย และ โซเดียมไฮดรอกไซด์ (โซดาไฟ) สามารถฟอกสีเส้นใยให้มีสีที่เข้ม โดยมีสีน้ำตาลเข้มกว่าปกติ เส้นใยลักษณะแห้งกรอบ และมีสภาพที่เป็นขุยมาก

5.1.2.3 การย้อมสีเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก

จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีต่อสีของเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก พบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อสีเส้นใยก้านโหม่งต้นจากมากที่สุด คือ สีส้มเหลือง ผู้วิจัยจึงได้ทดลองใช้การย้อมสีเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก ดังนี้

1. นำเส้นใยที่ผ่านการปรับสภาพด้วยสารละลายไฮเตอร์ โดยใช้สีย้อมธรรมชาติ

จากขมิ้นสดมาคั้นน้ำแล้วนำไปต้มกับน้ำผสมสารส้มและเกลือ เพื่อให้สีเข้มขึ้นและช่วยให้สีติดดีขึ้น ที่มีอัตราส่วน (น้ำ 3 มิลลิลิตร : ขมิ้นสด 1 กิโลกรัม : สารส้ม 15 มิลลิกรัม : เกลือ 15 มิลลิกรัม) ใช้ไฟอ่อนเวลา 1 ชั่วโมง

2. นำมาล้างด้วยสารทำความสะอาด แล้วนำไปผึ่งให้แห้ง แล้วจะทำให้ได้เส้นใยก้านโหม่งที่มีสีเหลือง

5.1.3 การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง

5.1.3.1 สรุปผลจาก แบบสอบถามประเภทผลิตภัณฑ์ทอผ้า เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผล ออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การสรุปผลในรูปแบบแบบสอบถาม ก่อนการออกแบบ ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และเป็นเพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40 กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ

44 ลำดับรองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อายุ 41-50 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และลำดับสุดท้ายอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (คนในท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา) จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมานักท่องเที่ยวจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30 นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 นักท่องเที่ยวจากภาคตะวันออก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 นักท่องเที่ยวจากภาคใต้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (คนต่างถิ่น) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ลำดับสุดท้ายนักท่องเที่ยวจากภาคกลาง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมาอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24 นักเรียน/ นักศึกษา และเจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 อาชีพอื่น ๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 และลำดับสุดท้ายแม่บ้าน/ พ่อบ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ 30,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมารายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22 รายได้ 20,001-25,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และสุดท้ายรายได้ 25,001-30,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ข้อ 1. ท่านรู้จักหรือทราบข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอ หรือไม่ มากที่สุด รู้จัก จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมา ไม่รู้จัก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ข้อ 2. ท่านเคยเลือกซื้อหรือได้รับผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทราหรือไม่ มากที่สุดไม่เคยซื้อ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 84 รองลงมา เคยซื้อ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ข้อ 3. ท่านสนใจผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยกัน โหม่งต้นจาก ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทใดมากที่สุด มากที่สุดประเภทที่ 2 กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาประเภทที่ 3 ผลิตภัณฑ์ประเภทของประดับตกแต่ง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28 ประเภทที่ 4 ผลิตภัณฑ์ประเภทเฟอร์นิเจอร์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ประเภทที่ 1 กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และอื่น ๆ ทุกประเภท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ข้อ 4. จากคำถามข้างต้น หากท่านจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ท่านเลือกจะเลือกซื้อสินค้าจากเหตุผลอะไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) มากที่สุดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมา คุณภาพและราคา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ความแข็งแรงทนทาน จำนวน 12 คน คิดเป็น

ร้อยละ 28 และสุดท้ายการดูแลรักษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ข้อ 5. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ที่ท่านเลือกซื้อจะมีราคาต่อ 1 ชิ้น เป็นเงินประมาณเท่าไร? มากที่สุด ราคา 301-1,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 64 รองลงมา ไม่สนใจในเรื่องราคา สามารถตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ได้เลยเมื่อเจอผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้อง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ราคาต่ำกว่า 300 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ราคา 1,001-1,500 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และสุดท้ายราคา 1,501-2,000 บาท, ราคา 2,001-2,500 บาท, ราคา 3,000 บาทขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ข้อ 6. ท่านมีความคาดหวังอย่างไรบ้างกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) มากที่สุดคุ้มค่าด้านประโยชน์ใช้สอย เหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบัน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมา มีความประณีตสวยงาม แสดงถึงช่างฝีมือท้องถิ่น จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 29 และสุดท้ายแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น นั้น ๆ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 22

5.1.3.2 สรุปผล การสอบถามรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า เป็นกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่าวเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38 และเป็นเพศชาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 62 ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ลำดับรองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38 อายุ 41-50 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และลำดับสุดท้ายอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่อาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26 เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 นักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และสุดท้ายอาชีพอื่น ๆ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่มีรายได้ 20,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมารายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22 รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และสุดท้ายรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี จำนวน 62 คนคิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมาอนุปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 สูงกว่าปริญญาตรี ขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และสุดท้าย ม.6 (ปวช.) หรือต่ำกว่า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า มากที่สุด Backpack Bag กระเป๋าเป้ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12 รองลงมา Wristlet Bag กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9 Satchel Bag กระเป๋าทรงนักเรียน จำนวน

15 คน คิดเป็นร้อยละ 8 Bucket Bag กระเป๋าทรงจิบ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7 Tote Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม / ถุงผ้า จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7 Crossbody กระเป๋าสะพายข้าง และ Barrel Bag กระเป๋ากีฬา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6 Frame Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม และ Messenger Bag กระเป๋าแมสเซนเจอร์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6 Saddle Bag กระเป๋าค้าย ตัว U จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5 Duffel Bag กระเป๋าใบใหญ่ มีหูหิ้ว และสายสะพาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4 Envelope ค้ายซองจดหมาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4 Trapeze Bag กระเป๋าสองทรง และ Weekend Bag กระเป๋าใส่ของใบใหญ่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3 Bowler Bag กระเป๋าใส่ลูกโป่ง, Baguette Bag กระเป๋าทรงขนมปัง และ Minaudiere Bag กระเป๋าถือออก งาน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3 Clutch Bag ไม่มีสายคล้อง, Hobo Bag กระเป๋ายูบตรงกลาง และ Foldover Bag กระเป๋าพับตรงกลางจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ข้อมูลความพึงพอใจเกี่ยวกับสี ของผลิตภัณฑ์กระเป๋า ข้อ 1. ท่านมีความชื่นชอบ วรรณะสีใด มากที่สุด วรรณะร้อน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 68 รองลงมาวรรณะสีเย็น จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32 ข้อ 2. ท่านชอบสีใดใน วรรณะร้อน มากที่สุด สีส้มเหลือง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมาสีเหลือง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 รองลงมาสีส้ม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 รองลงมาสีม่วง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13 รองลงมาสีม่วงแดง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5 รองลงมาสีแดง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และสุดท้าย สีแดงส้ม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ข้อ 3. ท่านชอบสีใดใน วรรณะเย็น มากที่สุด สีเขียว จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาสีเหลือง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 รองลงมาสีเหลืองเขียว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 รองลงมาสีม่วง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13 รองลงมาสีเขียวน้ำเงิน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 รองลงมาสีน้ำเงิน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และสุดท้ายสีน้ำเงินม่วง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4

5.1.4 สรุปผลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

ส่วนที่ 1 สรุปผลการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใย ก้านไหม้งัดจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

สรุปผลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต่อความต้องการในการเลือกซื้อ ประเภทผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน

ผู้วิจัยได้สรุปผลจากการทำแบบสอบถาม โดยใช้หัวข้อ ความต้องการในการเลือกซื้อ ประเภทผลิตภัณฑ์ พฤติกรรมการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ และความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของ ผลิตภัณฑ์กระเป๋า ในการสอบถาม ได้ผลลัพธ์ว่า ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ต้องการให้นำผ้าทอที่ผสมกับ เส้นใยก้านไหม้งัดจาก ออกแบบเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า มีคาดหวังกับผลิตภัณฑ์จากภูมิ

ปัญหาท้องถิ่น ให้มีประโยชน์ใช้สอย มีความประณีตสวยงาม แสดงถึงช่างฝีมือท้องถิ่น ที่มีการทอผ้าอย่างละเอียด และแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มีการจัดวางลายให้อยู่ในองค์ประกอบแบบเดิม เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชนอ่างเตย คือ ลวดลายผ้าฝ้ายเป็นลายผ้าขาวม้า โดยเส้นฝ้ายจะเป็นเส้นยืน ส่วนเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจากจะเป็นเส้นพุ่งที่มีสีส้มเหลือง สลับกับเส้นฝ้าย ลายผ้าขาวม้าเป็นที่นิยมในการทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยราคาถูก จุดเด่นของผ้าทอของชุมชนคือ มีการทอละเอียด ปรานีตสวยงาม ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋ามี 5 ประเภท คือ 1. กระเป๋าเป้ 2. กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ 3. กระเป๋าทรงนักเรียน 4. กระเป๋าทรงจิบ 5. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ ถุงผ้า และมีรูปแบบการใช้สีของผลิตภัณฑ์กระเป๋าคือ เป็นสีวรรณะร้อน สีส้มเหลือง, สีวรรณะเย็น สีเขียว ที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสีข้างเคียง คือกลุ่มของสีจำนวนสามหรือสี่สีที่ติดกันภายในวงล้อสี โดยที่ชุดสีนี้ี้จะมีความกลมกลืนเป็นโทนเดียวกัน ทั้งนี้การเลือกใช้สีประเภทนี้ี้จะต้องใช้ส่วนการผสมที่เหมาะสม โดยใช้หลักการของสัดส่วน 60-30-10 สามารถนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าคือ ใช้เส้นใยก้านโหม่งต้นจาก ทอผสมเป็นลวดลายผ้าขาวม้าในรูปแบบกระเป๋าคือ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ โดยมีการออกแบบร่าง 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อใช้ในการสอบถามผู้เชี่ยวชาญถึงความเหมาะสมในการออกแบบ ได้ทำการร่างต้นแบบของผลิตภัณฑ์กระเป๋าคือ จำนวน 3 รูปแบบ รูปแบบละ 5 ชุด จากร่างต้นแบบของผลิตภัณฑ์กระเป๋าคือทั้งหมด

ส่วนที่ 2 สรุปผลการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าคือจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้าย ผสมกับเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 1 สรุปผลการออกแบบจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ จำนวน 6 ท่าน พบว่า รูปแบบที่ 2 มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา รูปแบบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.38$) และรูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.27$) ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญผู้ผลิตและผู้ประกอบการได้เลือกรูปแบบที่ 2 ในระดับมาก

ตอนที่ 2 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่สนใจการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าคือจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ 1. กระเป๋าเป้ 2. กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ 3. กระเป๋าทรงนักเรียน 4. กระเป๋าทรงจิบ 5. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ ถุงผ้า ทั้ง 5 ประเภท โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$) (S.D.= 0.66) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ด้านลักษณะเฉพาะอื่น พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าคือทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วัสดุ

และกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง ($\bar{X} = 4.50$) ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว ($\bar{X} = 4.35$) มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.27$) ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

ด้านประโยชน์ใช้สอย พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.44$) ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.30$) ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.26$) ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

ด้านความงาม พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความประณีตของชิ้นงาน ($\bar{X} = 4.53$) ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.51$) ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม ($\bar{X} = 4.43$) วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.03$) การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า จากภูมิปัญญาถักทอผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยกัน โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า กลุ่มนักออกแบบและผู้ประกอบการ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบและลวดลายผลิตภัณฑ์กระเป๋า ทั้ง 5 แบบ ตามลักษณะการออกแบบแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การออกแบบรูปทรงผลิตภัณฑ์และการจัดวางลวดลายลงบนผลิตภัณฑ์กระเป๋า ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระชัย สุขสด (2544, หน้า 88-92) กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ที่ดีย่อมเกิดจากการออกแบบที่ดี นักออกแบบต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและหลักการออกแบบ โดยหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์มีอยู่ 9 ประการ คือ 1) หน้าที่ใช้สอย 2) ความปลอดภัย 3) ความแข็งแรง 4) ความสะดวกสบายในการใช้ 5) ความสวยงาม 6) ราคาพอสมควร 7) การซ่อมแซมง่าย 8) วัสดุและการผลิต 9) การขนส่ง

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจรูปแบบและลวดลายผลิตภัณฑ์กระเป๋า จากกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์ จำนวน 100 คน พบว่า ผู้สนใจผลิตภัณฑ์มีความพึงพอใจต่อรูปแบบและลวดลายกระเป๋าทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.31$), (S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว การผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร (2548) กล่าวว่า องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์หัตถกรรม คือต้องแสดงคุณค่าของธรรมชาติหรืองานหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น ลวดลายผ้าทอที่มีจุดเด่นของแต่ละภาคไม่เหมือนกัน วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น ผลิตได้จริง โดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน ราคาที่ซื้อได้ ชอบแล้วซื้อได้เลยไม่คิดมาก มีความสวยงามและน่าสนใจ รูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา โดยยังสื่อถึงเอกลักษณ์ประจำถิ่น

2. ด้านประโยชน์ใช้สอย พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ รูปแบบกระเป๋าทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระเป๋าสามารถใช้งานได้จริง นำไปจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว มีความปลอดภัย ง่ายต่อการใช้งาน ดูแลรักษาง่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ รัฐไท พรเจริญ, (2546, หน้า 4) กล่าวว่า ประโยชน์ใช้สอยสำหรับงานออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องสนองตอบการใช้งานได้ตามที่ออกแบบไว้ มิใช่ออกแบบให้สวยงามอย่างเดียว ในปัจจุบันประโยชน์ใช้สอยสามารถสร้างจุดขายที่ดีให้กับสินค้า

3. ด้านความงาม พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ รูปแบบกระเป๋าทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระเป๋ามีความประณีตของชิ้นงาน มีรูปแบบที่น่าสนใจ มีความสวยงาม วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม และการจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัฐไท พรเจริญ (2546, หน้า 7)กล่าวว่า ความสวยงามน่าใช้ เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจผู้บริโภค โดยให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ สี สัน รวมทั้งความเรียบร้อยของวัสดุที่ใช้ผลิตนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ ให้ความรู้สึกที่สมดุลย์ (Balance) สร้างความงามเพื่อดูแปลกใหม่ออกไปจากผลิตภัณฑ์เดิม รวมทั้งการเน้น (Emphasis) ที่ดูแล้วสบายตาขึ้น โดยใช้สีกับพื้นผิววัสดุมาทำให้เกิดความสวยงาม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาอัตถิคุณผสมผสานโยกันท้องถิ่นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดระยอง โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิธีการในการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน

1.1 ลงพื้นที่ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตที่ชุมชนทำได้ โดยกลุ่มทอผ้าไหมบ้านอ่างเตย กลุ่มมีปริมาณการผลิตใน 1 วัน สามารถทอ (ลายมัดหมี่) ได้ประมาณ 25-50 เซนติเมตร/คน รูปแบบของผ้าไหมที่ทอจะมีหลายแบบหลายลาย ผ้าที่ทอขายในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นผืน ทอด้วย

มือ ยัง ไม่มีการตัดเย็บสำเร็จรูป ผ้าทอจะแบ่งเป็น 1. ผ้าไหมแบบขาย (ลายผ้าขาม้า) 2. ผ้าฝ้ายมัดหมี่ 3. ผ้าฝ้ายพื้นบ้าน 4. ผ้าขาม้าฝ้ายสำเร็จรูป 5. ผ้าฝ้ายสีสกอรี ผ้าไหมกลุ่มบ้านอ่างเตยมีลวดลายสวยงาม ทอด้วยความประณีต จากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นจึงถือเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาและได้พิสูจน์ให้เห็นว่า มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ โดยสามารถผลิตส่งสำนักพระราชวังและเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของอำเภอท่าตะเกียบ และสมาชิกกลุ่มได้มีการพัฒนาฝีมือการทอโดยตลอด

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตที่ชุมชนทำได้ โดยกลุ่มชาวบ้าน ตำบลคลองบ้านโพธิ์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการนำส่วนต่าง ๆ ของต้นจากมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมากมาย ในส่วนของก้าน โหม่งต้นจากนั้น นำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์เส้ปักยุง บัดแมลง ตียุง ไล่ยุง ไล่แมลงเพียงอย่างเดียว ผลิตตามความต้องการของลูกค้า มีการซื้อค่อนข้างน้อย ยังไม่มีการนำส่วนของก้าน โหม่งต้นจากไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่น

1.2 สำรวจความต้องการของชุมชนและความต้องการของผู้บริโภค

ชุมชนทอผ้าไหมบ้านอ่างเตยมีความต้องการผลิตสินค้ามีลักษณะเป็นพื้น เนื่องจากขั้นตอนการผลิตค่อนข้างมาก คนในชุมชนจึงยังไม่ต้องการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากผ้าพื้นหรือถ้ามีต้องมีการจัดตั้งกลุ่มที่จะพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่นแยกออกมาจากกลุ่มทอผ้า และกลุ่มชาวบ้าน ตำบลคลองบ้านโพธิ์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีชาวบ้านจำนวนน้อยที่จะผลิตผลิตภัณฑ์เส้ปักยุง บัดแมลง ตียุง ไล่ยุง ไล่แมลง จากก้าน โหม่งต้นจาก ยังคงต้องการการผลิตกลุ่มผู้บริโภค ผู้บริโภครู้จักผ้าไหมชุมชนอ่างเตย เป็นจำนวนมาก แต่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอค่อนข้างน้อย และกลุ่มผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เส้ปักยุง มีจำนวนลดน้อยลง ผู้บริโภคมีความคาดหวังในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มากที่สุดคุ้มค่าด้านประโยชน์ใช้สอย เหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบัน รองลงมา มีความประณีตสวยงาม แสดงถึงช่างฝีมือท้องถิ่น และแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ผู้บริโภคสนใจรูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นกระเป๋ามากที่สุด

1.3 กำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลปัญหาของทั้ง 2 ชุมชนในข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 อย่างนี้ สามารถที่จะนำมาต่อยอดร่วมกัน เนื่องจากมีลักษณะเป็นเส้น โดยการนำภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยก้าน โหม่งต้นจากให้เป็นผ้าพื้น และนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์กำหนดให้เป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นกระเป๋า

1.4 กำหนดภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ใหม่

การสื่อสารด้วยอารมณ์และบรรยากาศของงาน ได้แก่ การจัดวางลายให้อยู่ในองค์ประกอบแบบเดิม เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชนอ่างเตย คือ ลวดลายผ้าฝ้ายเป็นลายผ้าขาวม้า โดยเส้นฝ้ายจะเป็นเส้นยืน ส่วนเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจากจะเป็นเส้นพุ่งที่มีสีส้มเหลือง สลับกับเส้นฝ้าย ลายผ้าขาวม้าเป็นที่นิยมในการทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยราคาถูก จุดเด่นของผ้าทอของชุมชนคือ มีการทอละเอียด ปรานิตสวยงาม

2. แนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก

องค์ประกอบในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์กระเป๋าที่ทำจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก

ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์กระเป๋าที่ทำจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มผู้บริโภค ได้แก่

1. การนำผ้าทอภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากไปใช้ในการออกแบบ มีการนำเส้นใยก้านโหม่งต้นจากทอร่วมกับภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้าย โดยการจัดวางลายให้อยู่ในองค์ประกอบแบบเดิม เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชนอ่างเตย คือ ลวดลายผ้าฝ้ายเป็นลายผ้าขาวม้า โดยเส้นฝ้ายจะเป็นเส้นยืน ส่วนเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจากจะเป็นเส้นพุ่งที่มีสีส้มเหลือง สลับกับเส้นฝ้าย ลายผ้าขาวม้าเป็นที่นิยมในการทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยราคาถูก จุดเด่นของผ้าทอของชุมชนคือ มีการทอละเอียด ปรานิตสวยงาม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก กระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อให้แก่ชุมชนนำไปประยุกต์และพัฒนาใช้ต่อไปได้

2. การใช้สีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า เป็นสีวรรณะร้อน สีส้มเหลือง,สีวรรณะเย็น สีเขียวที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสีข้างเคียง คือกลุ่มของสีจำนวนสามหรือสี่สีที่ติดกันภายในวงล้อสี โดยที่ชุดสีนี้จะมีความกลมกลืนเป็นโทนเดียวกัน ทั้งนี้การเลือกใช้สีประเภทนี้จะต้องใช้ส่วนการผสมที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยใช้หลักการของสัดส่วน 60-30-10 เพื่อความเหมาะสม ใช้สีน้ำตาล ซึ่งเป็นสีค่ากลาง เป็นตัวเชื่อมสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า เพื่อภาพรวมในการพบเห็นมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งปริมาณสีของผ้าต่อสีกลางไม่ควรเกินร้อยละ 70 ต่อ ร้อยละ 30

ในการทอผ้า ผลิตภัณฑ์จริง สีที่ได้จากการทอผ้าผืนต้นแบบไม่ตรงกับสีที่ออกแบบไว้ เนื่องจากที่ชุมชนอ่างเตยมีสีเส้นด้ายจำนวนจำกัด ต้องซื้อเส้นด้ายฝ้ายจากจังหวัดอื่น จึงทำให้สีไม่ตรงตามความต้องการ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความต้องการของผู้บริโภคในใช้สีของรูปแบบกระเป๋า เพื่อให้ชุมชนนำไปประยุกต์และพัฒนาใช้ต่อไปได้

3. รูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นกระเป๋า มี 5 ประเภท คือ 1. กระเป๋าเป้ 2. กระเป๋ามีสายคล้อง
 ข้อมือ 3. กระเป๋าทรงนักเรียน 4. กระเป๋าทรงจیب 5. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ ถุงผ้า เนื่องจากความ
 ต้องการและเหมาะสมกับการใช้ในชีวิตประจำวันของกลุ่มผู้บริโภค ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจรูปแบบ
 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าให้แก่ชุมชนเพื่อนำไปประยุกต์และพัฒนาใช้ต่อไป

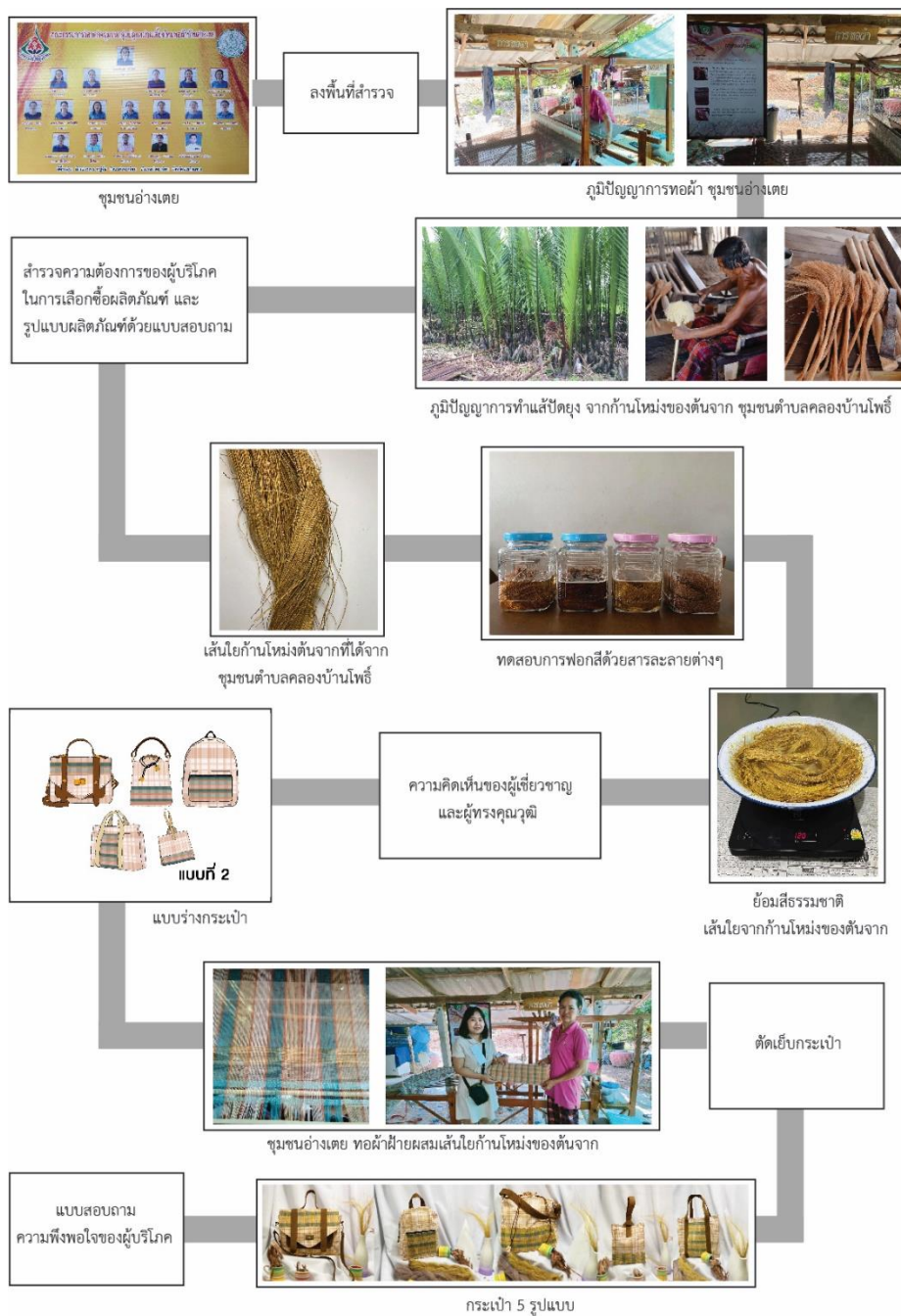
4. วัสดุประกอบและวัสดุตกแต่ง ควรเป็นวัสดุที่หาง่าย หรือเป็นวัสดุ ะไหล่ที่สามารถ
 ทำประกอบได้ด้วยจักรเย็บผ้า เป็นวัสดุที่มีคุณภาพดี ให้ความรู้สึกหรูหรา เมื่อประกอบตัวกระเป๋าที่
 ออกแบบ ทำให้ตัวกระเป๋ามีราคาและคุณค่า สามารถตั้งราคาจำหน่ายได้สูงขึ้น

จากผลการประเมินพบว่า ชุมชนอ่างเตย ควรมีการต่อยอดผ้าฝ้ายให้เป็นผลิตภัณฑ์แบบ
 ต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อความสอดคล้องกับภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ต้องการสื่อ
 อารมณ์ทางวัฒนธรรม หรือการนำเสนอความสวยงามของลายผ้า ลายเส้นใยธรรมชาติ งานฝีมือของ
 ชุมชนและที่มาที่ไปของการทอผ้า และเส้นใยธรรมชาติ ด้วยการสร้างแบรนด์เป็นของชุมชน มีการ
 นำเสนอข้อมูลของผลิตภัณฑ์ด้วยบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม และสวยงาม

วิจัยเรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาอัตถ์ทอผสม
 เส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

4274622990

ภาพที่ 42 ภาพแสดงวิธีคิด กรรมวิธีและวิธีการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง จากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านไหมงต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภوتاตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเทคนิคการออกแบบลวดลายและการจัดวางองค์ประกอบลวดลายผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า ให้มีความทันสมัยมากขึ้น
2. ควรศึกษารูปแบบของผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋าให้มากกว่านี้ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบให้ทันสมัยและเข้ากับเพศ วัย และรายได้ผู้บริโภค
3. ทดลองนำเส้นใยไปพัฒนาเป็นวัสดุสำหรับใช้ในงานหัตถกรรมถัก ทอ และสาน ในรูปแบบอื่นที่มีความหลากหลายต่อไป
4. การสัมผัสของผลิตภัณฑ์ สามารถทำให้เส้นใยนี้มากขึ้นด้วยการแช่กลีเซอริน หรือน้ำยาปรับผ้านุ่ม
5. คิดป้ายข้อมูลกระบวนการกว่าจะได้เป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์มีคุณค่ามากขึ้น
6. สามารถสร้างแบรนด์ให้กับผลิตภัณฑ์
7. ใยที่เหลือที่ใช้ร่วมกับการตัดเย็บกระเป๋า ควรเลือกให้ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์
8. ตอบแทนรัฐวิสาหกิจชุมชนอ่างเตย พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มากกว่าฝืนผ้า
9. จากการลงพื้นที่สำรวจ พบว่าผลิตภัณฑ์ที่ได้ในเรื่องของสีเส้นด้าย ไม่สอดคล้องกับการออกแบบเนื่องจากเส้นด้ายของชุมชนอ่างเตยที่มีอยู่ มีเฉดสีค่อนข้างน้อย ต้องสั่งมาจากจังหวัดอื่น

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). *ฉะเชิงเทรา*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- จรรยาบรรณ จรรยาธรรม และประทับใจ สึกขา. (2555). การพัฒนาเส้นใยของคันจากเพื่อใช้ในการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์. *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 94-
104.
- จังหวัดฉะเชิงเทรา. (2558). *องค์ความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดฉะเชิงเทรา*.
ฉะเชิงเทรา: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซท.
- นพรัตน์ บำรุงรักษ์. (2544). *ต้นจาก พืชเศรษฐกิจป่าชายเลน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ.
- มาลี แดงดอกไม้. (2542). *เกษตรกรรมศิลป์: ภูมิปัญญาพื้นถิ่นบางประกง*. กรุงเทพฯ.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 4*. กรุงเทพฯ:
ธนาคารไทยพาณิชย์.
- ธีระชัย สุขสด. (2544). *การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัฐไท พรเจริญ. (2546). *เส้นและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริม
เทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). *หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ.
- วาสนา เจริญวิเชียรฉาย. (2551). *การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้*. กรุงเทพฯ:
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศึกษาธิการอำเภอท่าตะเกียบ. (2541). *วัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอท่าตะเกียบ*.
- สกันธ์ ทองเจริญ. (2545). *แผนการตลาดผ้าทอบ้านอ่างเตย ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอ
ท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ชลบุรี: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตศรีราชา.
- สิทธิศักดิ์ ชาญศรีสวัสดิ์กุล. (2539). *การออกแบบลวดลาย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2561). *สินค้าและบริการด้านวัฒนธรรม*. ฉะเชิงเทรา:
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา
- ส่วนพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์. (2557). *การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์จากผ้าและ
เส้นใย*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมชุมชน.
- ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรม วัฒนธรรมและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. (2559). *แนะนำ
จังหวัดฉะเชิงเทรา ฉบับอำเภอท่าตะเกียบฉะเชิงเทรา*. ฉะเชิงเทรา: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซท.

- อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์, พีรพงษ์ หนูแดง, รุ่งนภา สาทसार, ณรงค์ศักดิ์ ครอบเพชร และ ญัฐวิทย์ คงศรีชาย. (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยทะเลลายต้นจากในกระบวนการทอ. *วารสารวิจัยราชชมงคลกรุงเทพ*, 10(2), 115-122.
- อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2555). *โครงการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม*. โครงการตำรา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

4274622990

BUU-IThesis 59920401 thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq: 35

ภาคผนวก

4274622990

BUU.ITthesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

4274622990

BUU_Thesis_59920401_thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ที่ อว ๘๑๑๗.๑/ ๕๕๐

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใย ก้านไหม้งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยศ วนิชวัฒนานูวัตติ ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิต ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

เสกสรรค์ สันยาภิรมย์
(รองศาสตราจารย์เสกสรรค์ สันยาภิรมย์)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๓๘ ๑๐๒ ๕๑๐ โทรสาร ๐๓๘ ๓๙๑ ๐๔๒

มือถือ นิสิต ๐๘๓-๓๔๕-๑๔๑๙

ที่ อว ๘๑๑๗.๑/ ๕๓๕

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร ศิลปกรรมศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้
ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใย
ก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา” ในความ
ควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ วนิชวัฒนาวุฒิ ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในกรณีนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิต ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ศาสตราจารย์ เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์
(รองศาสตราจารย์เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๓๘ ๑๐๒ ๕๑๐ โทรสาร ๐๓๘ ๓๙๑ ๐๔๒

มือถือ นิสิต ๐๘๓-๓๔๕-๑๔๑๙

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ที่ อว ๘๑๑๗.๑/๕๓๗

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมศักดิ์ สาริบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ วนิชวัฒนาวุฒิ ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิต ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ศาสตราจารย์ เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์
(รองศาสตราจารย์เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๓๘ ๑๐๒ ๕๑๐ โทรสาร ๐๓๘ ๓๙๑ ๐๔๒

มือถือ นิสิต ๐๘๓-๓๔๕-๑๔๑๙

4274622990

BUU -Thesais 59920401 thesais / recv : 24062564 16:51:45 / seq : 35

ภาคผนวก ข

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสม

- ความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผู้บริโภค
- ความต้องการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋
- ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
- ความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสม
ความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผู้บริโภค

เรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อนิติ : นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของชุมชน
อ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษากระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / rev: 24062564 16:51:45 / seq: 35

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา
ถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

การหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์
(Index of Item Objective Congruence : IOC)

คำชี้แจง จะให้คะแนนคำถามแต่ละข้อดังนี้ +1 หรือ 0 หรือ -1

+1 คะแนน แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

0 คะแนน ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

-1 คะแนน แน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ผู้ประเมินคุณภาพ.....

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม				
1	เพศ				
2	อายุ				
3	พื้นที่อาศัย (สถานะ และถิ่นฐานที่อยู่ในปัจจุบัน)				
4	อาชีพ				
5	รายได้ต่อเดือน				
	ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมกร เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบล ท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด ฉะเชิงเทรา				
6	ท่านรู้จักหรือทราบข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอ หรือไม่ 				

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
7	ท่านเคยเลือกซื้อหรือได้รับผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอ ท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทราหรือไม่				
8	ท่านสนใจผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาถักทอ ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัด ฉะเชิงเทรา เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทใด มากที่สุด				
9	จากคำถามข้างต้น หากท่านจะเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์ที่ท่านเลือกจะเลือกซื้อสินค้าจาก เหตุผลอะไร				
10	การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ที่ท่านเลือกซื้อจะมีราคาต่อ 1 ชิ้น เป็นเงินประมาณเท่าไร				
11	ท่านมีความคาดหวังอย่างไรบ้างกับการเลือก ซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น				

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสม
ความต้องการเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มในการเลือกรูปแบบ
ผลิตภัณฑ์กระเป๋า

เรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อนิติ : นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของชุมชน
อ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษากระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางใน
ออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / rev: 24062564 16:51:45 / seq: 35

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละ
กลุ่มในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า

การหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์
(Index of Item Objective Congruence : IOC)

คำชี้แจง จะให้คะแนนคำถามแต่ละข้อดังนี้ +1 หรือ 0 หรือ -1

+1 คะแนน แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

0 คะแนน ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

-1 คะแนน แน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ผู้ประเมินคุณภาพ

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม				
1	เพศ				
2	อายุ				
3	พื้นที่อาศัย (สถานะ และถิ่นฐานที่อยู่ในปัจจุบัน)				
4	อาชีพ				
5	รายได้ต่อเดือน				
6	ระดับการศึกษา				
	ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า				
7	Wristlet Bag : มีสายคล้องข้อมือ 				
8	Clutch Bag : ไม่มีสายคล้อง 				

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
9	Envelope : คล้ายซองจดหมาย 				
10	Saddle Bag : กระเป๋าคล้ายตัว U 				
11	Bucket Bag กระเป๋าทรงจิบ 				
12	Trapeze Bag กระเป๋าสองทรง 				
13	Frame Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม 				
14	Bowler Bag กระเป๋าใส่ลูกโบว์ลิง 				
15	Baguette Bag กระเป๋าทรงขนมปัง 				
16	Satchel Bag กระเป๋านักเรียน 				
17	Hobo Bag กระเป๋าเย็บตรงกลาง 				

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq : 35

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
18	Crossbody กระเป๋าสะพายข้าง 				
19	Backpack Bag กระเป๋าเป้ 				
20	Weekend Bag กระเป๋าใส่ของใบใหญ่ 				
21	Tote Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม / ถุงผ้า 				
22	Foldover Bag กระเป๋าพับตรงกลาง 				
23	Minaudiere Bag กระเป๋าถือออกงาน 				
24	Messenger Bag กระเป๋าแมสเซนเจอร์ 				
25	Barrel Bag กระเป๋ากีฬา 				
	ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า				
26	ท่านมีความชื่นชอบ วรรณะสีใด				

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / rev: 24062564 16:51:45 / seq: 35

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
27	ท่านชอบสีใดในวรรณะร้อน				
28	ท่านชอบสีใดในวรรณะเย็น				

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน
(.....)

4274622990

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสม
(ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ)

เรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อนิสิต : นางสาวจุฬารรณ ดิเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของ
ชุมชนอ่างเตย
ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษากระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / rev: 24062564 16:51:45 / seq: 35

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

การหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์
(Index of Item Objective Congruence : IOC)

คำชี้แจง จะให้คะแนนคำถามแต่ละข้อดังนี้ +1 หรือ 0 หรือ -1

+1 คะแนน แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

0 คะแนน ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

-1 คะแนน แน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ผู้ประเมินคุณภาพ

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1	ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น				
	1.1 วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น ผลิตได้จริง				
	1.2 มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่าง เหมาะสม				
	1.3 ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ				
	1.4 ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวาง อย่างลงตัว				
2	ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย				
	2.1 ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อ จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว				
	2.2 ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน				

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	2.3 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย				
	2.4 ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย				
3.	ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบด้านความงาม				
	1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม				
	2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม				
	3. การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ				
	4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ				
	5. ความประณีตของชิ้นงาน				

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสม

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภค

เรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อนิติ : นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของชุมชน
อ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษากระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / rev: 24062564 16:51:45 / seq: 35

แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบจากผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

การหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
(Index of Item Objective Congruence : IOC)

คำชี้แจง จะให้คะแนนคำถามแต่ละข้อดังนี้ +1 หรือ 0 หรือ -1

+1 คะแนน แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

0 คะแนน ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

-1 คะแนน แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ผู้ประเมินคุณภาพ

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม				
1	เพศ				
2	อายุ				
3	อาชีพ				
4	รายได้ต่อเดือน				
5	ระดับการศึกษา				
	ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจใน รูปแบบจากผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาถักทอ ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากของชุมชน อ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่า ตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา				
6	ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น				
	1. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิต ได้จริง				

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	2. มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม				
	3. ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ				
	4. ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว				
7	ด้านประโยชน์ใช้สอย				
	1. ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว				
	2. ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน				
	3. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย				
	4. ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย				
8	ด้านความงาม				
	1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม				
	2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม				
	3. การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ				
	4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ				
	5. ความประณีตของชิ้นงาน				

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผู้บริโภค
- ความต้องการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระป๋อง
- ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
- ความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์

4274622990

แบบสอบถาม

ความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญา
ถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อนิติ : นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของ
ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษากระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางใน
ออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละ
กลุ่มในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานวิจัย เรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้
และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่า
ตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำไปจัดหาคำแนะนำที่เหมาะสมในด้านลวดลาย
รูปแบบสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อได้แนวทางการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่าง
เตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้ตรงต่อความต้องการและพฤติกรรมใน
การเลือกซื้อของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลในแบบสอบถามนี้จะใช้เฉพาะเพื่อการทำวิจัยเท่านั้น และผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4274622990

BUU_1Thesis 59920401 thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq: 35

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่า
ตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ : ชาย หญิง
2. อายุ : ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51 ปี ขึ้นไป
3. พื้นที่อาศัย (สถานะ และถิ่นฐานที่อยู่ในปัจจุบัน)
 - อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (คนในท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา)
 - นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัด.....
 - ผู้ที่สนใจ (โปรดระบุ).....
4. อาชีพ : นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ
 พนักงานบริษัทเอกชน แม่บ้าน/ พ่อบ้าน
 เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ.....
5. รายได้ต่อเดือน : ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001-25,000 บาท
 25,001-30,000 บาท 30,000 บาท ขึ้นไป

4274622990

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภотаตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ท่านรู้จักหรือทราบข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอ หรือไม่

รู้จัก ไม่รู้จัก

2. ท่านเคยเลือกซื้อหรือได้รับผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภотаตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทราหรือไม่

เคย ไม่เคย

3. ท่านสนใจผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภотаตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทใดมากที่สุด

ประเภทที่ 1 กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประดับ

ประเภทที่ 2 กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า

ประเภทที่ 3 ผลิตภัณฑ์ประเภทของประดับตกแต่ง

ประเภทที่ 4 ผลิตภัณฑ์ประเภทเฟอร์นิเจอร์

อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. จากคำถามข้างต้น หากท่านจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ท่านเลือกจะเลือกซื้อสินค้าจากเหตุผลอะไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม

คุณภาพและราคา

ความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย

การดูแลรักษา

ความแข็งแรงทนทาน

4274622990

อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ที่ท่านเลือกซื้อจะมีราคาต่อ 1 ชิ้น เป็นเงินประมาณเท่าไร

ต่ำกว่า 300 บาท 301-500 บาท 501-1,000 บาท

1,001-1,500 บาท 1,501-2,000 บาท 2,001-2,500 บาท

3,000 บาทขึ้นไป

ไม่สนใจในเรื่องราคา สามารถตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ได้เลยเมื่อเจอผลิตภัณฑ์ที่ถูกใจ

6. ท่านมีความคาดหวังอย่างไรบ้างกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

คุ่มค่าด้านประโยชน์ใช้สอย เหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบัน

มีความประณีตสวยงาม แสดงถึงช่างฝีมือท้องถิ่น

แสดงถึงความเปี่ยมเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญา
 ถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
 ฉะเชิงเทรา

สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อนิติ : นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษากระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานวิจัย เรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลในแบบสอบถามนี้จะใช้เฉพาะเพื่อการวิจัยเท่านั้น และผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq : 35

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ : ชาย หญิง
2. อายุ : ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51 ปี ขึ้นไป
3. พื้นที่อาศัย (สถานะ และถิ่นฐานที่อยู่ในปัจจุบัน)
 - อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (คนในท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา)
 - นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัด.....
 - ผู้ที่สนใจ (โปรดระบุ).....
4. อาชีพ : นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 พนักงานบริษัทเอกชน แม่บ้าน/พ่อบ้าน
 เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ.....
5. รายได้ต่อเดือน : ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001-25,000 บาท
 25,001-30,000 บาท 30,000 บาท ขึ้นไป
6. ระดับการศึกษา : ม.6 (ปวช.) หรือต่ำกว่า อนุปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี ขึ้นไป

4274622990

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า

คำชี้แจง โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้ารูปแบบกระเป๋าที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด เพียง

5 รูปแบบ

รูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า	
☐ 1. Wristlet Bag : มีสายคล้องข้อมือ 	☐ 6. Trapeze Bag กระเป๋าสองทรง
☐ 2. Clutch Bag : ไม่มีสายคล้อง 	☐ 7. Frame Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม
☐ 3. Envelope : คล้ายซองจดหมาย 	☐ 8. Bowler Bag กระเป๋าใส่ลูกโบว์ลิ่ง
☐ 4. Saddle Bag : กระเป๋าคลายตัว U 	☐ 9. Baguette Bag กระเป๋าทรงขนมปัง
☐ 5. Bucket Bag กระเป๋าทรงจิบ 	☐ 10. Duffel Bag กระเป๋าใบใหญ่ มีหูหิ้ว และสายสะพาย

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / rev: 24062564 16:51:45 / seq: 35

รูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า	
☐ 11. Satchel Bag กระเป๋านักเรียน 	☐ 16. Tote Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม / ถุงผ้า
☐ 12. Hobo Bag กระเป๋าหูบตรงกลาง 	☐ 17. Foldover Bag กระเป๋าพับตรงกลาง
☐ 13. Crossbody กระเป๋าสะพายข้าง 	☐ 18. Minaudiere Bag กระเป๋าถือออกงาน
☐ 14. Backpack Bag กระเป๋าเป้ 	☐ 19. Messenger Bag กระเป๋าแมสเซนเจอร์
☐ 15. Weekend Bag กระเป๋าใส่ของใบใหญ่ 	☐ 20. Barrel Bag กระเป๋ากีฬา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป่า
คำชี้แจง โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้า ข้อที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด

1. ท่านมีความชื่นชอบ วรรณะสีใด
 - สีวรรณะร้อน (หากท่านเลือกข้อนี้ ให้ทำข้อ 2 ต่อ)
 - สีวรรณะเย็น (หากท่านเลือกข้อนี้ ให้ทำข้อ 3 ต่อ)
2. ท่านชอบสีใดในวรรณะร้อน
 - ม่วง
 - ม่วงแดง
 - แดง
 - แดงส้ม
 - ส้ม
 - ส้มเหลือง
 - เหลือง
3. ท่านชอบสีใดในวรรณะเย็น
 - สีเหลือง
 - เหลืองเขียว
 - เขียว
 - เขียวน้ำเงิน
 - น้ำเงิน
 - น้ำเงินม่วง
 - ม่วง

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถาม

การประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญา
ถักทอ ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อนิติ : นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของ
ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษากระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากก้านโหม่งต้นจาก เพื่อเป็นแนวทางใน
ออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

วัตถุประสงค์ของการสอบถามในครั้งนี้

เพื่อสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้
และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่า
ตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ใช้ในการประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาถักทอผสม
เส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดย
การประเมินจะพิจารณาเป็นรายข้อ ซึ่งแต่ละข้อจะมีรายละเอียดสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการ
วิจัยตาม วัตถุประสงค์ ฉะนั้นจึงใคร่ขอความกรุณา ท่านผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตอบแบบสอบถามตาม
ความเป็นจริง และตอบครบถ้วนทุกข้อคำถาม

โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq: 35

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาจักทอ ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาจักทอ ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 1 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ :

ตำแหน่ง :

สถานที่ทำงาน :

มีความเชี่ยวชาญด้าน :

4274622990

ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์
กระเป๋าจากภูมิปัญญาผ้าทอผสมเส้นใยก้าน
โหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย
ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

1. ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิต ได้จริง					
2. มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่าง เหมาะสม					
3. ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ					
4. ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่าง ลงตัว					
2. ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย					
1. ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อ จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
2. ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน					
3. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย					
4. ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาาง่าย					

<p>ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของ ใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถัก ทอผสมเส้นใยกำมะหยี่ต้นจากชุมชนอ่าง เตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด ฉะเชิงเทรา</p>	 <p style="text-align: right;">แบบที่ 1</p>				
<p>3. ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านความงาม</p>	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม					
2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม					
3. การจัดวางสวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ					
4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ					
5. ความประณีตของชิ้นงาน					

ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋า
จากภูมิปัญญาจักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้น
จากชุมชนอ่างเตย
ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

1. ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้ จริง					
2. มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่าง เหมาะสม					
3. ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สีสัน ถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ					
4. ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลง ตัว					
2. ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย					
1. ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อ จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
2. ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน					
3. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย					
4. ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย					

ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของใช้
และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย
ตำบลท่าตะเกียบ อำเภотаตะเกียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

3. ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านความงาม	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม					
2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม					
3. การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ					
4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ					
5. ความประณีตของชิ้นงาน					

4274622990

ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋าจาก
ภูมิปัญญาจักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชน
อ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอกำแพงแสน
จังหวัดฉะเชิงเทรา

1. ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง					
2. มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม					
3. ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึง ที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ					
4. ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว					
2. ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย					
1. ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
2. ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน					
3. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย					
4. ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย					

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq : 35

ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของใช้และ
ของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญาผ้าทอผสมเส้นใย
ก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย
ตำบลท่าตะเกียบ อำเภотаตะเกียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

3. ความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ ด้านความงาม	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม					
2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม					
3. การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ					
4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ					
5. ความประณีตของชิ้นงาน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาผ้าทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก
ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเกียบ อำเภотаตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ
นักศึกษาปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภค

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งจากภูมิปัญญา
ถักทอ ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อนิติ : นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจาก ผสมกับการถักทอของชุมชน
อ่างเตย
ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ทดลองนำเส้นใยจากเส้นใยก้านโหม่งของต้นจากเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา
ผลิตภัณฑ์
3. ออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51 ปี ขึ้นไป
3. อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 พนักงานบริษัทเอกชน แม่บ้าน/พ่อบ้าน
 เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ.....
4. รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001 บาท ขึ้นไป
5. ระดับการศึกษา ม.6 (ปวช.) หรือ ต่ำกว่า อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบจากผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาถักทอ
ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากของชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา

คำชี้แจง พิจารณารูปแบบของผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาถักทอ ผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากของ
ชุมชนอ่างเตย ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในแต่ละรูปแบบ แล้ว
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ตามระดับความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของท่าน

โดยกำหนดน้ำหนักประมาณค่าเหมาะสม 5 ระดับคือ

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง เหมาะปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

4274622990

คุณลักษณะด้านลักษณะเฉพาะถิ่น ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความงาม	ระดับความพึงพอใจในรูปแบบผลิตภัณฑ์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น					
1. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง					
2. มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม					
3. ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ					
4. ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว					
ด้านประโยชน์ใช้สอย					
1. ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
2. ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน					
3. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย					
4. ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย					
ด้านความงาม					
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม					
2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม					
3. การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ					
4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ					
5. ความประณีตของชิ้นงาน					

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวจุฬารรณ ดีเลิศ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4274622990

BUU_1Thesis_59920401_thesis / recv : 24062564 16:51:45 / seq : 35

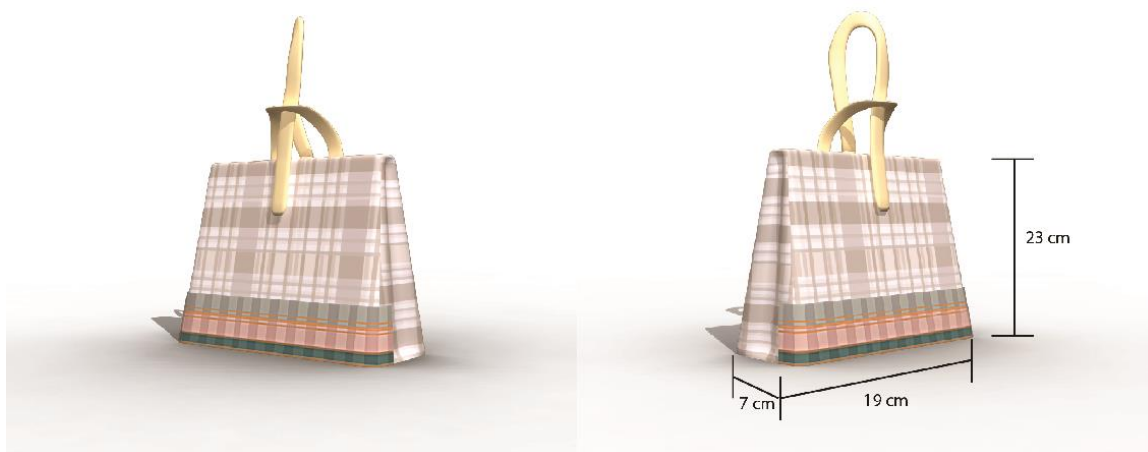
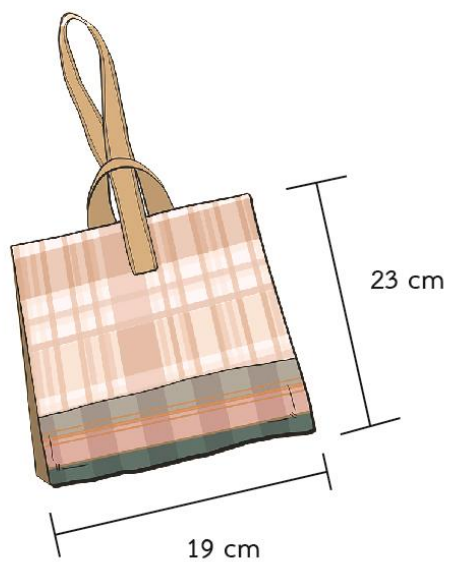
ภาคผนวก ง
แบบผลิตกระเป่า

4274622990

BUU.IThesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

กระเป๋าเม็สสายคล้องข้อมือ

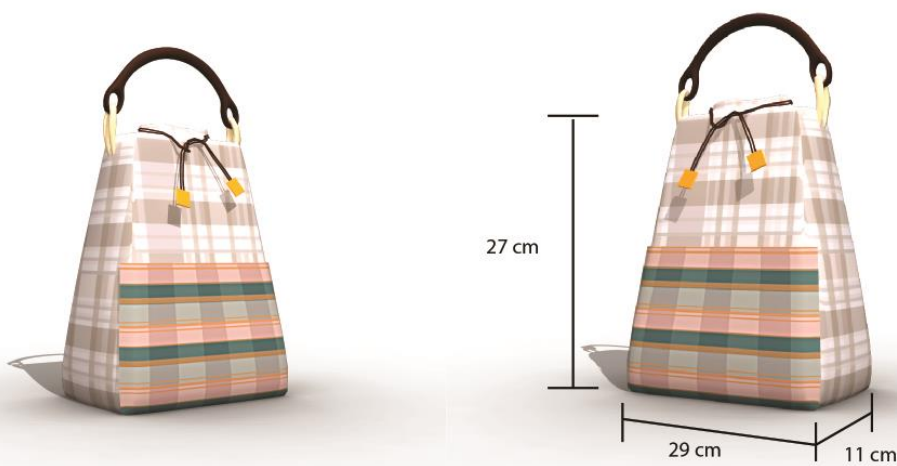
กระเป๋าทรงนักเรียน

4274622990

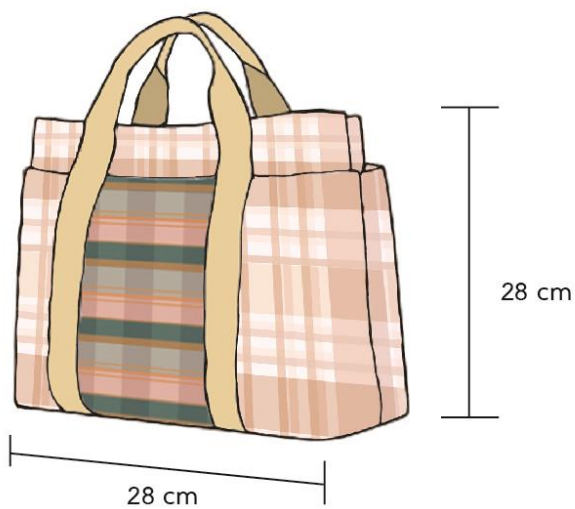
BUU iThesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35

กระเป๋าทรงจیب

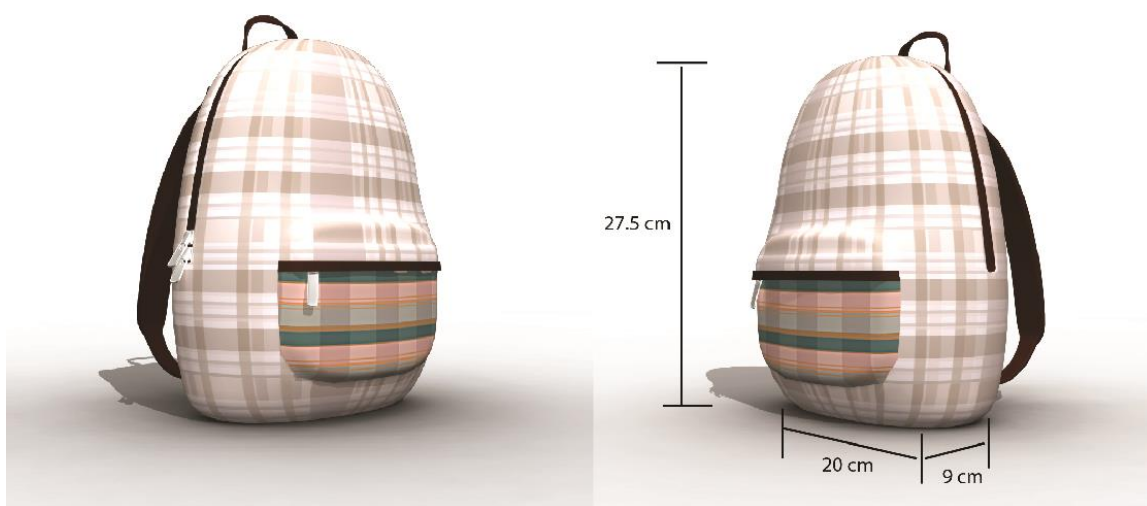
4274622990

กระเป๋าทรงเหลี่ยม

4274622990

กระเป๋าสเปี

4274622990

BUU iThesis 59920401 thesis / recv: 24062564 16:51:45 / seq: 35